

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra marketingové komunikace a public relations

Diplomová práce

2024

Bc. Jiří Komárek

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky Katedra marketingové
komunikace a public relations

**Vládní komunikace v ČR – případová studie dostavby
nových jaderných zdrojů**

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Jiří Komárek

Studijní program: Strategická komunikace

Vedoucí práce: Mgr. Marcela Konrádová, Ph.D.

Rok obhajoby: 2024

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 29. července 2024

Bc. Jíří Komárek

Bibliografický záznam

KOMÁREK, Jiří. *Vládní komunikace v ČR – případová studie dostavby nových jaderných zdrojů*. Praha, 2024. 91 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra marketingové komunikace a public relations. Vedoucí diplomové práce Mgr. Marcela Konrádová, Ph.D.

Rozsah práce: 127 460 znaků (včetně mezer)

Abstrakt

Diplomová práce *Vládní komunikace v ČR – případová studie dostavby nových jaderných zdrojů* analyzuje strategickou vládní komunikaci při výstavbě nových jaderných zdrojů v České republice, konkrétně v kontextu tendru na stavbu 3. a 4. bloku Jaderné elektrárny Temelín. Práce nejprve popisuje teoretické rámce strategické vládní komunikace, agenda settingu, framingu, primingu a stakeholder mappingu. V praktické části pak definuje stakeholdery, kteří ovlivňují strategickou vládní komunikaci a pomocí následné obsahové analýzy mediálních výstupů těchto definovaných stakeholderů popisuje strategickou vládní komunikaci a diskuzi o nových jaderných zdrojích v České republice. Přínos práce spočívá především ve zpracování aktuálního tématu a popsání trendů vládní komunikace v oblasti jaderné energetiky.

Abstract

The thesis *Government communication in the Czech Republic – a case study of the completion of new nuclear power plants* analyzes strategic government communication in the construction of new nuclear power plants in the Czech Republic, specifically in the context of the tender for the construction of units 3 and 4 of the Temelín Nuclear Power Plant. First, the paper provides a theoretical overview of strategic government communication, agenda setting, framing, priming, and stakeholder mapping. In the practical part, it defines the stakeholders who influence strategic government communication and, through a subsequent content analysis of the media outputs of these defined stakeholders, it describes strategic government communication and the discussion about new nuclear sources in the Czech Republic. The thesis mainly contributes by providing an explanation of the current topic and describing trends in government communication in nuclear energy.

Klíčová slova

Strategická vládní komunikace, jaderná energetika, agenda setting, framing, priming, stakeholder mapping, obsahová analýza

Keywords

Strategic government communication, nuclear energy, agenda setting, framing, priming, stakeholder mapping, content analysis

Title/název práce

Government communication in the Czech Republic – a case study of the completion of new nuclear power plants

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucí diplomové práce Mgr. Marcele Konrádové, Ph.D. za velice vstřícné, věcné a aktivní konzultace. Také mé rodině a přátelům za podporu během studia. A v neposlední řadě také všem stromům, které musely být pokáceny pro tisk této práce.

Obsah

Seznam grafů a tabulek.....	2
Tabulky:.....	2
Grafy:.....	2
Seznam zkratek.....	3
Úvod.....	4
1 Politický kontext Tendru na 3. a 4. blok v Temelíně.....	7
2 Strategická vládní komunikace.....	9
2.1 Politický diskurz a jaderná energetika.....	12
3 Agenda Setting.....	14
3.1 Historie pojmu agenda setting.....	14
3.2 Agenda setting jako pojem.....	15
3.3 Politický agenda setting.....	16
4 Framing.....	19
5 Priming.....	22
6 Stakeholder mapping.....	23
6.1 Dělení stakeholderů.....	25
7 Metodologie.....	26
7.1 Stakeholder mapping.....	27
7.2 Obsahová analýza.....	30
8 Praktická část.....	33
8.1 Stakeholder mapping.....	33
8.2 Obsahová analýza.....	40
8.2.1 Rámec bezpečnost.....	43
8.2.2 Rámec ekonomika.....	45
8.2.3 Mezinárodní rovina.....	49
8.2.4 Energetika.....	52
8.2.5 Technikálie tendru.....	55
8.3 Komparace vlád.....	58
8.4 Zmocněnec pro dostavbu Temelína.....	64
8.5 Stakeholder - společnost ČEZ.....	65
9 Diskuze.....	67
9.1 Limity výzkumu.....	70
Závěr.....	72
Summary.....	74
Použitá literatura.....	76
Zpravodajské články.....	81

Seznam grafů a tabulek

Tabulky:

Tabulka č. 1: Primární stakeholderi

Tabulka č. 2: Sekundární stakeholderi

Tabulka č. 3: Sledované rámce

Tabulka č. 4: Nejaktivnější stakeholderi

Grafy:

Graf č. 1: Znázornění primárních stakeholderů

Graf č. 2: Četnost rámců

Graf č. 3: KM1 – Bezpečnost jaderné energie

Graf č. 4: KM2 – Geopolitická bezpečnost

Graf č. 5: KM3 – Podpora české ekonomiky

Graf č. 6: KM4 – Cena elektřiny pro spotřebitele

Graf č. 7: KM5 – Výhodnost investice

Graf č. 8: KM6 – Tlak EU/Německa/Rakouska

Graf č. 9: KM7 – Tlak/vliv zemí zainteresovaných v tendru (USA, Rusko, Francie)

Graf č. 10: KM8 – Energetická bezpečnost

Graf č. 11: KM9 – Jádru jako čistý bezemisní zdroj/náhrada uhlí

Graf č. 12: KM10 – Jádru jako zásadní zdroj/budoucnost české energetiky

Graf č. 13: KM11 – Obecná vyjádření

Graf č. 14: KM12 – Změna parametrů tendru

Graf č. 15: KM13 – Jádru jako priorita/strategická investice

Graf č. 16: Rámce jednotlivých vlád

Graf č. 17: Primování jaderné energetiky podle vlád

Graf č. 18: Primování jaderné energetiky podle jednotlivých stakeholderů

Graf č. 19: Poměr jednotlivých výroků šéfů společnosti ČEZ

Seznam zkratek

CVVM	Centrum pro výzkum veřejného mínění
ČEZ	České energetické závody
HN	Hospodářské noviny
JE Dukovany	Jaderná elektrárna Dukovany
JE Temelín	Jaderná elektrárna Temelín
LN	Lidové noviny
MF	Ministerstvo financí
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MZV	Ministerstvo zahraničních věcí
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
Námp E	Náměstek MPO pro energetiku
Námp J	Náměstek MPO pro jadernou energetiku
PV	Předseda vlády
SEK	Státní energetická koncepce
Vl zmoc	Vládní zmocněnec pro dostavbu JE Temelín
ZpJ	Zmocněnec pro jádro

Úvod

Energetika je jedno z předních politických témat, které se dostává kvůli energetické krizi a ruské agresi vůči Ukrajině v posledních letech do širšího povědomí veřejnosti. Energie a její cena se totiž značně projevuje nejen přímo na našich účtech, ale také ve výdajích průmyslu, který v návaznosti na to zdražuje své produkty pro spotřebitele. Je to téma s obrovským rozsahem, které má přímý vliv na naše každodenní životy.

Energetický mix České republiky je stále z velké části závislý na uhlí, konkrétně ho tvoří z více než 40 % (Tramba, 2024). Uhelné zdroje energie však nejsou ekologické, česká vláda Petra Fialy se ve svém programovém prohlášení zavázala od něj do roku 2033 zcela ustoupit. Nicméně vzhledem například k zvýšeným cenám emisních povolenek se provoz uhelných elektráren přestává vyplácet a je tak velice pravděpodobné, že tento zdroj energie skončí v Česku mnohem dříve než se původně plánovalo (Kubátová, 2023). Před politickými představiteli státu už dlouhou dobu leží otázka, jak tento podstatný výpadek energetických zdrojů nahradí. Jako jedním z možných řešení se nabízí výstavba nových jaderných zdrojů, které mají v České republice díky jaderné elektrárně Dukovany dlouholetou tradici. Společně s Temelínem pak tvoří zhruba 40 % energetického mixu (Tramba, 2024). Současné kapacity nicméně nestačí a dukovanské bloky, které byly dostaveny v 80. letech minulého století dochází do svého posledního stádia životnosti.

Výstavba nových jaderných zdrojů je v Česku tématem již několik let. Tato debata byla intenzivní především pak během tendru na stavbu dvou nových bloků v JE Temelín mezi lety 2009-2014, který je také předmětem této práce. V posledních letech se do popředí mediální pozornosti zase dostal tender na dostavbu JE Dukovany. Díky dlouholetým zkušenostem bez větších problémů v provozu elektráren se jaderná energetika těší podpoře veřejnosti a její využívání je jedno z mála témat, na kterém shodnou politici napříč téměř celým politickým spektrem (Malínek, 2013: 26). I přes obecnou podporu je však stavba nových jaderných zdrojů vždy velice komplikovaný projekt, který strategicky ovlivní zemi na desítky let dopředu. Proto je důležité sledovat a zkoumat strategickou vládní komunikaci těchto zakázek, argumenty vládních stakeholderů pro podporu stavby, která je zpravidla velice nákladná, jaké komunikační strategie a vzorce zvolí nebo čemu musí během celého procesu čelit.

Česká republika se svým vřelým vztahem k jádru je zajímavá case study pro sledování vládní komunikace, přesto je studií na toto téma pomálu. Jako jedna z mála zemí v Evropě se na přelomu desetiletí rozhodla rozšířit svůj jaderný potenciál a vyhlásila tendr na dostavbu JE Temelín, nicméně kvůli faktorům popsaných v práci byl tendr i přes podporu veřejnosti k jádru zrušen. Práce se nejdříve zaměří na popis komunikačních teorií a jejich spojitost s jadernou energetikou. Následně v praktické části pomocí stakeholder analýzy vydefiniuje tvůrce strategické vládní komunikace nových jaderných projektů a posléze bude analyzovat strategickou vládní komunikaci tendru na dostavbu JE Temelín.

Výsledkem práce pak bude zmapování strategické vládní komunikace, jasné definování vládních stakeholderů, kteří se na komunikaci nových jaderných zdrojů podílejí, komunikační rámce prostřednictvím kterých strategickou komunikaci stakeholdeři utvářejí, a naplňování těchto stanovených rámců. Práce by tak měla sloužit jako reflexe strategické vládní komunikace nových jaderných zdrojů v České republice a měla by přispět kontextem a daty pro případné další práce na podobná témata v budoucnu, jelikož se v současném politickém vývoji dá předpokládat, že téma výstavby jaderných zdrojů bude čím dál více aktuální, a to nejen v Česku (Kos, 2024).

Autor si je vědom odchylu konečné práce od tezí. Konkrétně pak především ve faktu, že v původních tezích práce bylo v plánu zkoumat také tendr na dostavbu JE Dukovany a následná komparace vládní komunikace během obou tendrů. V době psaní tezí byl původní plán vlády vyhlásit výsledky dukovanského tendru na konci prvního kvartálu roku 2024. Bohužel však k tomuto vyhlášení nedošlo a výsledek byl oznámen kvůli různým odkladům během léta, konkrétně pak 17. července (ČTK, 2024), a jednání o finální smlouvě se pravděpodobně protáhnout minimálně do konce roku. Autor by tak zkoumal komunikaci procesu, který ještě není ukončen a jehož výsledek by byl neznámý, proto se nakonec rozhodl tendr na Dukovany do analýzy kvůli nedostatečné časové dotaci nezahrnout. Jednotlivá pozorování komunikace obou tendrů by tak ani nebylo možné vzájemně komparovat, případně pouze částečně, nicméně takový výstup by nebyl relevantní. Autor se proto rozhodl do detailu zmapovat strategickou vládní komunikaci tendru na dostavbu JE Temelín, což je proces, který byl ukončen už v roce 2014 a zpětně jej lze zkoumat i hodnotit. Otevírá se zde však okno příležitosti pro případný další výzkum.

V původních tezích byl také záměr zkoumat vládní dokumenty. Po důkladnější analýze však práce od tohoto postupu opustila, jelikož vládní dokumenty jako například státní energetická koncepce nastiňují politické strategie, ne však komunikační. Pro kontext jsou však části těchto dokumentů uvedeny v teoretické části. I vzhledem ke střídání vlád během tendru se přístupy komunikace měnily, proto práce nakonec analyzuje a hodnotí strategickou vládní komunikaci zpětně a komparuje přístup jednotlivých garnitur.

Pro transparentnost práce by autor rád uvedl, že v době psaní práce působí v komunikační agentuře, která poskytuje PR služby společnosti Westinghouse Electric Company, tedy jednomu z účastníků tendru na stavbu nových bloků v JE Temelín. Práce se však věnuje pouze strategické vládní komunikaci již několik let ukončených procesů. V době tendru na dostavbu Temelína autor v této pozici nepůsobil.

1 Politický kontext Tendru na 3. a 4. blok v Temelíně

Jak již bylo zmíněno v úvodu práce, energetický mix České republiky dlouhodobě z velké části tvoří fosilní paliva. V roce 2009 to bylo z 80 % energetického mixu a přes 40 % z toho bylo uhlí (Malínek, 2013: 38). Vzhledem ke zvyšující se spotřebě energie a negativnímu dopadu fosilních paliv na životní prostředí se tak političtí představitelé snažili přijít s řešeními, jak nastavit energetický mix, který bude více ekologický a vyřeší problémy se stoupající spotřebou. Tyto cíle definuje Státní energetická koncepce (SEK), což je dokument, který v souladu se zněním §3 zákona č. 406/2000 Sb., o hospodaření s energií definuje priority a cíle České republiky v energetickém sektoru v horizontu 30 let. *„Je výrazem státní odpovědnosti za vytváření podmínek pro spolehlivé a dlouhodobě bezpečné dodávky energie za přijatelné ceny a za vytváření podmínek pro její efektivní využití, které nebudou ohrožovat životní prostředí a budou v souladu se zásadami udržitelného rozvoje. Tuto zákonnou odpovědnost stát naplňuje stanovením legislativního rámce a pravidel pro chod a rozvoj energetického hospodářství”* (MPO A, 2004). Tento dokument tedy definuje strategické vize vlády a ukazuje směr, kterým se chce v energetice vydávat. Již SEK z roku 2004 předpovídala důležitost jaderné energetiky: *„Mezi roky 2020 a 2025 se počítá s výrobou na 1. novém jaderném bloku (600 MW), mezi rokem 2025 a 2030 na dalším novém bloku, doplněná i mírným nárůstem výroby elektřiny ze zemního plynu. Jaderná energie se po roce 2025 stane nejvýraznější technologií výroby elektřiny”* (tamtéž: 48).

Vláda se nakonec rozhodla pro vyhlášení tendru na stavbu 3. a 4. bloku v JE Temelín, tedy lokalitu s již dvěma funkčními jadernými bloky, která je prověřena a na další bloky zde byla kapacita. ČEZ vyhlásil veřejnou zakázku 3. 8. 2009 (ČEZ A, 2012). I v další aktualizované SEK z roku 2010, tedy po vyhlášení tendru, figurovala mezi hlavními cíli také jaderná energetika a podpora jejího rozvoje *„jako jednoho z pilířů výroby a dodávky elektřiny, tepla a jako významný přínos pro zlepšení životního prostředí, zejména ovzduší”* (MPO B, 2010: 29). Jedním z cílů aktualizované SEK 2010 bylo *„podpořit a urychlit proces projednávání výstavby nových jaderných bloků včetně nezbytných kroků mezinárodního projednávání s cílem umožnit jejich co nejrychlejší uvedení do provozu. Podporu směřovat na technologie III., III+. a IV. generace s vysokou mírou pasivní*

bezpečnosti a regulačních schopností” (tamtéž). Jaderná energetika hrála ve strategických dokumentech vlády zásadní roli a jinak tomu nebylo ani ve vládní komunikaci, jak práce popisuje později v praktické části.

Během samotného tendru od vyhlášení zakázky v roce 2009 se odehrálo několik zásadních událostí, které nějakým způsobem zasáhly do celého výběrového řízení a následné strategické vládní komunikace, čemuž se detailněji práce věnuje. Pro kontext však v této kapitole autor uvede časovou osu a základní faktické údaje těchto událostí.

11. březen 2011 – Havárie v japonské jaderné elektrárně Fukušima. Tento den postihlo Japonsko zemětřesení o síle až devíti stupňů Richterovy škály a vlny tsunami, které následně způsobily jadernou nehodu v jaderné elektrárně Fukušima. Jaderná elektrárna byla uzpůsobena pro silné otřesy půdy, nicméně následné tsunami, jehož vlny v některých místech dosahovaly i přes třicet metrů, bylo fatální. Úřady musely po havárii kvůli radiaci uzavřít oblast v dosahu 20 kilometrů a evakuovat 160 tisíc lidí (ČT24 K, 2021). Tato nešťastná událost se odehrála během tendru na stavbu bloků v JE Temelín a odrazila se také v mezinárodní situaci a otázce bezpečnosti jaderných elektráren, což podrobně popíše práce v praktické části.

3. července 2012 – Odevzdání nabídek zájemců. Do jara 2010 se pro stavbu 3. a 4. bloku JE Temelín kvalifikovali zájemci o zakázku. S těmito firmami se vedla do října 2011 jednání o jednotlivých parametrech a finálně v červenci 2012 tito zájemci odevzdali své nabídky. Jednalo se o společnosti Areva (Francie), konsorcium společností Škoda JS, Gidropress a Atomstroyexport, kterou vlastní firma Rosatom (Rusko) a konsorcium společností Westinghouse Electric Company, LLC a WESTINGHOUSE ELECTRIC ČR (USA) (ČEZ A, 2012).

Říjen 2012 – Vyřazení společnosti Areva z tendru. Zhruba čtvrt roku po převzetí oficiálních nabídek od uchazečů byla francouzská společnost Areva vyloučena z tendru. Oficiálním odůvodněním byly zásadní nedostatky nabídky, kdy se některé dokonce neshodovaly se zákonným rámcem a požadavky zadávací dokumentace (Tramba, 2012).

Únor 2014 – Rusko anektovalo ukrajinský Krym. Ruská anexe Krymu zvedla otázky i v souvislosti s jaderným tendrem v České republice kvůli Rosatomu, respektive konsorciu ruských firem, který se o zakázku ucházel. Šlo především o otázku geopolitické bezpečnosti (Novinky, 2014).

10. dubna 2014 – TENDR BYL ZRUŠEN. TENDR NA STAVBU 3. A 4. BLOKU JE TEMELÍN BYL SPOLEČNOSTÍ ČEZ FINÁLNĚ ZRUŠEN. PRIMÁRNÍ DŮVOD BYLO NEDOŘEŠENÉ FINANCOVÁNÍ A NEJISTOTA RENTABILITY CELÉ INVESTICE (LN, 2014).

V období celého tendru se vystřídaly celkem čtyři vlády. Stakeholderi těchto vlád budou předmětem zkoumání v praktické části práce, stejně tak jako komparace strategické vládní komunikace jednotlivých garnitur. Jednalo se o vlády:

1. **Jana Fischera** (úřednická) v období od 9. 4. 2009 do 13. 7. 2010.
2. **Petra Nečase** (ODS) v období od 13.07.2010 do 10.07.2013.
3. **Jiřího Rusnoka** (úřednická) v období od 10.07.2013 do 29.01.2014.
4. **Bohuslava Sobotky** (ČSSD) v období od 29.01.2014 do 13.12.2017 (Vláda, 2024).

2 Strategická vládní komunikace

Komunikace mezi veřejností a veřejnou správou je klíčovým prvkem pro sdílení informací při chodu státu. Mezi hlavní cíle této komunikace řadí Heger (2012: 435–438) zajištění předvídatelnosti a efektivity, která přispívá k důvěře veřejnosti v rozhodnutí politiků a úředníků. Kvalitní komunikace s občany je naprosto zásadní pro budování důvěry, a to především prostřednictvím transparentnosti a efektivního propojení mezi veřejností a státními institucemi. Rozdělení vztahu mezi institucemi a občany na „my“ a „oni“ může vést k nevoli a menší důvěře veřejnosti v politické instituce. Transparentní a systematická komunikace mezi veřejnou správou a veřejností vyžaduje pevně stanovenou komunikační strategii, která zahrnuje cíle, identifikaci prioritních skupin a vhodně vybrané komunikační kanály. Dlouhodobé komunikační strategie také musí počítat s přesouváním informačních toků v byrokratických aparátech. Změna strategie reaguje na obměnu politické reprezentace a reaguje na změny v úřadech, nicméně je pořád třeba snažit se co nejvíce dodržovat kontinuitu, aby nebyla nalomena důvěra (tamtéž).

K samotné definici vládní komunikace lze přistoupit z několika úhlů pohledu. Lze ji definovat z hlediska činnosti (co dělá) nebo z hlediska toho, co je. Howlett (2009: 24) popisuje vládní komunikaci jako politický nástroj, pomocí kterého jsou dosahovány politické cíle. Jako tyto cíle pak Howlett popisuje ovlivňování a usměrňování politických akcí prostřednictvím informování, nebo naopak neinformování od politických aktérů. Tato definice se však zabývá především definicí činností vládní komunikace, ne vládní komunikací jako takovou. Pfetsch (2009, in Sanders a Canel 2013B: 3) ve své analýze popisuje vládní komunikaci jako strategickou variantu informování veřejnosti, při které vláda řídí svoji komunikaci prostřednictvím nastavování agendy ve zpravodajských médiích s cílem ovlivňovat veřejné mínění. McQuail (2006 in Qui et al., 2020: 2) tuto politickou masovou komunikaci popisuje jako proces šíření informací k publiku prostřednictvím různých médií. Po obdržení informace publikum nejprve intuitivně reaguje, což ho vede ke změnám ve vnímání a poznávání. Změny vnímání a poznání pak ovlivňují úroveň postoje, hodnotový systém a způsobují změny v emocích nebo pocitech publika. Komplexní definici, která popisuje vládní komunikaci jak z hlediska toho, co je, tak z hlediska toho, co dělá, definovaly autorky Sanders a Canel (2013A: 3-5), podle kterých je to praktická role vlády, která se odehrává vně veřejných institucí státu. Tato komunikace se odehrává v mnohvrstevnatém a organizačně rozmanitém prostředí a často se musí vypořádávat se střetem vládních představitelů, různorodých zainteresovaných stran, ostatních politiků, regulačních orgánů a dalších skupin. Ačkoliv se výzkum vládní komunikace ve většině případů zaměřuje výhradně na výzkum vrcholných představitelů státní správy, vládní komunikace může představovat také komunikaci prováděnou výkonnými institucemi na místní a regionální úrovni (Jenei, 2012: 15).

Tato práce se bude zabývat pouze vládními stakeholdery, kteří se podíleli na debatě o jaderných zdrojích na národní úrovni, nicméně je důležité si uvědomit, že lze pod označením vládní komunikace zařadit také místní politickou reprezentaci. Do debaty o jádru často zasahují například starostové dotčených obcí, u kterých stojí jaderné elektrárny nebo úložiště jaderného odpadu. Jejich vliv na lokální úrovni je značný a může být předmětem dalších výzkumů.

Vládní komunikační nástroje Howlett (2009: 27) rozděluje do čtyř základních typů, které se zaměřují na různé účely politiky a fáze politického cyklu nebo procesu:

1. Substantivní nástroje: Tyto nástroje se zaměřují na poskytování informací a ovlivňování chování lidí. Patří sem například informační kampaně vlády, které motivují občany k určitému chování.
2. Procedurální nástroje: Tyto nástroje se využívají k poskytování obecných informací nebo k prevenci. Zahrnují zákony o svobodě informací, ochraně soukromí nebo další právní nástroje, které umožňují aktérům efektivně filtrovat a prosazovat své cíle.
3. Nástroje notifikace/morálního působení: Tyto nástroje jsou zaměřeny na upozornění spotřebitelů a producentů na určité informace týkající se výrobků nebo služeb. Patří sem označování spotřebitelských produktů, zákon o zveřejňování prospektů, vládní portály pro e-zdravotnictví a e-vládnutí.
4. Nástroje sběru a zveřejňování dat: Tyto nástroje slouží k shromažďování a zveřejňování informací o politických opatřeních a jejich vyhodnocování. Mezi ně patří sčítání lidu, povinné hlášení, tiskové zprávy, mediální vztahy a vládní webové stránky.

Vláda se zaměřuje na využití těchto nástrojů nejen k ovlivňování chování občanů, ale také k podpoře účinného provádění politiky a jejího pozitivního hodnocení. Každá z těchto čtyř kategorií nástrojů je důležitá pro efektivní vládní komunikaci a úspěšnou realizaci politických opatření.

Vedung (1998: 105) pak rozlišuje mezi masově zprostředkovanými a interpersonálními vládními informacemi. Jako masově zprostředkované informace řadí informace šířené prostřednictvím televize, rozhlasu, filmu a novin, ale také informace šířené prostřednictvím jiných tiskovin, jako jsou například knihy, inzeráty v novinách nebo distribuce brožur. Mezi interpersonální vládní informace se řadí takové informace, které jsou předány osobně, například na besedách, přednáškách apod. S postupem moderní doby se část vládní komunikace přesunula také na sociální sítě. V rámci snahy porozumět typům obsahu, který vládní organizace zveřejňují a sdílejí na sociálních médiích, se studie v oblasti vládní komunikace zaměřily na model tří kategorií: push, pull a networking. Tyto tři definované kategorie jsou často spojovány se třemi demokratickými cíli demokratické vlády: transparentností, participací a spoluprací (Harrison et al., 2012; Meijer & Thaens, 2013; in

DePaula et al., 2018: 99). Pod kategorií push se řadí poskytování veřejných a přesných informací občanům na sociálních sítích, což zvyšuje transparentnost. Model pull zahrnuje interakci agentury s občany za účelem získání informací a zpětné vazby, kterou lze získat pozorováním chování uživatelů nebo přímým požádáním o jejich názor. Model networking nebo spolupráce zahrnuje aktivity, při kterých vlády a další zúčastněné strany vedou dialog nebo se přímo zapojují do společných aktivit s cílem zlepšit vládní služby a činnosti (tamtéž). Práce se bude zabývat pouze masově zprostředkovanými vládními informacemi, konkrétně výstupy v médiích.

Vládní komunikaci lze rozdělit také podle časového trvání. Může probíhat nepřetržitě, nebo může jít o časově omezenou kampaň. Podle Rogerse je komunikační kampaň předem naplánovaný soubor komunikačních aktivit s cílem dosáhnout určitých změn v chování příjemců ve stanoveném časovém období (Rogers & Storey 1987: 819). Vládní informační kampaň si klade za cíl oslovit a motivovat velký počet cílových skupin k dosažení určitých postojových nebo behaviorálních cílů v určitém čase. Naproti tomu kontinuální informační program je zamýšlen jako něco trvalejšího, protože nemá konkrétně stanovený časový limit. Jelikož práce zkoumá mediální výstupy vládních představitelů, zaměří se na masově zprostředkované informace a kontinuální komunikační kampaň. Jaderná energie je dlouhodobé politické téma a dostavba nových zdrojů se komunikuje v průběhu let. Během temelínského tendru došlo také ke střídání několika vlád, nejedná se tedy o jednorázovou a striktně časově ohraničenou kampaň.

2.1 Politický diskurz a jaderná energetika

V tradiční zastupitelské liberální demokracii zastávají politické a socioekonomické elity aktivní roli ve veřejném diskurzu. Experti radí politikům, médiím a zástupcům průmyslu a pomáhají jim s přijímáním důležitých rozhodnutí. Občané nejsou povinni se na politických rozhodnutích podílet, a dokonce se to ani neočekává. Jsou totiž většinou vnímáni jako nedostatečně informovaní a nezainteresovaní. Jejich aktivita se omezuje na hlasování a výběr zástupců (Ferree et al., 2002: 290-291). Podle tohoto systému se ve veřejné sféře diskutuje o určitém tématu pouze tehdy, pokud je to považováno za důležité a to, co je důležité určují klíčoví aktéři (neboli stakeholdeři) podle pravidla proporcionality. To znamená, že organizace zastupující největší počet občanů mají přednost při vyjádření

svého názoru v médiích. Média by měla dodržovat pravidlo transparentnosti: informovat lidi o dění a vysvětlit, proč se něco děje. Očekávaným výsledkem je přijetí politického rozhodnutí, což je moment, kdy se diskuse uzavírá, a média by poté měla přejít k jiným tématům (Wagner et al., 2016: 160).

Samotná definice politického diskurzu je často stanovena politickými představiteli. Většina studií politického diskurzu analyzuje dokumenty, projevy politiků a politických institucí a to jak na lokální, národní, tak mezinárodní úrovni (van Dijk 1997: 12). Politický diskurz je pak chápán jako soubor úvah a názorů v debatách institucionalizovaných politických představitelů s cílem získat a přesvědčit ty, na které autor směřuje svůj projev. Politický diskurz je důležitý hlavně proto, že politické prostředí každé země má vliv na veřejné mínění. Příklad Německa ukazuje, jak se dlouhodobě vliv Strany zelených v kombinaci s velkými očekáváními v oblasti obnovitelných zdrojů energie vytvořilo prostředí v němž podpora jaderné energie výrazně zeslábla (Bisconti, 2018: 105). Genys a Krikštolaitis (2020: 761) zkoumali vliv na veřejné mínění v závislosti na důvěře v energetický průmysl a znalost problematiky jaderné energetiky. Každý z těchto aspektů má jiné důsledky. Pochybnosti a nejistota vůči energetickému průmyslu vede k nerozhodnosti a nejistotě vůči jaderné energetice, zatímco nedostatek osobních znalostí nebo závislost na výhradně informačních zdrojích a nekritické hodnocení mediálních výstupů vede ke skepsi a obavám.

Výzkumníci Shim, Park a Wilding (2015: 64) zkoumali politický diskurz ohledně jaderné energetiky po havárii ve Fukušimě v roce 2011 celkem v šesti státech¹. Převažující politické argumenty ohledně jaderné energie v USA shrnuli autoři studie jako „*jaderná energie jako čistý zdroj elektřiny*“. Ve Spojeném království převažoval ekonomický argument, kdy tamní politická reprezentace referovala o nových jaderných projektech jako o „*příležitosti pro energetický trh a ekonomiku*“, často také zazníval argument, že pomocí jádra bude možné dekarbonizovat energetický sektor. Německá politická debata je, jak již bylo zmíněno výše, vůči jádru skeptická. Mainstreamový politický argument je, že „*konsenzus na energetické budoucnosti Německa je investice do technologií obnovitelných zdrojů než do jaderné energie*“. Naopak ve Francii, která je evropským lídrem v jaderné energetice, převládal argument, že „*jaderná energie má svá rizika, ale poskytuje možnost*

¹ USA, Německo, J. Korea, Francie, Japonsko, Spojené království

volby pro (průmyslový) sektoru a energetickou bezpečnost" a že „jaderné zdroje na správné úrovni bezpečnosti podporují ekonomiku a konkurenceschopnost”. V Japonsku, kde se jaderná havárie odehrála, tato událost logicky výrazně ovlivnila veřejnou diskusi o tématu. Politický diskurz v zemi byl především zaměřen na diskusi o převzetí zodpovědnosti a posílení spolupráce s ostatními zeměmi na poli jaderné energetiky. A nakonec v poslední zemi, kde autoři zkoumali politický diskurz, v Jižní Koreji převládal argument, že *„růst poptávky po energii přispívá k poptávce po alternativách a (energetické) nezávislosti" a „Korea vyvíjí úsilí o zabezpečení budoucích zdrojů energie jaderného využití s celosvětovou spoluprací”.* Hlavní argumenty, které ve veřejném prostoru zaznívaly, by se tedy daly souhrnně rozdělit do kategorií bezpečnost, energetická soběstačnost, dekarbonizace a přínos pro ekonomiku. Lze předpokládat, že tyto hlavní kategorie rezonovaly politickým diskurzem také v České republice během debat o stavbě nových jaderných zdrojů. Právě na to, jaký politický diskurz vládní představitelé pomocí agenda settingu nastolili do veřejné debaty, se zaměří druhá část výzkumu.

3 Agenda Setting

3.1 Historie pojmu agenda setting

Vztah mezi veřejnou politikou a masovými médii je klíčovým prvkem určování toho, čemu je ve společnosti přikládána určitá váha. Jedná se o tzv. agenda setting, který je podrobně popsán v této kapitole. Tento proces využívají politici a je označován spojením politická komunikace (Halada, 2015: 18). Myšlenku agenda settingu zmiňuje již v roce 1922 Lippmann ve své knize Veřejné mínění (2015), ve které nastiňuje tezi, že média jsou okna do světa, který leží mimo naši bezprostřední zkušenost a určují tak naše kognitivní vnímání světa. Toto veřejné mínění nereaguje na svoje okolní prostředí, ale na pseudoprostředí, které je tvořeno právě prostřednictvím médií. Tento pojem posunul o zhruba čtyřicet let později dál Bernard C. Cohen (2015: 13), který ve své knize Press and foreign policy poznamenal, že *„média nemusí být příliš úspěšná v tom říkat lidem co si mají myslet, ale jsou velice úspěšná v tom čtenářům říkat to, o čem mají přemýšlet”.* Podle Cohena je vnímání světa takové, jaké jej nastaví redaktoři a vydavatelé novin, které lidé čtou. Cohenova úvaha vedla k výzkumu agenda settingu a jeho zaměření na masmédiá.

Agenda setting byl však pořád jen bezejmennou myšlenkou až do roku 1972, kdy McCombs a Shaw publikovali studii o úloze médií ve volebním procesu v prezidentské kampani v Chapel Hill v roce 1968 na základě obsahové analýzy médií. Hypotéza výzkumu zněla: „*Masová média v každé politické kampani nastolují agendu a mají vliv na to, jaký význam budou mít která stanoviska týkající se politických témat*” (McCombs a Shaw in Škodová et. al, 2008: 16). Tuto hypotézu následně autoři nazvali jako agenda setting. Výzkumníci porovnávali hlavní zpravodajská témata v médiích² s tím, co respondenti ve svých rozhovorech uváděli jako nejdůležitější problémy. Zjistili, že existuje významná korelace mezi tím, co média zdůrazňovala jako důležité, a tím, co lidé považovali za hlavní problémy. Tento výzkum tak poskytl silný důkaz o tom, že média hrají klíčovou roli ve formování veřejné agendy.

Přínos této studie spočíval především v tom, že poprvé vznikla hypotéza o agenda settingu. Výzkumníci se poprvé pokusili empiricky ověřit vztah mezi veřejným míněním a tvorbou mediálního obsahu. Tato studie dala základ dalším výzkumníkům, kteří se tímto tématem zabývají (tamtéž).

3.2 Agenda setting jako pojem

Agenda setting definují Coleman et. al (2009: 147) jako proces, kdy masmédiá prezentují určitá témata výrazněji než jiná. Tím se prezentovaná témata dostanou do popředí a veřejnost je začne vnímat jako důležitější než ty ostatní. Pokud bychom definici měli zjednodušit, tak čím větší mediální pokrytí se nějakému tématu dostává, tím je pro veřejnost důležitější. Burton a Jiráček (2001: 347) tuto definici vysvětlují jako fakt, že média mají vliv na přesvědčení, postoje, vnímání a chování příjemců. Ať už to dělají přímo, nebo nepřímo.

Koncept agenda settingu tedy nepovažuje média pouze jako pasivní přenašeče informací, ale vnímá je jako samotné aktivní činitele, kteří dávají určitou váhu a interpretaci jednotlivým tématům a informacím. Jak upozorňuje McCombs (2009: 131) tak také samotní novináři výrazně ovlivňují představy svých čtenářů o světě. Rogers a Dearing

² pět lokálních a národních novin, dvě televizní stanice a dva zpravodajské magazíny

(1996: 5) definovali agenda setting jako proces, který se skládá ze tří různých výzkumných tradic. Tou první je agenda médií, ve které je hlavní závislou proměnnou důležitost tématu v agendě masmédií. Jako druhou agendu autoři uvádí agendu veřejnou, jejíž hlavní závislou proměnnou je prioritizace souboru otázek veřejné agendy. A třetí tradicí je nastavení politické agendy, jelikož charakteristickým aspektem vědecké tradice je její zájem o politické akce týkající se problému. Tato třetí agenda částečně vzniká jako reakce na mediální a veřejnou.

Agendu netvoří tedy pouze média, ale také sami politici, na které média reagují a kterým dávají prostor. Vztah médií a veřejnosti je komplexní sociální proces, prostřednictvím kterého společnost přiděluje prioritu problémům, které mají být řešeny. Pokud máme pochopit agendu jako takto složitý sociální proces, je potřeba tyto pojmy sjednotit a pracovat s nimi současně (tamtéž). Právě tuto politickou agendu bude práce sledovat ve své výzkumné části. Konkrétně pak vládní stakeholdery, kteří vystupovali v médiích na téma nových jaderných zdrojů a tím spoluvytvářejí veřejnou diskuzi a agendu tohoto tématu.

3.3 Politický agenda setting

Politický agenda setting není primární předmět zájmu akademiků zaměřených na komunikační teorie. Nicméně řada z nich se určováním politické agendy zabývalo, jako například Walter Lippmann nebo Gabriel Almond (20. léta 20. století). Modernější komunikační vědci, jako Maxwell McCombs, Donald Shaw (70. léta až současnost), se ve svých výzkumech už více zabývají politickými výsledky, které se v jejich studiích projevují jako pravděpodobnost volby, volební preference subjektů nebo manipulace s reklamou politických kandidátů (Rogers a Dearing, 1996: 72). Tradiční výzkum masové komunikace pozoruje především to, jak formuje mediální agenda agendu veřejnou. V analýze politických procesů je předmět zkoumání vytváření politické agendy. Pro vědce zkoumající politické procesy je klíčovou otázkou, jak se problém stane politickou agendou. Podle Kingdona (1984, in Rogers a Dearing, 1996: 74) je běžná představa, že se veřejné problémy stanou nejprve politickou agendou, a až následně jako reakce vzniknou zájmové skupiny přinášející diskuzi nad daným problémem a jeho potenciální řešení. Kingdon však tvrdí, že je realita opačná, tedy že nejdříve se vytvoří zájmové skupiny s jasnými postoji

a cílem, které mezi sebou soupeří v rámci snahy prosazovat své řešení, a právě díky těmto snahám a soupeření se daný problém dostane do politické agendy.

Kingdonův přístup však podhodnocoval potenciální roli médií při soustředění pozornosti institucí na jeden určitý problém namísto jiného. Baumgartner a Jones (1993, in Wolfe et al., 2015: 179) naproti tomu přisoudili médiím mnohem významnější roli v procesu tvorby agendy. Podle nich pozornost médií v některých případech předchází a někdy zase následuje po změnách priorit vládní agendy. Každá z těchto složek může ovlivnit tu druhou. Jones a Wolfe (2010, tamtéž) rozvedli roli médií v určování politického agenda settingu a popsali celkem tři mechanismy. Tím prvním je, že média mohou být méně příčinným faktorem při určování agendy než faktorem posilujícím. Jinými slovy, mediální pokrytí na sebe váže informace o politickém prostředí a hraje zásadní roli při směřování pozornosti na určité problémy. Za druhé, během procesu primingu, který je popsán v kapitole níže, na individuální úrovni mohou média pomáhat udávat tón následné politické diskuze. Za třetí, pozornost médií a činnosti související s tvorbou politiky se mohou prolínat ve složitých systémech zpětné vazby. Wolfe tento mechanismus ilustruje na studii, ve které popisoval vztah mezi mediálním pokrytím určité problematiky a změny legislativy. Zjistil, že v době od předložení zákona do jeho konečného schválení se zvýšila vysoká úroveň mediální pozornosti. Mediální pozornost zase naopak ovlivnila rychlost politického procesu, neměla však přímý vliv na pravděpodobnost výsledku. Jedná se o tzv. interakční efekt, který je součástí složitých a komplexních politických systémů, které zahrnují neopakovatelné interakce a vícenásobné zpětné vazby. Proto je obtížné stanovit jednoduché vztahy příčiny a následku.

Tento jev lze pozorovat také v tématu jaderné energetiky. Po ruské agresi na Ukrajině se ve veřejném prostoru řešil problém energetické soběstačnosti, konkrétně pak také na dodávce jaderného paliva, které Česko odebíralo od ruské společnosti TVEL. V reakci na veřejnou poptávku a mediální pokrytí tohoto tématu politici tento problém řešili a vyjednali jak do Temelínu, tak i do starších ruských reaktorů v Dukovanech západní dodavatele paliva, konkrétně společnosti Framatome a Westinghouse (Seznam Zprávy, 2023). A naopak díky vyjednání nových dodávek a řešení problému ze strany politické reprezentace se zvedlo mediální pokrytí tématu. Informace vázané mediální pozorností nejsou ničím jiným než prostým interakčním efektem. Za tímto účelem je klíčem k pochopení vlivu médií na

vytváření politické agendy to, jak na sebe informace a instituce vzájemně působí. Tzv. focusing events mohou a často také přesouvají pozornost médií na nová témata nebo na problémy, kterým dříve nebyla věnována dostatečná pozornost. Zvýšené zpravodajství vyvolané takovou událostí může přispět k pozitivní zpětné vazbě, zvýšit všeobecnou důležitost problému (Downs, 1972 in Wolfe et al., 2015: 180) a tím na téma zaměřit pozornost vlády a veřejnosti. Ve zmíněném příkladu s jaderným palivem byla tímto focusing eventem právě ruská agrese na Ukrajině, která otevřela téma energetické bezpečnosti a závislosti na dodávkách strategického jaderného paliva z Ruska. Je velice pravděpodobné, že bez této události by vláda přechod na jiné dodavatele neřešila.

Agenda settingem v politickém procesu jako takovým se pak rozumí soupeření zastánců určitých témat o pozornost médií, veřejnosti a politických elit. Teorie nabízí vysvětlení, proč se o konkrétních tématech informuje více než o jiných, pomáhá pochopit jak je utvářeno veřejné mínění a proč některá témata jsou řešena politickými opatřeními, zatímco jiné nikoliv (Dearing a Rogers, 1996: 2). Média mohou ovlivnit, jaké otázky považuje veřejnost za důležité a jak jsou kandidáti a jejich politika vnímáni. S rozvojem digitálních médií a sociálních sítí se vytváření agendy stalo mnohem složitějším a mnohostrannějším procesem (Gilardi et al., 2022 in Duche-Pérez 2023: 56). Braybrooke a Lindblom (in Zahariadis, 2016: 2) předpokládají, že tvůrci politiky se vyhýbají kontroverzním rozhodnutím a hledají témata k uspokojení voličů, jsou náchylní spíše k řešení krátkodobých otázek než dlouhodobých problémů. Agenda setting podle Zahariadise (tamtéž) tedy značně ovlivňuje samotná politická rozhodnutí. Poskytuje návod toho, jaké politické možnosti mohou být přijaty. Politici chtějí diskutovat o problémech, se kterými mohou něco udělat a definovat je způsoby, na které budou odpovídat jejich řešení. To, jak jsou problémy definovány, se liší v tom, kde jsou na seznamu priorit a jak se problémy pravděpodobně budou řešit. Agenda setting také poskytuje význam institucím nad rámec formálně stanovených pravomocí udělených ústavními nebo jinými právními předpisy. Prostřednictvím selektivní prezentace a interpretací informací je totiž možné strukturovat způsob myšlení voličů o jejich okolí. Instituce, ke kterým se lidé uchylují pro příjem a analýzu informací, obvykle nedisponují formální politickou mocí. Média, jako jsou renomované noviny, televizní vysílání, internet a různé osobní blogy, totiž nemají demokratickou kontrolu ve smyslu například voleb.

Výzkumníci Palmgreen, Kline a Clarke (1974: 8) poukazují na potřebu zkoumat více aspektů funkce nastavování agendy masovými médii. Tito autoři argumentují, že způsob, jakým byly politické znalosti v minulosti konceptualizovány a měřeny, přispěl ke zkreslení skutečného vlivu médií a také selhal ve vztahu k zásadní povaze politického procesu – konfliktu o rozdělení společensky ceněných statků, komodit a zdrojů. Palmgreen, Kline a Clarke navrhuji, aby výzkumníci shromažďovali osobní informace o důležitosti (salience), které popisují jako vnímání příčinného spojení mezi určitými aspekty problému a individuálním životním prostorem, stejně jako informace o důležitosti problému shromažďované v běžném výzkumu nastavování agendy. Navrhují měřit „subjektivní“ znalosti, aby adekvátněji odrážely individuální zásobu informací týkajících se politických konfliktů a problémů osobního významu. Jejich zdůvodnění spočívá v tom, že informace o důležitosti by měly být spojeny s dalšími typy znalostí o problému a měly by sloužit jako ukazatel potřeby a užitečnosti informací o problému, které jednotlivci drží. Tímto způsobem implicitně přijímají uživatelský přístup k mediálnímu chování, tedy že členové publika mají mnohem aktivnější roli, než se předpokládá v tradičním výzkumu nastavování agendy.

V analýze politického agenda settingu se zkoumají procesy, které ovlivňují to, o čem se ve veřejném prostoru hovoří a jak se formují politické priority. Politická agenda není pouze výsledkem spontánního zájmu veřejnosti, ale často je formována aktivními zájmovými skupinami a médii. Tyto skupiny a média hrají klíčovou roli v prosazování témat do politického diskurzu a formování veřejného mínění. Nové přístupy k výzkumu agenda settingu zahrnují subjektivní vnímání důležitosti témat jednotlivými členy veřejnosti, což posiluje pochopení role jednotlivců v procesu formování politické agendy. Agenda setting je tak aktivní proces, který reflektuje komplexní interakce mezi politickými aktéry, médii a veřejností.

4 Framing

Teoretický koncept framingu, v překladu rámování, obecně pojednává o faktu, že jednotlivé informace jsou zasazeny do určitého kontextu, které jim přisuzují konkrétní význam. Podle Entmana (1993: 52) znamená rámování „*vybrat některé aspekty vnímané reality a zvýraznit je v komunikujícím textu takovým způsobem, aby podporovaly konkrétní*

definici problému, příčinné vysvětlení, morální hodnocení a/nebo doporučení řešení pro popisovanou položku". Masová média aktivně nastavují rámce referencí, které čtenáři nebo diváci používají k interpretaci a diskuzi o veřejných tématech. Podle výzkumníků Neumana, Justa a Criglera (1992: 120) média dávají příběhu „*spin*“, který je ovlivněn jejich organizací, profesionálními úsudky a určitým pohledem na publikum. Zároveň jsou zpracování a interpretace informací lidmi ovlivněny již existujícími strukturami významu nebo schémata.

Toto rámování informací však s sebou přináší také riziko nedůvěry v média. Jedná se o tzv. mediální skepticismus, který je definován jako rozsah, v němž lidé mají tendenci nedůvěřovat nebo zlehčovat obraz skutečnosti, jak je prezentována masovými médii. Tento skepticismus často pramení z procesu, kdy jsou lidé postaveni před rozpor mezi svými vlastními zkušenostmi a realitou, jakou prezentují média, což vede k podceňování mediálního obrazu. V souladu s touto koncepcí se předpokládá, že přímé setkání s informacemi, které odporují mediálně prezentovaným, vyvolá zvýšení mediálního skepticismu (Cozzens, 1987: 437). Mediální skepticismus se vyvíjí společně s mediálním prostředím, který změnil sociální sítě, jež částečně nahrazují v současné době roli médií. Fletcher a Nielsen (2019: 28-29) zkoumali mediální skepticismus ve vztahu k sociálním sítím a zjistili, že lidé přistupují ke zprávám na sociálních médiích s obecným skepticismem – často nechápou přesně, jak je daná informace filtrována, ale ani ji nepřijímají nekriticky. Lze v tom pozorovat jistý paradox, kdy jsou lidé obecně skeptičtí ke zprávám na sociálních sítích, nicméně je stále více využívají jako zdroj informací. Jak upozorňuje Duche-Pérez (2023: 56), pro zajištění zdravé a spravedlivé demokracie je zásadní, aby občané a politici této moci rozuměli a byli si vědomi jejího vlivu. Mediální skepticismus však vypovídá především o samotném publiku, ne zdroji. Někteří autoři upozorňují, že nedůvěra mediálních skeptiků pramení převážně kvůli jejich nedůvěře v politickou reprezentaci nebo možnosti své vlastní politické participace (Tsafati, in Škodová 2008: 13).

Významné individuální rozdíly v reakcích na mediální agendu lze do značné míry vysvětlit konceptem potřeby orientace. Tento koncept vychází z předpokladu, že jednotliví lidé mají přirozenou zvědavost ohledně světa kolem nich. Pro širokou škálu témat veřejných záležitostí poskytují zpravodajská média tuto orientaci. Jak používání tisku pro sledování

veřejných záležitostí, tak akceptace agendy zpravodajských médií obecně rostou s narůstajícími úrovněmi potřeby orientace. Potřeba orientace je teoreticky definována dvěma koncepty: relevance a nejistotou. Nízká relevance definuje nízkou potřebu orientace; vysoká relevance a nízká nejistota střední potřebu orientace; a vysoká relevance spolu s nejistotou vysokou potřebu orientace. Tyto teoretické rozdíly poskytují vysvětlení, například pro mimořádně vysoké korelace zjištěné v původní studii z Chapel Hill u nerozhodnutých voličů. Pro tyto osoby, které měly v úmyslu volit v prezidentských volbách, byla relevance zpráv o volbách vysoká. A protože tito voliči byli nerozhodnutí, byla také vysoká nejistota (McCombs, 2005: 547).

Samotné zpracování zpráv publikem se poté rozlišuje do tří dimenzí. Aktivní zpracování znamená, že jednotlivec vyhledává další zdroje na základě předpokladu, že informace zprostředkované masovými médii jsou obecně neúplné, zkreslené nebo jinak ovlivněné záměry komunikátora. Reflexivní integrování znamená přemýšlení nebo uvažování o informacích, které člověk získává z masových médií nebo diskuzí s ostatními o tom, co se dozvěděli z masových médií, aby plně pochopili, co se dozvěděli. Nakonec selektivní prohlížeči používají pouze k vyhledávání informací relevantních pro ně. Přelétávají nebo ignorují pro jejich vidění světa irelevantní nebo nezajímavý obsah (Scheufele, 1999: 105). Podle konstruktivistického modelu efektů médií se publika spoléhají na „*verzi reality, která je vytvořena z osobních zkušeností, interakce s vrstevníky a interpretovaného výběru z masových médií*“ (Neuman et al., 1992: 120). Tento jev lze dobře ilustrovat na podpoře jaderné energetiky. Ta v Česku klesla ze 71 % mezi lety 2009-10 na pouhých 54 % v roce 2011 (ČTK, 2023). Tento pokles byl zapříčiněn jedním prostým důvodem, a to havárií ve Fukušimě. Stejně tak je možné od začátku ruské agrese na Ukrajině sledovat vzestup podpory jaderné energetiky mezi občany (oEnergetice, 2023) z velké části také proto, že lidé pocítili zdražení energií a hrozbu energetické nesoběstačnosti. Všechny tyto vnější vlivy mají dopad na utváření názorů publika a osobní zkušenost v nich hraje prim.

Výzkumníci jako Entman nebo Reese zdůrazňují, že rámování je také mocenský proces a stejně tak jako média, i politická témata se rámuje a jsou předmětem studií politické komunikace (in Škodová, 2008: 31). Schön a Rein (1994, in Shim et al., 2015: 56) popsali, že analýza určité politiky může být relevantní pouze pokud zohlední koncepční rámování. Rámová analýza zdůrazňuje, že každá politická pozice aktéra spočívá na základních

strukturách přesvědčení, vnímání a konceptualizace tzv. rámců. Díky tomuto rámování si jednotlivci vytvářejí určitý mentální konstrukt nebo restrukturalizují své chápání dané problematiky. Politický rámeček ilustruje úvahy týkající se určitých charakteristik a důsledků politického problému. Politici tak při vytváření vlastní argumentace formulují politický rámeček tím, že zdůrazní určité jim vyhovující fakta pomocí metafor, příběhů a diskurzů (tamtéž). Právě tyto politické rámečky bude práce zkoumat ve vládní strategické komunikaci nových jaderných zdrojů. Autor se zaměří do jakých rámců problematiku vládní stakeholderi zasazovali a jak tyto rámečky následně používali v mediálním prostoru. Díky tomu bude možné definovat vzorce politické komunikace a ilustrovat to, jakým způsobem se stakeholderi o tématu v médiích vyjadřovali.

5 Priming

Priming, česky vypíchnutí, je další koncept spojený s teorií agenda settingu. Jedná se dokonce o její přímý důsledek. Priming je spojení mezi významností tématu, která je určena agenda settingem a má vliv na tvarování názorů publika (Škodová, 2008: 37). Teorie primingu je možné pozorovat v politické komunikaci. Iyengar a Kinder (1987: 63) popisují priming jako efekt, který ovlivňuje jakým způsobem voliči nahlíží na konkrétní problémy jako kritéria pro hodnocení vládních úředníků, které jsou indikovány médii. Čím více je daný problém zastoupen ve zprávách, tím větší je vliv názorů voličů na tento problém na jejich hodnocení vlády. Efekt primingu vytváří nestálost ve veřejném mínění, zejména během volebních kampaní. Jako obyčejní pozorovatelé politické scény si občané všimají pouze událostí a problémů, které jsou prezentovány v médiích. Takže pokud nějaké téma média neprezentují, prakticky neexistuje. To, co je zaznamenáno, se stává hlavním základem pro veřejné názory o stavu země. Takže relativní význam problémů ve zprávách je hlavním determinantem veřejného vnímání problémů, kterým čelí národ.

Ve spojení s politickou komunikací má priming vliv na to, jak jsou témata prezentována veřejnosti prostřednictvím médií a jak jsou vnímána. Priming hraje klíčovou roli v tom, jak se informace z médií ukládají do lidské paměti a ovlivňují rozhodovací procesy, zejména při hodnocení politických aktérů a vládních politik (Shehata a Falasca, 2014: 75).

V současné moderní době i s přispěním sociálních médií, které ovládají volný čas a jsou silnými kanály pro sdílení informací, se efekt primingu zvýrazňuje. Primování spočívá v předložení určitého podnětu s cílem aktivovat myšlenku, kategorii nebo pocit. Protože lidská mysl je organizována jako síť asociací, aktivace jakékoliv myšlenky má za následek spontánní vyvolání souvisejících myšlenek, vzpomínek a pocitů. Priming lze použít jako prostředek ke zmapování sítě asociací u jednotlivce, protože stejné primy mají tendenci aktivovat různé asociační vazby u různých lidí (Cameron et al., 2012). Existuje několik typů popsaného primingu. Afektivní priming aktivuje emoce, behaviorální priming zahrnuje fyzické chování a kognitivní priming se zaměřuje na slova. Současný výzkum se zaměřuje převážně na affective priming, což je forma obsahového primingu, která vyvolává zamýšlené emoce a ovlivňuje reakce na nesouvisející podněty. Afektivní priming může ovlivnit posuzování událostí a chování, které přímo nesouvisí s podmětem. V závislosti na emocionálním stavu se může měnit preference příjemců primovaného sdělení. (Tanford et al., 2020: 1764, Janiszewski a Wyer, 2014: 101).

V kontextu tématu jaderné energetiky lze očekávat, že vládní stakeholderi, kteří mají značný vliv na politickou agendu, budou využívat priming k tomu, aby výrazněji prezentovali téma jaderné energetiky. Jejich úsilí o priming by mělo zvýšit povědomí veřejnosti o této problematice a formovat její názory a postoje směrem, který je v souladu s jejich záměry a politickými cíli. Práce bude pracovat s afektivním primingem, tedy jak byla primována jaderná energetika vládními stakeholdery, zda byla primována pozitivně, neutrálně, nebo negativně.

6 Stakeholder mapping

Teorie stakeholderů existuje na různých ekonomických principech prakticky od počátku industrializace a filozofické základy této teorie sahají až do dob 19. století. Periodicky se v historii tato teorie dostávala do popředí a posléze zpět na okraj zájmu v reakci na ekonomické okolnosti (Clarke, 1998). Analýza stakeholderů má kořeny v byznysovém prostředí. Společnosti pravidelně zkoumají své sociální a politické okolí, aby identifikovaly jedince, skupiny a problémy, které teoreticky mohou ovlivnit jejich činnost. Firmy na základě těchto analýz budují partnerství s místními komunitami, zakládají poradní skupiny zainteresovaných stran, vytváří formální i neformální konzultační procesy

a partnerství s dodavateli nebo politickými zástupci (Wheeler a Sillanpaa, 1997, in Gilmour, 2007). Samotný pojem stakeholder mapping byl definován již na počátku 30. letech 20. století v rámci podnikového managementu. V praxi se však tato metoda rozšířila rychle také do politických věd (Clarkson, 1995).

Existuje mnoho definic, kdo nebo co je stakeholder, ve volném překladu zainteresovaná strana. Například Freeman definoval pojem stakeholder velice volně jako „*jakoukoliv skupinu nebo jednotlivce, kteří mohou ovlivnit nebo jsou ovlivněni dosažením určitých cílů organizace*“ (Freeman, 1984: 5). Mitchell et al. (1997) charakterizují zainteresované strany legitimitou, mocí a naléhavostí, ve smyslu důležitosti pro zainteresovanou stranu, nebo kombinací těchto charakteristik. Podle Edena a Ackermanna (1998: 117) jsou stakeholdeři pouze takové skupiny a jedinci, kteří mají přímo vliv ovlivnit budoucnost organizace a agendy, a to buď podporou, nebo omezením jejího účelu.

Oproti tomu Bryson et al. (in Bryson, 2003) staví o dost inkluzivnější definici, ve které autoři nabádají, aby se za stakeholdery považovala širší skupina lidí, skupin a organizací, a to včetně těch nominálně bezmocných. Tato teorie je podle Stona (tamtéž) nejvíce slučitelná s typickými přístupy k demokracii a sociální spravedlnosti, ve kterých se přikládá váha i zájmům bezmocných. Starik (1995) zase do své definice zainteresovaných stran zahrnuje i nelidský faktor s tvrzením, že přírodní faktory jsou také zainteresovanou stranou, jelikož mají velký vliv a mohou ovlivnit prostředí a chod organizace.

Grimble a Wellard (1997) definují stakeholder analýzu jako komplexní přístup k vytvoření porozumění systému a následného posouzení dopadu změn na daný systém pomocí identifikace klíčových aktérů a zainteresovaných stran a zařazení jejich zájmů do příslušného kontextu. Pojmem zájem pak autoři chápou v ekonomickém pojetí vyjádření úrovně užitku pro stakeholdery. Změna se pak měří jakýmkoliv ziskem nebo ztrátou onoho užitku, nicméně toto měření má silnou kulturní i třídní složku, která ovlivňuje vnímání toho, jak daný užitek jednotlivé stakeholdery ovlivňuje.

Výzkumníci Morgan a Tascherau (1996: 4) analýzu stakeholderů definují jako analytický přístup k posuzování postojů zainteresovaných stran k jednotlivým problémům. Jako zainteresované strany jsou chápány osoby, skupiny, organizace nebo systémy, které mají

nějaký podíl na změně dané problematiky a má k dispozici určité zdroje a informace, které jsou potřebné k provedení dané změny. Samotná analýza pak podle Brugha a Varvasovszkeho (2000: 240) tyto strany identifikuje a mapuje jejich relativní moc, vliv a zájmy s ohledem na konkrétní změnu.

Při stakeholder mappingu bude práce nejdříve pracovat s obecnou Freemanovou definicí, do které spadají všichni stakeholdeři, kteří mají na téma nových jaderných zdrojů v České republice vliv. Díky tomuto přístupu bude vytvořena širší mapa stakeholderů, která zobrazí komplexní prostředí tématu a umožní pevně ukotvit práci v teoretickém rámci. Lze předpokládat, že kromě politických představitelů budou v tomto pojetí definována také neziskové organizace, které nějakým způsobem debatu na dané téma ovlivňují. Jelikož se práce soustředí na vládní komunikaci, z primární široké skupiny definovaných stakeholderů poté bude definována ještě podskupina podle definice Edena a Ackermanna, podle kterých musí mít stakeholder přímý vliv na budoucnost agendy. Pod tuto definici tedy spadají političtí představitelé, kteří svými rozhodnutími přímo ovlivňují výstavbu nových jaderných zdrojů v České republice. Samotnému procesu stakeholder mappingu se práce bude věnovat v metodologické části.

6.1 Dělení stakeholderů

Pro lepší práci se stakeholdery a jejich kategorizaci je možné je dělit do definovaných kategorií. Dělení stakeholderů nám umožňuje systematicky kategorizovat aktéry, kteří mají zájem nebo vliv na dané téma či rozhodovací proces. Identifikace a klasifikace těchto stakeholderů je nezbytná pro pochopení jejich role, priority a vzájemných vztahů v rámci komunikační strategie. Analýza stakeholderů by měla být vytvářena s nějakým účelem. Jeho vyjádřením nám pomůže definovat, kdo a jak je v dané problematice zapojen. Mezi účely podle Gilmoura a Beilina (2007: 12) patří například přístup k informacím, pochopení hodnot, pochopení sítě vlivů nebo schopnost vytvoření podpory pro rozhodovací procesy (viz kap. 6 *Stakeholder mapping*).

Jakmile jsou definovány účely stakeholderů, je možné přejít k jejich samotné identifikaci. Pro analýzu je stěžejní, aby byly identifikovány všechny zúčastněné strany, je potřeba si tedy vydefinovat rozsah a typ zainteresovaných stran, na které se výzkum zaměří. K tomuto dělení existuje celá řada možností, jak definované stakeholdery rozdělit. Práce

bude pracovat konkrétně s dvěma kategorizacemi. Carlson (1995: 105) rozlišuje stakeholdery na primární a sekundární.

- a) Primární – jako tuto skupinu zainteresovaných stran chápeme ty stakeholdery, bez jejichž trvalé participace by se organizace nemohla obejít a fungovat. Carlson do této skupiny zahrnuje také veřejnou skupinu stakeholderů, kterými se rozumí vládní instituce, které poskytují infrastrukturu a trhy, jejichž zákony a regulace se musí dodržovat.
- b) Sekundární – do této skupiny spadají ti, kteří ovlivňují nebo jsou ovlivňováni chováním organizace, ale nejsou přímo zapojeni do chodů nezbytných pro jejich přežití. Podle této definice spadají pod sekundární stakeholdery například média nebo široká škála zainteresovaných skupin.

Jako další kategorizace stakeholderů se využívá rozdělení na institucionální a lokální stakeholdery.

- a) Institucionální – tito stakeholdeři jsou organizovaní, zastupují velký počet zájmů. Mají technické znalosti a zdroje, aby se mohli zúčastnit rozhodovacích procesů a ovlivňovat tak agendu.
- b) Lokální – obvykle se jedná o malé skupiny nebo jednotlivce s omezenými zdroji. Zpravidla nejsou tak vlivní, jako institucionální stakeholdeři, ale i přes omezené zdroje jsou schopni ovlivňovat omezenou mírou rozhodovací procesy (McGlashan, Williams, 2003, in Gilmour, Beilin, 2007: 16).

7 Metodologie

Hlavním cílem diplomové práce je analyzovat českou vládní komunikaci jaderné energetiky ve vztahu k tendru na dostavbu Temelína. Se zvyšující se energetickou spotřebou a ruskou agresí na Ukrajině se otázka jaderné energetiky dostává do popředí politického i mediálního zájmu. Nové jaderné zdroje jsou strategickou dlouhodobou investicí, o které rozhoduje politická reprezentace, a je tedy důležité sledovat její strategickou komunikaci tohoto tématu. Práce nejprve pomocí metody stakeholder mappingu vytvoří komunikační kontext českého prostředí a definuje sledované aktéry. Poté pomocí obsahové analýzy mediálních výstupů definuje konkrétní rámce vládní komunikace. Kvantitativní obsahovou mediální analýzou na základě teorie agenda settingu

(viz kap. 3 Agenda setting) pak bude sledovat jednotlivá vyjádření definovaných stakeholderů pro jejich podporu a naplnění.

Výsledkem práce pak bude komplexní přehled a shrnutí vládní strategické komunikace k tématu nových jaderných zdrojů. Vzhledem k tomu, že se jedná o téma aktuální a které téměř není předmětem tuzemských studií, práce by měla posloužit jako reflexe dosavadní vládní strategické komunikace na toto téma a zároveň jako možný odrazový můstek pro budoucí komunikační výzvy spojené s výstavbou nových jaderných zdrojů v Česku.

Hlavní výzkumná otázka práce je: „Jaká byla strategie vládní komunikace výstavby nových jaderných zdrojů v souvislosti s tendrem na stavbu reaktorů v JE Temelín?“

Výzkum má několik vedlejších otázek:

Vedlejší výzkumná otázka 1: Kdo jsou vládní stakeholdeři, kteří strategii ovlivňují?

Vedlejší výzkumná otázka 2: Jaká jsou hlavní komunikační témata vlády vycházející z komunikační strategie ohledně dostavby a jak tato témata byla rámována a primována?

Vedlejší výzkumná otázka 3: Jak daná témata v rámci teorie agenda settingu stakeholdeři naplňovali?

Vedlejší výzkumná otázka 4: Jak se měnila témata komunikace v průběhu jednotlivých vlád?

7.1 Stakeholder mapping

Pro zodpovězení VO1 byla v práci zvolena metoda stakeholder mappingu. Jak poznamenávají Morgan a Tascherau (1996: 4), analýza stakeholderů poskytuje důležité informace zejména na začátku projektu. Díky ní je možné identifikovat a mapovat jejich relativní moc, vliv a zájmy v daném tématu. Analýza identifikuje předpoklady o jednotlivých stakeholderech a uvádí jejich relativní prioritu a význam. Díky analýze definovaných stakeholderů je možné také identifikovat, jakým způsobem jsou přijímána rozhodnutí v určitých tématech. Při vytváření takové analýzy se pokládají otázky na postavení jednotlivých aktérů, na jejich zájmy, vliv, vzájemné vztahy a další charakteristiky s ohledem na jejich minulé i současné postavení a na budoucí potenciál. Jednotlivé skupiny pak lze třídit do kategorií a skupin podle jejich společných zájmů (Clarkson 1995).

Autor bude při stakeholder mappingu nejprve pracovat s volnější Freemanovou definicí (viz kap. 6 *Stakeholder mapping*), kdo je to stakeholder, díky čemuž práce vytváří základní mapu zainteresovaných skupin a vlivů, které ovlivňují veřejné mínění. Aby byl pro zodpovězení VO1 vytvořen výběr první skupiny stakeholderů v základní analýze stakeholder mappingu, budou položeny následující otázky pro definování stakeholderů:

- Které státní instituce mají politický vliv na rozhodování v tématu výstavby nových jaderných zdrojů v ČR?
- Které nevládní skupiny se zabývají tématem výstavby nových jaderných zdrojů v ČR?

Tím vznikne obecná skupina stakeholderů, do které ovšem budou spadat i ti stakeholderi, kteří se nepodílí přímo na strategické vládní komunikaci. Proto práce dále tyto stakeholdery rozdělí podle kategorií Carlsona na primární/sekundární a podle McGlashana a Williamse na institucionální/lokální (viz kap. 6.1 *Dělení stakeholderů*). Tak bude vytvořena základní mapa stakeholderů. Definování stakeholderi se tedy budou následně rozdělovat pomocí těchto otázek:

- Jedná se o stakeholdera, který je zásadní pro rozhodovací proces v otázce výstavby nových jaderných zdrojů v ČR? (ano – primární, ne – sekundární)
- Jedná se o stakeholdera, který zastupuje větší počet zájmů se zdroji k přímé účasti na rozhodovacích procesech a bez lokálního omezení? (ano – institucionální, ne – lokální)

Z tohoto základního vytyčení stakeholderů se pak autor zaměří na stakeholdery podle definice Edena a Ackermanna (1998), tedy na takové stakeholdery, kteří mohou přímo rozhodovat v procesech – v tomto případě tedy stakeholderi, kteří se řadí jak pod primární, tak pod institucionální skupinu stakeholderů. U těchto vytříděných stakeholderů bude následně přidělena váha v otázce výstavby nových jaderných zdrojů v ČR následovně:

- vysoká váha – Jsou hlavní stakeholderi, kteří rozhodují v otázce nových jaderných zdrojů.

- střední váha – Cíle by se pravděpodobně podařilo prosadit i přes odpor jiných aktérů, mají nějaký vliv na konečné rozhodnutí, ale nejsou autory tohoto rozhodnutí a nemají za něj primární odpovědnost.
- nízká váha – Tito stakeholderi se ve veřejném prostoru vyjadřují k tématu nových jaderných zdrojů, nicméně přímý vliv na rozhodnutí mají minimální nebo spíše vůbec žádný.

Stejně tak se definuje zájem stakeholderů na výstavbě nových jaderných zdrojů. Tato hodnota bude ilustrovat jak velkou motivaci měl daný stakeholder ze své pozice ovlivňovat zmíněné procesy a vystupovat na toto téma ve veřejné debatě. Zájem bude jako váha rozdělen do tří kategorií:

- vysoký zájem – Stakeholderi s velkou zodpovědností za jaderné zdroje nebo taková, které se výstavba přímo dotýká.
- střední zájem – Nemají přímou odpovědnost, výstavba se je dotýká méně, jsou nicméně aktivními účastníky diskuze.
- nízký zájem – Zapojují se do veřejné debaty, nicméně jejich role je upozaděna a jedná se spíše o pozorovatele rozhodovacích procesů.

Jelikož v moderní politice se setkáváme s tzv. personalizací, kdy samotní političtí představitelé získávají větší individuální význam v řadě faktorů, pro tento výzkum především co se týče mediálního pokrytí (Voženílková, 2018: 16). Jelikož se práce zaměřuje na vládní komunikaci, stakeholder mapping pomůže identifikovat vládní instituce, které tvoří debatu o jaderných zdrojích v Česku a mediální výstupy vrcholových představitelů těchto institucí poté bude práce analyzovat.

Pro provedení stakeholder mappingu a zodpovězení VO1 v této práci bude tedy nejprve důležité identifikovat relevantní aktéry, kteří tvoří vládní komunikaci týkající se výstavby nových jaderných zdrojů v České republice. Jednou z hlavních otázek, které je třeba zodpovědět je, kdo má politický vliv na rozhodovací proces v této oblasti a jaké jsou jejich postavení a zájmy. Dále je důležité rozlišit primární a sekundární stakeholdery, stejně jako institucionální a lokální stakeholdery, aby byla provedena komplexní analýza. Po identifikaci těchto stakeholderů je možné provést jejich kategorizaci a následně hodnotit jejich vliv a zájmy k dané problematice. Takto provedený stakeholder mapping poskytne

přehled o klíčových aktérech a jejich roli v procesech strategické vládní komunikace ohledně výstavby nových jaderných zdrojů v České republice. Stakeholder analýza byla vypracována podle doporučení Gilmoura a Beilina (2007: 16), kteří pro stakeholder mapping doporučují interní sestavení seznamu pomocí brainstormingu malé skupiny. Tato skupina byla sestavena z pěti public relation a public affairs profesionálů, kteří se v rámci své profesní činnosti věnují tématům jaderného průmyslu. Autor práce nejdříve ve skupině provede brainstorming s cílem vytvořit počáteční seznam osob nebo organizací důležitých pro komunikaci nových jaderných zdrojů a poté stakeholdery roztrídí podle zmíněných parametrů.

7.2 Obsahová analýza

Výzkum bude pomocí obsahové mediální analýzy zkoumat komunikaci všech definovaných vládních stakeholderů. Na základě této analýzy budou sestaveny komunikační rámce sledovaných stakeholderů a konkrétní klíčová sdělení, kterými se je snažili naplnit. Pro jejich vyhledávání a zpracování bude využit program mediální archiv Newton Mediasearch. Pomocí této metody práce nejprve odpoví na VO2, jaká jsou hlavní komunikační témata strategické vládní komunikace, jejich rámování a konkrétní priming těchto témat. Na základě této definice pak autor práce bude sledovat jak tyto rámce byly v rámci teorie agenda settingu naplňovány a odpoví tak na VO3.

Obsahová analýza je definována jako systematická, opakovatelná metoda pro převedení textu o více slov do menšího počtu tzv. obsahových kategorií na základě explicitních pravidel kódování (Weber, 1990: 12, Krippendorff, 2018: 24). Díky obsahové analýze je možné vyvozovat opakovatelné a validní závěry z textů (nebo jiných významových materiálů) v kontextech jejich používání. Obsahová analýza jako technika zahrnuje specializované postupy a je oddělitelná od osobní autority výzkumníka. Výsledkem výzkumných technik by měla být zjištění, která jsou opakovatelná (tamtéž).

Berelson (1952: 18) obsahovou analýzu definoval jako „výzkumnou techniku pro objektivní, systematický a kvantitativní popis zjevného obsahu sdělení“. Krippendorffova (2018: 25) definice narozdíl od Berelsonové prioritizuje oproti „objektivitě“ a „systematičnosti“ požadavky replikovatelnosti a validity. Pro to, aby byla analýza replikovatelná, musí se řídit pravidly, která jsou výslovně definována a uplatňují se stejně

na všechny jednotky analýzy. Berelson prosazoval „*systematicnost*“, aby zabránil lidské tendenci číst textový materiál selektivně, spíše na podporu očekávání daného výzkumu než proti nim. Krippendorffův přístup a požadavek validity jde ještě dál a požaduje, aby výzkumníkovy procesy výběru vzorků, čtení a analýzy zpráv nakonec splňovaly vnější kritéria. Replikovatelnost je měřitelná a validita je testovatelná, což ovšem u objektivitu možné není. Pro zajištění replikovatelnosti a validity bude průběh výzkumu v práci transparentně popsán a přiložen dataset, díky kterému bude umožněno komukoliv data průzkumu zkontrolovat a replikovat jej.

Díky obsahové analýze je možné systematicky a relativně snadno procházet velké objemy dat. Může být užitečnou technikou, která umožňuje odhalit a popsat zaměření jednotlivce, skupiny, institucionální nebo sociální pozornosti (Weber, 1990: 9). Umožňuje také vyvozovat závěry, které lze následně potvrdit pomocí dalších metod sběru dat. Krippendorff (2018: 51) poznamenává, že „*obsahová analýza je technika, která umožňuje výzkumníkům analyzovat relativně nestrukturovaná data z hlediska významů, symbolických kvalit a výrazových obsahů, které mají a komunikačních rolí, které hrají v životě zdrojů těchto dat*“.

Prostřednictvím takové analýzy práce systematicky zakóduje rozsáhlé množství informací obsažených v mediálních výstupech, které jsou spojeny s definovanými vládními stakeholdery. Prostřednictvím analýzy budou vytvořeny kategorie, které umožní strukturovaně zaznamenat klíčové prvky těchto materiálů. Pro začátek kódování bude zvolen systematický postup, během kterého budou postupně procházeny jednotlivé mediální výstupy a identifikovány klíčové prvky týkající se komunikačních rámců definovaných stakeholderů. Jak popisují výzkumníci Schön a Rein (1994, in Shim et al., 2015: 56), politici při vytváření argumentace formulují tyto rámce a zdůrazňují tak určitá jim vyhovující fakta daného tématu. Pomocí definice těchto rámců, které ve strategické komunikaci vlády používaly, popíše práce jak k tématu nových jaderných zdrojů vládní stakeholderi přistupovali a zodpoví tak část VO2.

Při kódování dokumentů a mediálních výstupů bude analýza zahrnovat identifikaci relevantních pasáží a klíčových témat, které se týkají tematických aspektů spojených s dostavbou nových bloků JE Temelín. To může zahrnovat zmínky o plánech energetické

politice, bezpečnostních prioritách, ekonomických cílech projektu apod. Tato pasáž bude následně kódována podle definovaných rámců, které budou odrážet různé aspekty komunikačních sdělení stakeholderů.

Pro sledování naplnění kategorií takto definovaných komunikačních rámců bude následně použita opět metoda obsahové analýzy prostřednictvím kódování mediálních výstupů. Analýza bude zahrnovat citace a prohlášení definovaných stakeholderů. Tyto prvky budou následně kódovány podle jednotlivých definovaných kategorií. Tímto způsobem bude vytvořen strukturovaný dataset, který umožní odhalit komunikační trendy, strategie a postupy jednotlivých stakeholderů v kontextu dostavby nových jaderných bloků. Tato data umožní práci sledovat jak vládní stakeholdeři naplňovali komunikační rámce pomocí teorie agenda settingu, kdy ve veřejném prostoru reflektovali určitá témata a jejich prezentací je dostávali do popředí (Coleman et. al, 2009: 147). Jedná se o tzv. manuální holistický přístup, kdy se po počáteční obsahové analýze určí komunikační rámce, ty jsou poté zaznamenány do kódovací knihy a kódovány v následné kvantitativní obsahové analýze. Ke spolehlivosti a platnosti tohoto přístupu je nezbytné společně s výzkumem zveřejnit také samotnou kódovací knihu, aby byla studie v souladu se zásadami transparentnosti a rámce i jejich výběr byl jasně pojmenován (Matthes a Kohring, 2008: 260). Z toho důvodu je kódovací tabulka k nalezení v příloze této práce.

Práce v rámci obsahové analýzy sledovala období v rozmezí od 1. 10. 2009 do 1. 5. 2014. Tedy období od měsíce, kdy uchazeči o dostavbu JE Temelín předali své přihlášky do tendru vládě, až do zrušení tendru v dubnu 2014. Autor tedy bude analyzovat ve vybraných médiích celé období tendru, díky čemuž na konci analýzy bude vytvořen kompletní obraz strategické vládní komunikace stavby nových jaderných zdrojů.

V období tendru na dostavbu temelínské elektrárny budou sledováni stakeholdeři, jejich mediální prezence a naplňování určených key messages. Zaznamenány budou přímé citace, případně zpravodajské interpretace výroků, typově „*stakeholder XY označil dostavbu JE Temelín za strategickou investici*“. Jednotlivé výroky budou vždy zaznamenány jednou, tzn. pokud stakeholder učiní vyjádření na tiskové konferenci, do datasetu bude zanesen jeden zpravodajský článek z tiskové konference, ne další duplicity. Cíl práce není deskriptivně zaznamenat přesný počet výroků ve veřejném prostoru, ale sledovat

strategickou komunikaci vlády, stakeholderů a trendy v této komunikaci. Zaznamenání duplicit by mohlo být zkreslující a došlo by spíše k analýze médií a jejich pokrytí tématu než samotné vládní komunikaci.

V rámci tvorby datasetu budou sledovány výstupy definovaných stakeholderů ve vybraných mainstreamových zpravodajských médiích. Jedná se o nejčtenější deníky podle Unie vydavatelů. Podle v době vytváření metodologie výzkumu nejnovějších dat za 2. čtvrtletí 2022 až 1. čtvrtletí 2023 se jedná o deníky MF Dnes, Právo, Lidové noviny a Hospodářské noviny (Unie vydavatelů, 2023). Tituly Blesk, Sport a deník AHA! jsou z výzkumu pro tematickou nerelevantnost vynechány. Analýze budou podrobeny také online verze těchto deníků, tedy iDnes.cz, Novinky.cz, Lidovky.cz a Hn.cz. Dále pak také veřejnoprávní zpravodajská média Česká televize, konkrétně zpravodajský kanál ČT24 a jeho webová verze ct24.ceskatelevize.cz a Radiožurnál a webová verze irozhlas.cz. Česká tisková kancelář do analýzy zahrnuta nebude, jelikož její zpravodajský obsah přebírají již analyzovaná média, a jelikož v analýze nebudou zahrnuty duplicity, zprávy tohoto veřejnoprávního média nemají pro takto definovaný dataset relevanci. Do analýzy bude také zahrnut vládní web *vlada.cz* pro sledování komentářů a přepisů tiskových konferencí vládních stakeholderů.

Na základě stakeholder analýzy a určení primárních stakeholderů lze definovat klíčová slova, které budou sloužit k vyhledávání výstupů v archivu Newton Mediasearch. K vyhledávání relevantních článků byly použita klíčová slova ve formátu „*jméno stakeholdera* + *Temelín*” a výstupy byly vyhledávány za funkční období daného stakeholdera. Autor v rámci obsahové analýzy nejdříve vytřídí relevantní výstupy a odstraní veškeré duplicity. Na základě toho budou určeny rámce a key messages, které budou v již vytříděných relevantních mediálních výstupech zaznamenávány.

8 Praktická část

8.1 Stakeholder mapping

Nejdříve se v rámci společné diskuze popsané v metodologické kapitole „7.1 Stakeholder mapping” určili stakeholdři, kteří vstupují do debaty a rozhodovacího procesu o nových

jaderných zdrojích v České republice. Na základě tohoto brainstormingu bylo určeno celkem 28 stakeholderů (viz tabulky č. 1 a č. 2), kteří byli rozdělení podle Carlsonovy kategorizace na primární a sekundární (viz kap. 6.1 dělení stakeholderů). Byla jim také přidělena váha podle jejich důležitosti v rámci rozhodování v otázce nových jaderných zdrojů na úrovních nízká (1), střední (2), vysoká (3). Ve stejných kategoriích byl stakeholderům přidělen také zájem na tématu. Jako poslední krok bylo provedeno dělení na institucionální a lokální stakeholdery, kdy institucionální stakeholdeři představují instituci nebo organizaci, která zastupuje větší počet zájmů a osob a její vliv není geograficky omezen, jako tomu je u lokálních stakeholderů. Tyto hodnoty jim každý člen skupiny přiřadil do tabulky sám a finální hodnota byla určena podle modusu zaznamenaných hodnot. V neposlední řadě bylo také definováno, zda je stakeholder relevantní pouze pro temelínský tendr (1), dukovanský tendr (2) nebo obojí (0). Tento údaj byl však určen podle faktických údajů zmíněných níže. U stakeholderů nebyl sledován postoj definovaných stakeholderů, jelikož ten se mění v čase a vyplyne později z mediální analýzy sledovaných stakeholderů.

Do skupiny primárních stakeholderů (Tabulka č. 1), tedy organizací, které poskytují infrastrukturu a jejichž zákony a regulace se musí dodržovat, bylo zařazeno celkem 10 stakeholderů. Jedná se o následující stakeholdery: předseda vlády, ministr obchodu a průmyslu, ministr financí, ministr životního prostředí, ministr zahraničí, náměstek MPO pro energetiku, náměstek MPO pro jadernou energetiku, zmocněnec pro jádro (2016-21), vládní zmocněnec pro dostavbu Temelína a ČEZ, respektive generální ředitel jakožto vrchní představitel společnosti.

Tabulka č. 1 – Primární stakeholdeři

	Stakeholder	Primární (1) /sekundární (0)	Váha 1-3 (nejvyšší)	Zájem 1-3 (nejvyšší)	institucionální (1) /lokální (0)	Temelín (1)/Dukovany (2)/ Obojí (0)
1	Premiér	1	3	3	1	0
2	Ministerstvo obchodu a průmyslu	1	3	3	1	0

	průmyslu					
3	Ministerstvo financí	1	3	3	1	0
4	Ministerstvo životního prostředí	1	2	2	1	0
5	Ministerstvo zahraníčí	1	2	1	1	0
6	ČEZ	1	3	3	1	0
7	Zmocněnec pro jádro (2016-21)	1	2	3	1	2
8	Náměstek MPO pro energetiku	1	2	3	1	2
9	Náměstek MPO pro jadernou energetiku	1	2	3	1	2
10	Vládní zmocněnec pro dostavbu JE Temelín	1	2	3	1	1

Zdroj: vlastní zpracování

Kvůli přípravě budování nových jaderných zdrojů v České republice byla zřízena v roce 2016 speciální funkce vládního zmocněnce pro jadernou energetiku. Poté byla v roce 2023 zrušena (Vláda, 2023). Funkce náměstka pro jadernou energetiku na MPO byla zřízena začátkem června 2021 především pro přípravu projektu Dukovany II, dostavby JE Dukovany (MPO C, 2021). Obě tyto funkce a její držitelé jsou tedy stakeholderi pouze pro dukovanský tendr a v analýze pro stavbu dvou jaderných bloků v Temelíně logicky nebudou zahrnuti. Pro Temelínský tendr byla však zřízena v červnu 2010 funkce vládního zmocněnce pro dostavbu JE Temelín. Stal se jím novinář Václav Bartuška (ČT24, E, 2010). Tento stakeholder bude v obsahové analýze práce zahrnut a později se mu práce

bude věnovat ještě podrobněji. Speciálním stakeholderem je společnost ČEZ, která sice není přímo vládní institucí, nicméně Česká republika je majoritním akcionářem společnosti s objemem akcií 69,78 % (ČEZ, 2023). Vzhledem k většinovému podílu českého státu ve společnosti a vlivu, který má společnost ČEZ na problematiku budování nových jaderných zdrojů je ČEZ, respektive její CEO, do analýzy také zařazen. Je třeba však upozornit a dbát na to, že se tato společnost přímo nepodílí na tvorbě strategické vládní komunikace.

Tabulka č. 2 – Sekundární stakeholdeři

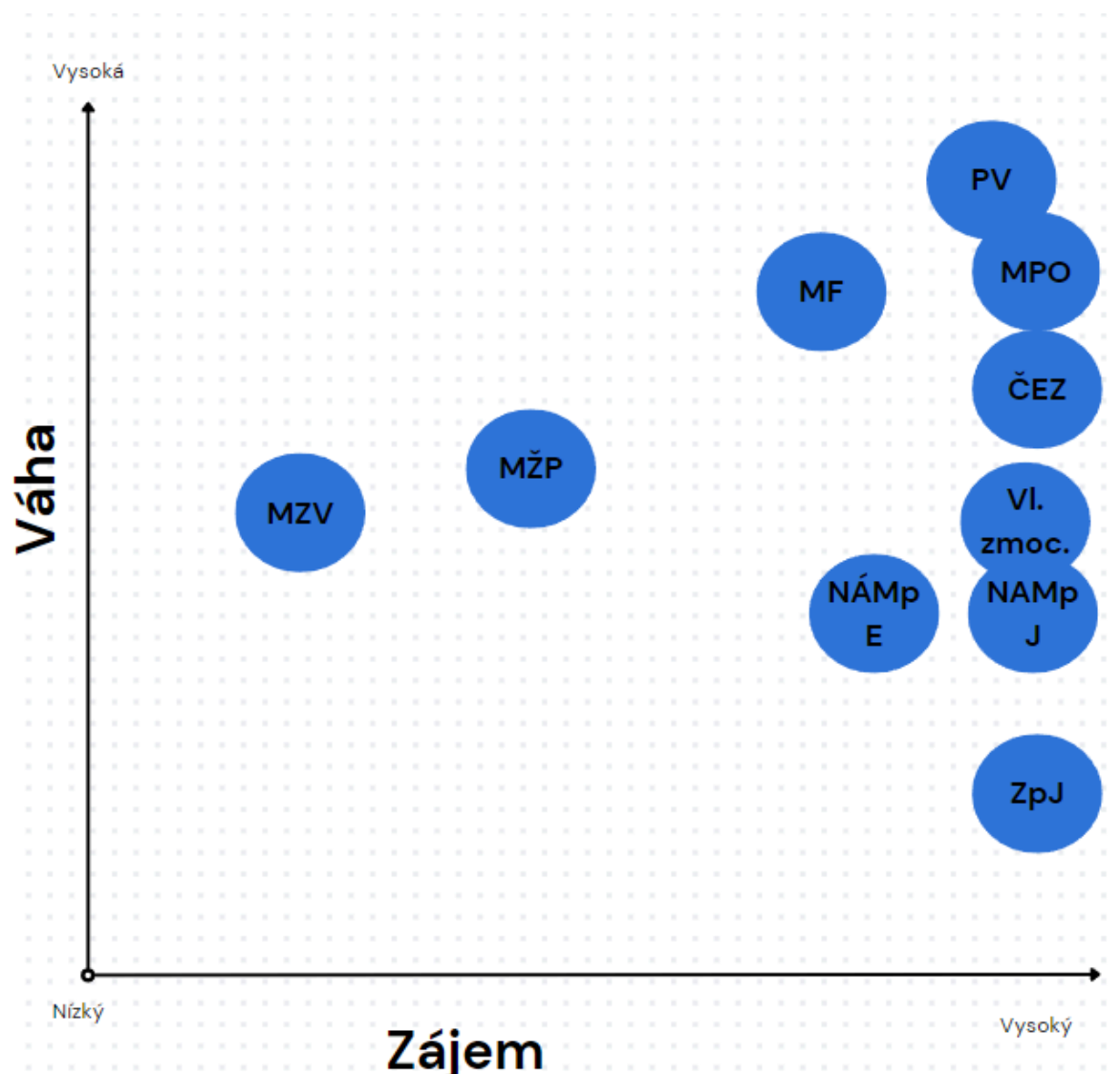
	Stakeholder	Primární (1) /sekundární (0)	Váha 1-3 (nejvyšší)	Zájem 1-3 (nejvyšší)	institucionální (1) /lokální (0)	Temelín (1)/Dukovany (2)/ Obojí (0)
10	Zvláštní zmocněnec Ministerstva zahraničních věcí pro otázky energetické bezpečnosti	0	1	3	1	0
11	SÚJB – Státní úřad pro jadernou bezpečnost	0	1	3	1	0
12	SÚRO – Státní ústav radiální ochrany	0	1	3	1	0
13	SÚJCHBO – Státní ústav pro jadernou, chemickou a biologickou	0	1	3	1	0

	bezpečnost					
14	SÚRAO – Správa úložišť radioaktivních odpadů	0	1	3	1	0
15	ÚJV Řež – Ústav jaderného výzkumu	0	1	3	1	0
16	ERÚ – Energetický regulační úřad	0	1	3	1	0
17	ČEPS	0	1	1	1	0
18	Greenpeace	0	2	2	1	0
19	Energoregion 2020	0	2	3	0	2
20	Energetické Třebíčsko	0	2	3	0	2
21	Ekoregion 5	0	1	3	0	2
22	Jaderní rodiče pro Dukovany	0	1	3	0	2
23	Jihočeští taťkové	0	1	3	0	1
24	Jihočeské matky	0	1	3	0	1
25	Česká nukleární společnost	0	1	3	1	0
26	Calla	0	1	2	1	0
27	Hnutí Duha	0	1	2	1	0
28	Jaderní veteráni	0	1	3	0	0

Zdroj: vlastní zpracování

Sekundární stakeholdery lze rozdělit do dvou kategorií. Tou první jsou neziskové a zájmové spolky jako například Greenpeace³ nebo Jihočeští taťkové⁴. Druhou kategorií jsou instituce a úřady jako například Státní úřad pro jadernou bezpečnost (SÚJB). Tito stakeholderi se snaží ovlivnit veřejnou debatu a vládní představitele k dosažení vlastních cílů, nicméně nemají přímý vliv na rozhodovací proces, proto jsou stakeholdery sekundárními. I přes tuto skutečnost stále mohou mít vysoký zájem na celé problematice. Například lokální sdružení, které přímo ovlivní stavbu nového jaderného reaktoru mají logicky zájem nejvyšší.

Graf č. 1: Znázornění primárních stakeholderů

Zdroj: vlastní zpracování

³ greenpeace.org/czech/

⁴ jihocesti-tatkove.cz

Definování primární stakeholdeři a jejich váha a význam jsou graficky znázorněny v grafu č. 1. Osa x zanáší předpokládaný zájem aktéra a na ose y je jeho váha, respektive vliv, jaký stakeholder má na výstavbu nových jaderných zdrojů v Česku. Nejvyšší zájem a vliv má na celé problematice předseda vlády a ministři průmyslu a obchodu a financí. Strategické projekty jako je výstavba nové jaderné elektrárny je pro tyto resorty klíčové téma. Zájem má také Ministerstvo životního prostředí s ohledem na to, že jádro je zdroj bezemisní energie; nicméně v porovnání se zmíněnými resorty není otázka jádra samotného tak zásadní. Ministerstvo zahraničních věcí má zájem v dílčím tématu, kterým je bezpečnost celého projektu, ať už se jedná o tu vnitřní (vnitro) nebo geopolitickou (zahraničí). Náměstci a zmocněnci pro jádro mají na tématu velký zájem, nicméně vliv na rozhodnutí je řádově nižší než je tomu u členů vládního kabinetu. ČEZ má na jaderných projektech velký zájem i váhu, avšak váha je o něco nižší než je tomu u premiéra a klíčových ministerstev, za kterými jde politická odpovědnost za tyto jaderné projekty a jsou primárními tvůrci vládní strategické komunikace.

8.2 Obsahová analýza

Ve sledovaném období od 1. 10. 2009 do 1. 5. 2014 bylo analyzováno celkem 181 mediálních výstupů, které obsahovaly celkem 200 výroků. Autor nejdříve analyzoval zmiňované období a vytřídil články, ve kterých se definování stakeholdeři vyjadřovali o temelínském tendru. Na základě této analýzy v rámci teorie framingu stanovil jednotlivé rámce, ve kterých se diskuze odehrávala a konkrétní key messages, které se ve veřejném prostoru objevovaly. Díky tomu je možné odpovědět na první část VO2, jaká jsou hlavní komunikační témata strategické vládní komunikace a jejich rámování.

Prvním rámcem je bezpečnost, která zahrnovala diskuzi o bezpečnosti jaderné energetiky jako takové, tak zmínky o geopolitické bezpečnosti. Druhým rámcem jsou ekonomická témata, konkrétně pak key messages podpora české ekonomiky, ceny elektřiny pro spotřebitele a návratnost investice jako celku. Třetím rámcem je mezinárodní rovina pod který spadá tlak zemí EU, Rakouska a Německa a tlak zemí, které byly v tendru na dostavbu Temelína přímo zainteresovány, tedy USA, Rusko a Francie. Čtvrtým rámcem jsou energetické key messages, zahrnující diskuzi o energetické bezpečnosti, jádru jako bezemisním zdroji a možné náhradě za uhlí, jádru jako zásadním zdroji/budoucnosti české

energetiky. Pátým a posledním rámcem jsou obecná vyjádření ohledně tendru, které také byly součástí komunikace. Šlo o obecná vyjádření, jako například „z pohledu české strany probíhá výběrové řízení transparentním způsobem v souladu s časovým harmonogramem,” řekl ministr průmyslu a obchodu Martin Kuba (ČT24 D, 2012). Další key message se týká změn parametrů tendru jakou je změna termínů nebo vyřazení uchazeče. Pod poslední key message pátého rámce pak spadají vyjádření, které označují jádro a tendr jako strategickou investici.

Všechny výroky také byly měřeny z hlediska vyznění vůči jaderné energetice buď jako pozitivní, neutrální nebo negativní, díky čemuž práce odpoví na druhou část VO2 a zmapuje jak byla témata jaderné energetiky primována.

Tabulka č. 3: Sledované rámce

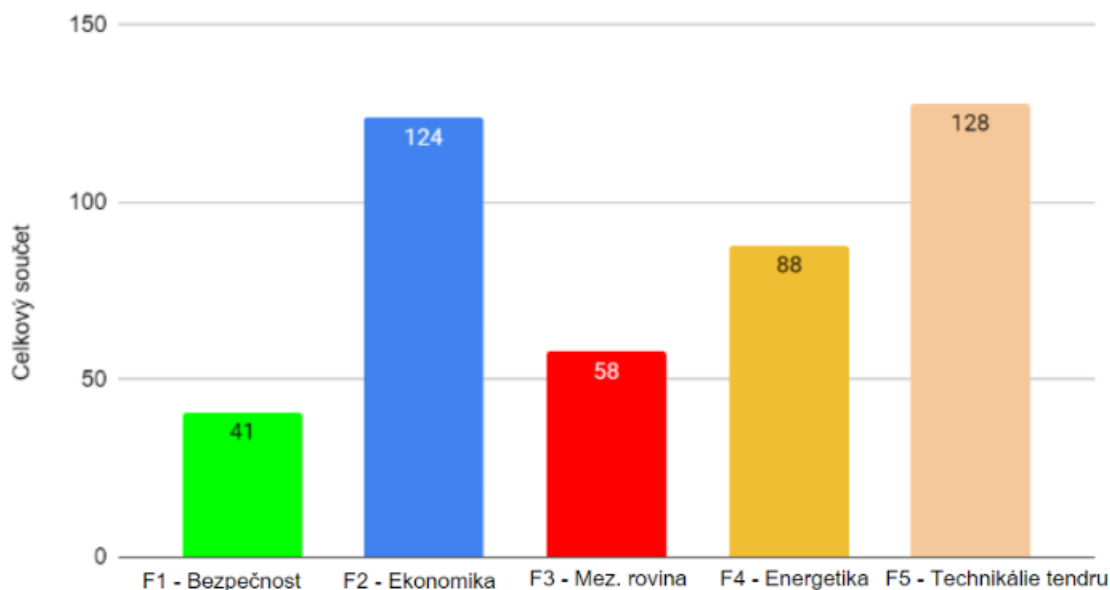
Rámce	Klíčová slova
F1 – Bezpečnost	
	K1 – Bezpečnost jaderné energie
	K2 – Geopolitická bezpečnost
F2 – Ekonomika	
	K3 – Podpora české ekonomiky
	K4 – Cena elektřiny pro spotřebitele
	K5 – Výhodnost investice (cena)
F3 – Mezinárodní rovina	
	K6 – Tlak EU/Německo/Rakousko
	K7 – Tlak/vliv zemí zainteresovaných v tendru (USA, Rusko, Francie)
F4 – Energetika	
	K8 – Energetická bezpečnost
	K9 – Jádro jako čistý bezemisní zdroj/náhrada uhlí

	K10 – Jádru jako zásadní zdroj/budoucnost české energetiky
F5 – Technikálie tendru	
	K11 – Obecná vyjádření (tendr bude transparentní, přijali jsme nabídky apod.)
	K12 – Změna parametrů tendru (termíny, uchazeči apod.)
	K13 – Jádru jako priorita/strategická investice

Zdroj: vlastní zpracování

Celkem bylo zaznamenáno 439 key messages. Nejčetnější spadaly do rámce ohledně technických parametrů tendru, ale ty byly převážně čistě informačního charakteru, jak již bylo ilustrováno výše. Druhým nejčastějším rámcem byl rámec ekonomický. Stakeholdeři často ve svých veřejných výstupech zmiňovali ekonomické aspekty budování nových jaderných zdrojů. Výsledky analýzy je možné porovnat s výzkumem Shima, Parka a Wildinga z roku 2015, který byl zmíněn v teoretické části práce. Politický diskurz v České republice ohledně jaderné energetiky byl nejbliže tomu ve Spojeném království. Zde také hrála prim ekonomická témata a příležitosti, které jsou se stavbou nových jaderných zdrojů spojené. Nejméně čttná pak byla key messages ohledně bezpečnosti, která tvořila celkem 9,3 % z celku.

Graf č. 2: Četnost rámců

Zdroj: vlastní zpracování

Ve sledovaném období bylo zkoumáno celkem 23 konkrétních politických představitelů (stakeholderů), kteří se ke stavbě nových jaderných zdrojů vyjadřovali a tvořili vládní komunikaci. Početnost výroků se odvíjí od doby, jak dlouho funkci zastávali a také od relevantnosti funkce k tématu jaderné energetiky. Na seznamu deseti nejčastějších stakeholderů, kteří se k tématu vyjadřovali vidíme, že se jedná především o předsedy vlád a ministry obchodu a průmyslu. K tématu se často také vyjadřovali šéfové společnosti ČEZ Martin Roman a posléze Daniel Beneš.

Tabulka č. 4: Nejaktivnější stakeholderi

Pořadí	Jméno	Počet výroků
1.	Martin Kuba – MPO	80
2.	Václav Bartuška – zmocněnec	73
3.	Petr Nečas – PV	64
4.	Martin Roman – ČEZ	39
5.	Daniel Beneš - ČEZ	30
6.	Martin Kocourek – MPO	28
7.	Karel Schwarzenberg – MZV	20
8.	Bohuslav Sobotka – PV	16
9.	Miroslav Kalousek – MF	15
10.	Jan Mládek – MPO	12

Zdroj: vlastní zpracování

8.2.1 Rámec bezpečnost

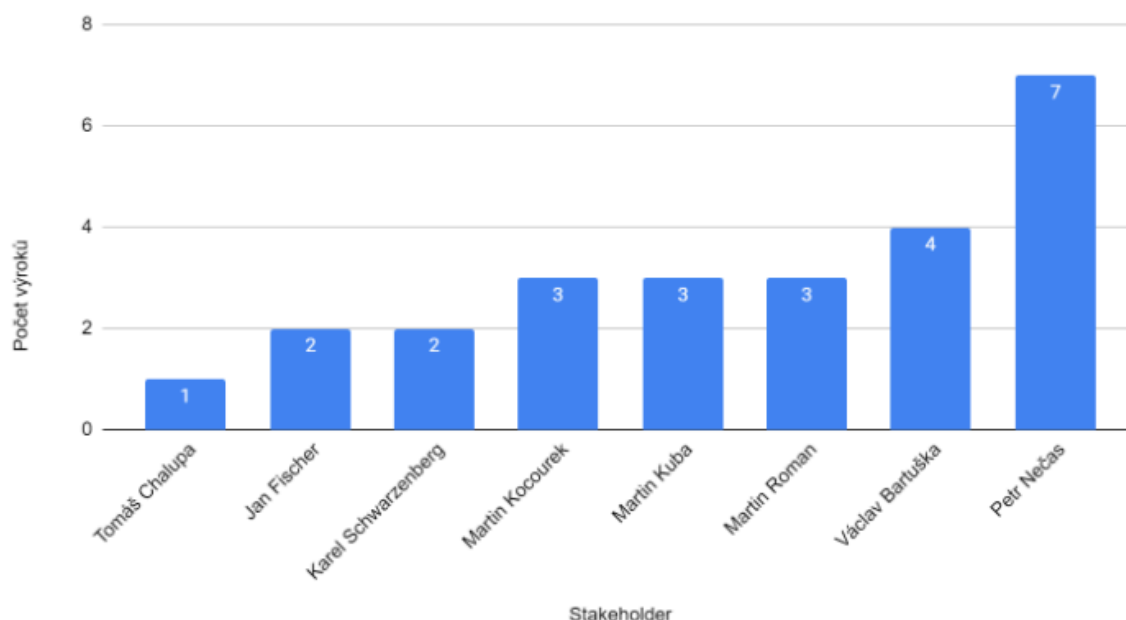
8.2.1.1 Bezpečnost jaderné energie

Pod tuto key message spadají všechny výroky, které se nějakým způsobem týkaly bezpečnosti jaderné energie a elektráren. Tyto výroky byly obzvláště četné ze strany stakeholderů v březnu 2011, kdy došlo k havárii jaderné elektrárny ve Fukušimě. V tomto období jich bylo zaznamenáno celkem 7. Stakeholderi používali afektivní priming, kdy popisovali jadernou energii jako bezpečnou a snažili se uklidnit společnost, mimo jiné také argumentem, že Česká republika zeměpisně leží v úplně jiné části světa než Japonsko a nemůže dojít k podobné přírodní katastrofě. Jako například tehdejší šéf společnosti ČEZ Martin Roman: „(Jaderné elektrárny, pozn. autor) Jsou v seizmicky stabilním místě, nehrozí jim přílivová vlna, jsou zabezpečené i proti teroristickému útoku“ (ČT24 L, 2011).

Celkem pak ve sledovaném období argument ohledně bezpečnosti jaderné energetiky zazněl 25krát.

Nejčastěji bezpečnost zdůrazňoval toho času premiér Petr Nečas (ODS). Jako například během návštěvy JE Temelín v květnu 2013: „Podle premiéra Petra Nečase je rozhodnutí o dostavbě jaderné elektrárny strategickým rozhodnutím a jaderná energetika je podle něj pro Českou republiku naprosto zásadní. Jsou to kvalitně vedené elektrárny s vysokým stupněm bezpečnosti, uvedl po dnešní návštěvě Temelína” (ČT24 F, 2013).

Graf č. 3: KM1 – Bezpečnost jaderné energie

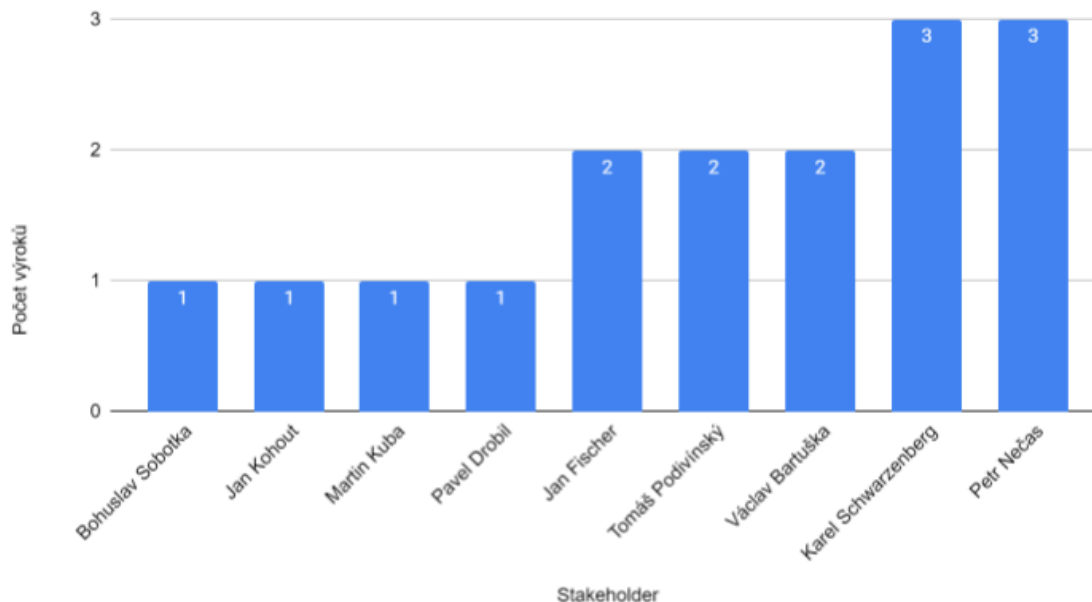
Zdroj: vlastní zpracování

8.2.1.2 Geopolitická bezpečnost

Geopolitická bezpečnost jaderné energetiky byla tématem především kvůli účasti ruské firmy Rosatom v tendru na dostavbu JE Temelín. Politici také často zdůrazňovali, že zakázka je z geopolitického hlediska strategická pro bezpečnost země. „Tendr na dostavbu Temelína s sebou nese bezpečnostní, ekonomická a zahraničně-politická rizika,“ řekl Nečas (ČT24 G, 2010). Celkem tato key message zazněla ve veřejném prostoru 16krát. Ze všech definovaných kategorií zazněly výroky o geopolitické bezpečnosti nejméněkrát, nicméně i tento aspekt strategické vládní komunikace je třeba zdůraznit, jelikož poukazuje na rozsáhlost komunikace výstavby nových jaderných zdrojů, která přesahuje i do

mezinárodní roviny. Nejčastěji se o geopolitické bezpečnosti kromě Petra Nečase (ODS) vyjadřoval ve veřejném prostoru tehdejší ministr zahraničí Karel Schwarzenberg (TOP 09).

Graf č. 4: KM2 – Geopolitická bezpečnost

Zdroj: vlastní zpracování

8.2.2 Rámec ekonomika

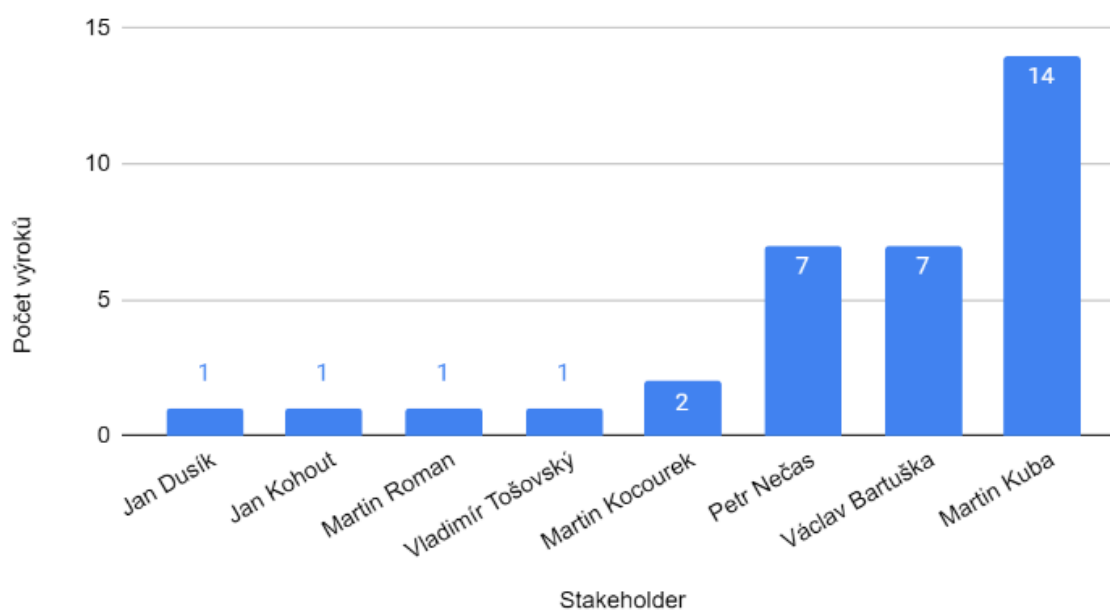
8.2.2.1 Podpora české ekonomiky

Ekonomický rámec byl kromě obecných vyjádření k tendru tím nejčastějším, co ve vládní komunikaci zaznívalo. Ve veřejném prostoru se četně objevoval argument, že výstavba nových bloků v Temelíně musí být a bude přínosem pro českou ekonomiku a české firmy. Celkově byla tato key messages ve sledovaném období zaznamenána 34krát. Z toho nejčastěji ji použil ministr průmyslu a obchodu ve vládě Petra Nečase Martin Kuba (oba ODS), celkem to bylo 14krát.

„(Uchazeč, pozn. autor) Deklaruje, že jeho podíl (českého průmyslu, pozn. autor) na této zakázce bude kolem 70 procent. To považuji za korektní. Dávali jsme všem uchazečům najevo, že to pro nás bude velmi důležité. Tohle není o žádných cukrátkách, to je o konkrétních parametrech cenové nabídky, o moderní a bezpečné technologii, o včasném postavení i účasti českého průmyslu,“ řekl Martin Kuba (ODS) v rozhovoru pro Hospodářské noviny (HN A, 2013). Pro politické představitele bylo zapojení českého

průmyslu důležité, především protože se jednalo o finančně velkou investici. Argument, že se část peněz vrátí zpět do české ekonomiky a podpoří české firmy a občany byl tedy velice silný a vládní stakeholdeři se jej během své komunikace snažili využít.

Graf č. 5: KM3 – Podpora české ekonomiky

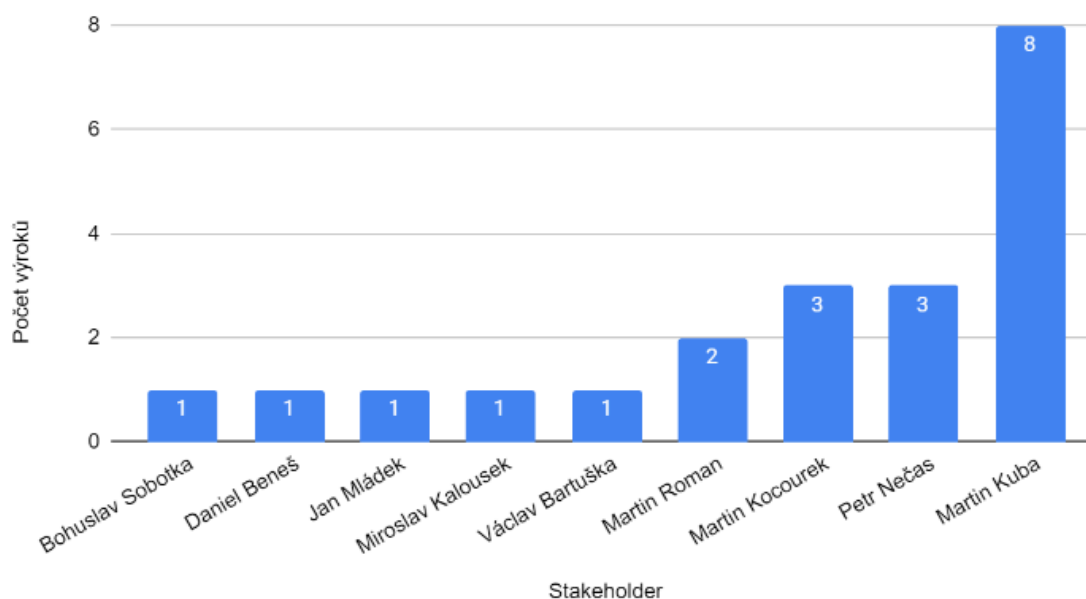

Zdroj: vlastní zpracování

8.2.2.2 Cena elektřiny pro spotřebitele

Z ekonomického hlediska vládní stakeholdeři zmiňovali také další důležitý aspekt pro své voliče – koncovou cenu elektřiny pro spotřebitele a vliv jaderné energetiky na ni. Často ale nejen ve spojitosti s domácnostmi, ale také pro firmy. Jako třeba když se toho času premiér Petr Nečas (ODS) zmínil, že dostavba Temelína je nezbytná „z hlediska zajištění konkurenceschopných cen elektřiny, ale i z hlediska podílu českého průmyslu“ (ČT24 H, 2013). Tato key message cen elektřiny ve spojitosti s jádrem zazněla celkem 21krát. Tyto ekonomické argumenty používali stakeholdeři pro popularizaci rozhodnutí stavět nové bloky v JE Temelín mezi svými voliči.

Graf č. 6: KM4 – Cena elektřiny pro spotřebitele

Zdroj: vlastní zpracování

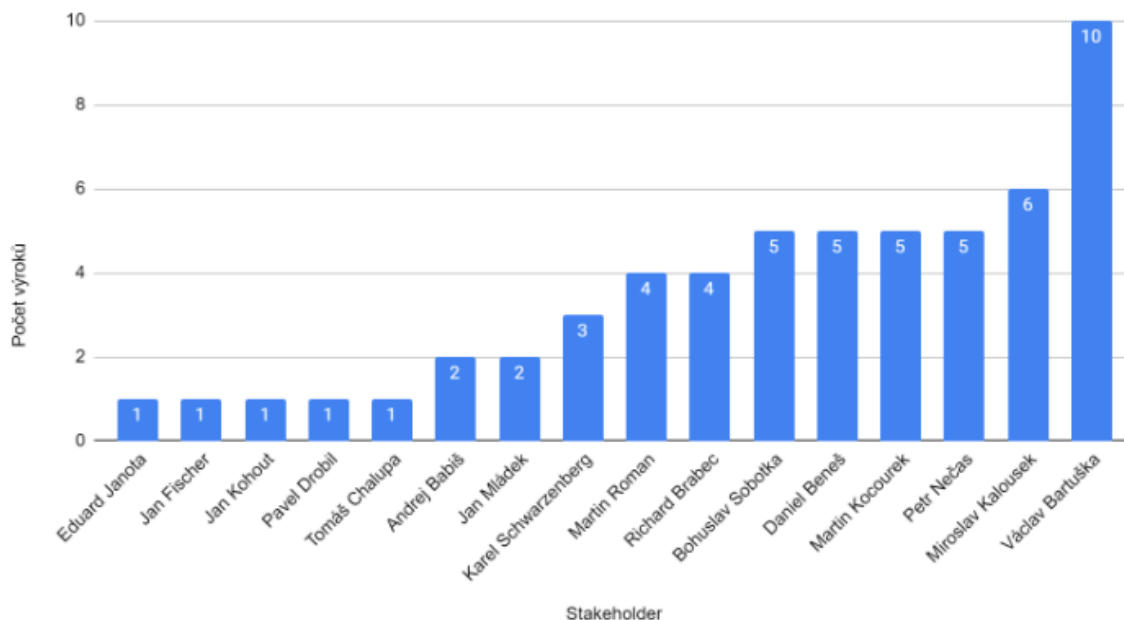
8.2.2.3 Výhodnost investice (cena)

Zcela nejčastějším ekonomickým tématem pak byla výhodnost investice a celková cena stavby nových bloků JE Temelín. Celkem bylo zaznamenáno 69 takovýchto key messages. Právě cena a zpochybnění návratnosti investice byl hlavní důvod, proč nakonec z celého tendru v roce 2014 sešlo. Jedním z prvních, který tendr kritizoval z pohledu návratnosti byl tehdejší ministr financí Miroslav Kalousek (TOP 09).

Šéf společnosti ČEZ Daniel Beneš požadoval v březnu 2012, aby stát zaručil u nových bloků JE Temelín pevnou cenu elektřiny. Pokud by tak ceny elektřiny klesly pod stanovenou hodnotu, stát by rozdíl doplácet ČEZu ze státního rozpočtu. „*Nikde na světě nestaví jaderný projekt bez nějakého zapojení státu. Zatím jsem politikům řekl, jak to dělají v jiných zemích. Mně osobně připadá inspirativní britský model, kdy je výkupní cena jaderné energie regulována. Nastaví se nějaká fixní cena, kterou má provozovatel elektrárny zaručenou, ať se na trhu děje cokoliv,*” řekl tehdy Daniel Beneš (HN B, 2012). Tohle však bylo tehdejší vládou Petra Nečase (ODS) jasně negováno. „*Začínáme se probírat různými výpočty a analýzami, ale musím říci, že jsem ke státním zárukám velmi skeptický. Kapacita záruk, která je v rozpočtových možnostech státu, je vyčerpána,*” řekl toho času ministr financí Miroslav Kalousek (TOP 09; tamtéž).

O rok později již Miroslav Kalousek (TOP 09) veřejně vyjadřoval svoje pochyby ohledně výhodnosti samotné investice. „*Nemám právo říct, že odložíme Temelín. Mám právo říct, že z hlediska efektivity investice si nyní nejsem jistý,*“ (ČT24 F, 2013). Rozcházející se názory mezi představiteli ODS (Martin Kuba, Petr Nečas) a TOP 09 (Miroslav Kalousek) ohledně návratnosti investice v Temelíně vyvolal spor ve vládě. V tomto okamžiku vládní komunikace postrádala jednotu a kontinuitu, kterou s sebou přináší jakýkoliv spor. V dubnu 2014 pak ČEZ zrušil celý tendr na dostavbu JE Temelín, přičemž hlavním argumentem pro tento krok byla právě nevýhodnost investice. „*Zatímco původně byl projekt, vzhledem k tržní ceně elektrické energie a dalším faktorům, plně ekonomicky návratný, dnes jsou ohroženy veškeré investice do zdrojů elektrické energie, jejichž výnosy závisí na prodeji elektřiny na volném trhu,*“ řekl šéf ČEZ Daniel Beneš (LN, 2014). Tendr byl zastaven za vlády Bohuslava Sobotky (ČSSD) v době, kdy byl Andrej Babiš (ANO) ministrem financí, nicméně z analýzy jasně vyplývá, že obavy o výhodnosti investice a její uskutečnění se objevily již za vlády Petra Nečase (ODS), především pak tyto výroky zaznívaly od ministra financí Miroslava Kalouska (TOP 09).

Graf č. 7: KM5 – Výhodnost investice

Zdroj: vlastní zpracování

8.2.3 Mezinárodní rovina

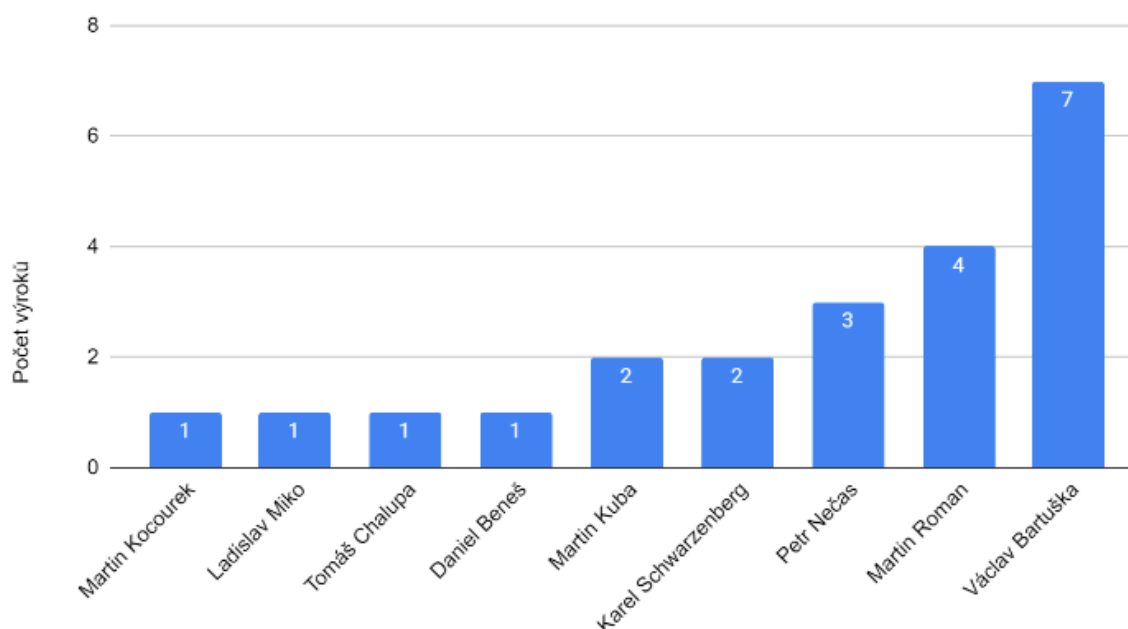
8.2.3.1 Tlak EU/Německa/Rakouska

Sousední státy, konkrétně Německo a Rakousko během celého tendru vyvíjely tlak na Česko kvůli výstavbě jádra. Rakousko je země bez jaderných elektráren a vznesla se vlna nevole proti tomu mít elektrárnu u hranic. Německo má historicky ambivalentní vztah k tomuto zdroji energie. Němci během období velké koalice v letech 2005 až 2009 stanovili výstupní strategii pro odklon od jádra. Nicméně po volbách 2009 a sestavení koalice CDU/CSU a Svobodnou demokratickou stranou FDP Německo svůj postoj k jádru lehce přehodnotilo a jaderná energetika měla sloužit jako mezifáze při přechodu na obnovitelné zdroje energie. Tento postoj se však změnil po havárii ve Fukušimě v roce 2011. Jak bylo popsáno v kapitole „3.3 *Politický agenda setting*“, havárii ve Fukušimě lze považovat za tzv. focusing event, po kterém nastalo přehodnocení využívání jaderné energie v energetickém mixu Německa. Toho času německá kancléřka Angela Merkel uznala zásadní zpochybnění bezpečnosti jaderné energetiky, zejména v technologicky vyspělých zemích, jako je Japonsko. Winter (2013: 100-101) popisuje, jak Fukušimská havárie sehrála zásadní roli při obnovení debaty o jaderné energii v Německu a její zásadní dopad na veřejné mínění. Zvýšená obava kvůli bezpečnosti jaderných elektráren zvedla celkový odpor německého obyvatelstva proti jaderné energii jako takové. Silné protijaderné nálady ve veřejném mínění ovlivnily i politické strany vládnoucí koalice, které se obávaly výrazných ztrát v nadcházejících volbách kvůli převládajícímu negativnímu postoji k jadernému zdroji energie.

Havárie ve Fukušimě se projevila také v temelínském tendru celkem ve dvou rovinách. Vládní komunikace se musela zaměřit v první řadě na uklidnění české veřejnosti a obhajobu bezpečnosti jaderných elektráren jako takových, viz kap. „8.2.1.1 *Bezpečnost jaderné energie*“. Druhou rovinou pak byla právě ona mezinárodní otázka a tlak sousedních zemí. Celkem se k tlaku sousedních států vládní stakeholdeři vyjadřovali během sledovaného období 22krát, z toho 54,5 % těchto výroků bylo naměřeno v období od března 2011, od havárie ve Fukušimě, do konce roku 2011. Tedy v nejbližších měsících po incidentu.

Tlak sousedních zemí ilustruje například vyjádření toho času ministra zahraničí za TOP 09 Karla Schwarzenberga: „Česko není jedinou zemí v Evropě, která získává elektřinu z jádra. Neznám však jiný podobný případ, kdy by soused vyvíjel tak velký tlak, aby druhou stranu odradil od jejího záměru, jako je tomu proti Temelínu. Nemluvě o často přehnaných zprávách v bulvárním tisku o výpadech. Dnes se často a mnohdy emocionálně diskutuje o německém odklonu od jádra a o jeho důsledcích – stejně jako o českém rozhodnutí dále rozvíjet jadernou energii. Důležité přitom je brát ohled na svrchovanost v rozhodování každé země," zdůraznil šéf české diplomacie (HN C, 2012).

Graf č. 8: KM6 – Tlak EU/Německa/Rakouska

Zdroj: vlastní zpracování

8.2.3.2 Tlak/vliv zemí zainteresovaných v tendru (USA, Rusko, Francie)

Česká republika byla během tendru na dostavbu Temelína unikát. Obzvláště po incidentu ve Fukušimě v Evropě poptávka po nových jaderných reaktorech prakticky zmizela, proto se český tendr dostal do strategického zájmu zemí, ze kterých pocházely společnosti ucházející se o stavbu nových dvou bloků v JE Temelín, konkrétně o USA, Rusko a Francii.

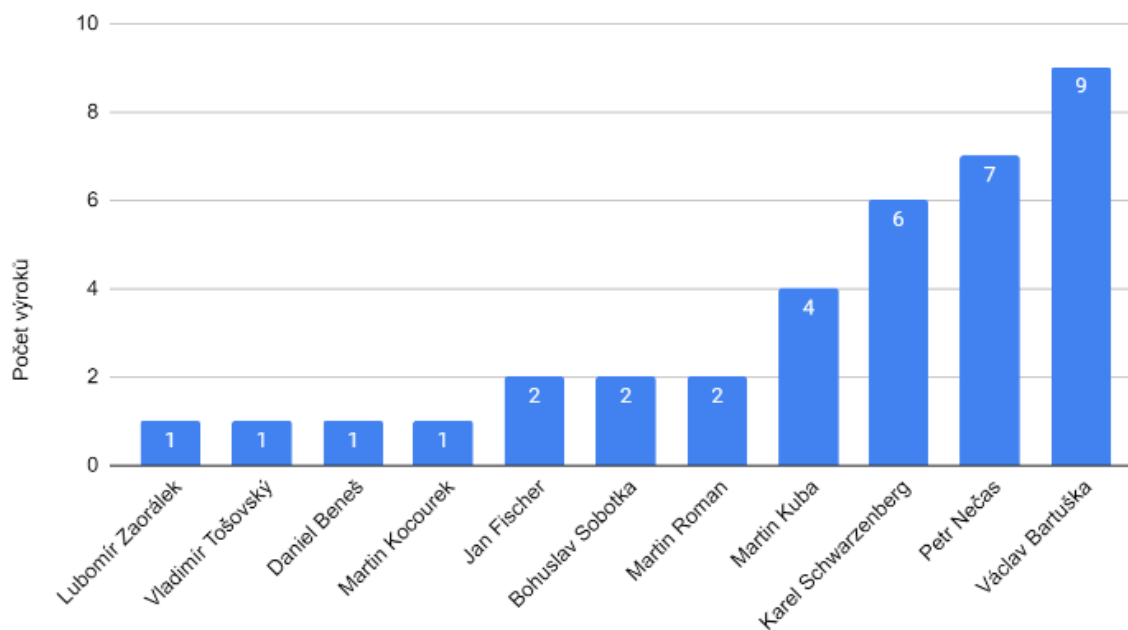
To se projevovalo především ve vzájemných návštěvách ať už zahraničních vládních stakeholderů v Česku nebo tuzemských představitelů v zahraničí. Petr Nečas (ODS) byl

například pozván do Bílého domu, kde s tehdejšími prezidentem Barackem Obamou o tendru jednal, do Prahy také zamířila toho času šéfka americké diplomacie Hillary Clinton nebo tehdejší ruský prezident Dmitrij Medvěděv. Za Francií se pak u Nečase přimlouval tehdejší prezident Nicolas Sarkozy. Nicméně vládní stakeholderi byli ve svých vyjádřeních velice opatrní, jak lze ilustrovat na příkladu vyjádření Martina Kuby (ODS) při návštěvě amerického ministra energetiky Stevena Chu. *„Ujistil jsem ministra Chu, že z pohledu české strany probíhá výběrové řízení transparentním způsobem v souladu s časovým harmonogramem,“* (ČT24 J, 2012). V tomto duchu se nesla všechna vyjádření vzájemných jednání. Vládní stakeholderi v tomto případě museli zvolit velmi obecné fráze a neutrální komunikaci, aby veřejně nevyjadřovali podporu některému z uchazečů tendru. Jednání na této úrovni tedy probíhala, nicméně veřejně byla komunikována neutrálně a deskriptivně.

Na místě je nutné zmínit také anexi Krymu Ruskou federací z konce února 2014. Vláda Bohuslava Sobotky (ČSSD) řešila dotazy ohledně účasti ruského Rosatomu v tendru. Vláda, především pak premiér, argumentovala tím, že tendr neorganizuje vláda, ale ČEZ⁵: *„Máme naprosto transparentní výběrové řízení na dostavbu dvou bloků Jaderné elektrárny Temelín. Ta kritéria jsou dána, jsou to kritéria technická, právní, ekonomická a ta budou dodržena. Nejsou tam ale žádná politická kritéria, která by umožňovala vládě do tohoto tendru zasahovat,“* řekl Sobotka (Novinky A, 2014). Vzhledem k ukončení tendru o zhruba dva měsíce později v dubnu 2014 se toto téma více nestihlo v mediálním prostředí reflektovat. Key message ohledně vlivu do tendru zapojených zemí se během sledovaného období objevila celkem 36krát.

⁵ ČEZ je akciová společnost, ve které téměř 70 % akcií drží vláda.

Graf č. 9: KM7 – Tlak/vliv zemí zainteresovaných v tendru (USA, Rusko, Francie)

Zdroj: vlastní zpracování

8.2.4 Energetika

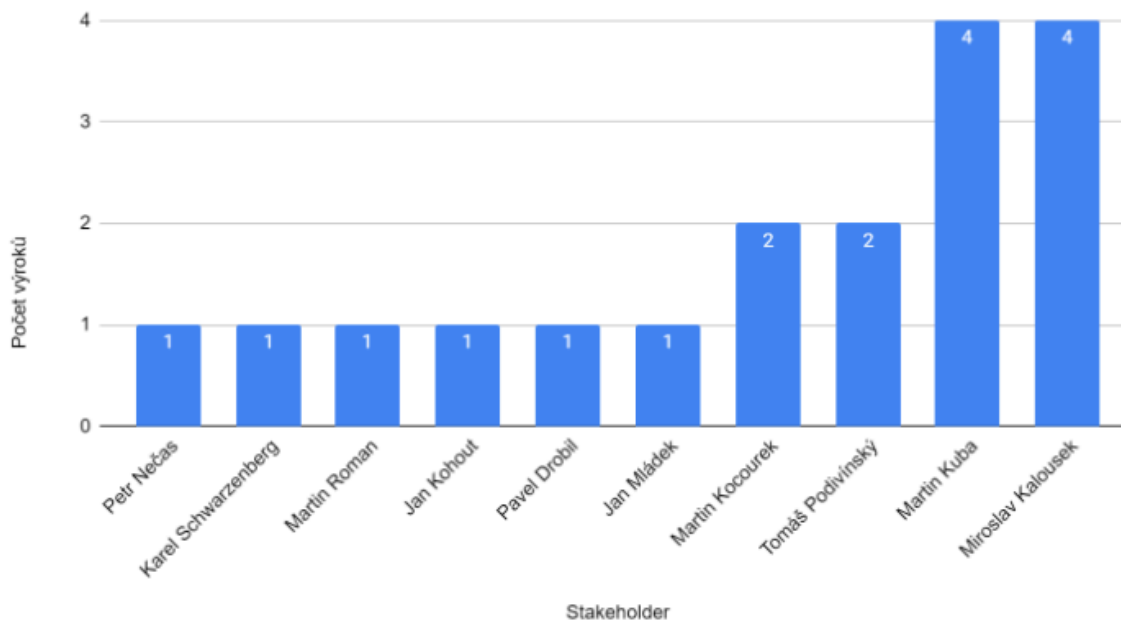
8.2.4.1 Energetická bezpečnost

Jednou z argumentačních linek vládní komunikace, která měla podpořit stavbu nových jaderných reaktorů bylo zajištění energetické bezpečnosti České republiky. Podle definice OSN (United Nations Development Programme, 2004: 42) se energetickou bezpečností myslí „*dostupná energie kdykoliv, v mnoha různých formách, v dostatečném množství a za přijatelné ceny; a to bez nepříjemného a nevrátelného vlivu na životní prostředí.*” Pod tuto key messages spadala tedy vyjádření, která se týkala dostatku energetických zdrojů a zajištění energetické bezpečnosti České republiky. Tento výrok byl zaznamenán ve sledovaném období celkem 18krát.

Pro doplnění kontextu debaty a podpoření zjištění, že vládní stakeholdeři byli jasně pro jádro i přes nezdar tendru na dostavbu JE Temelín je na místě zmínit i to, že o energetické bezpečnosti zaručenou díky jádru se ve veřejném prostoru celkem 4krát vyjádřil ministr financí Miroslav Kalousek (TOP 09): „*Bez jádra se neobejdeme. Nemyslím, že bychom měli přehodnocovat náš postoj k jaderným elektrárnám. Chce-li Česko na jednu stranu*

bojovat s emisemi skleníkových plynů a na druhou stranu být energeticky bezpečné, rozhodně nemůže rezignovat na jadernou energetiku” (MF Dnes, 2011).

Graf č. 10: KM8 – Energetická bezpečnost

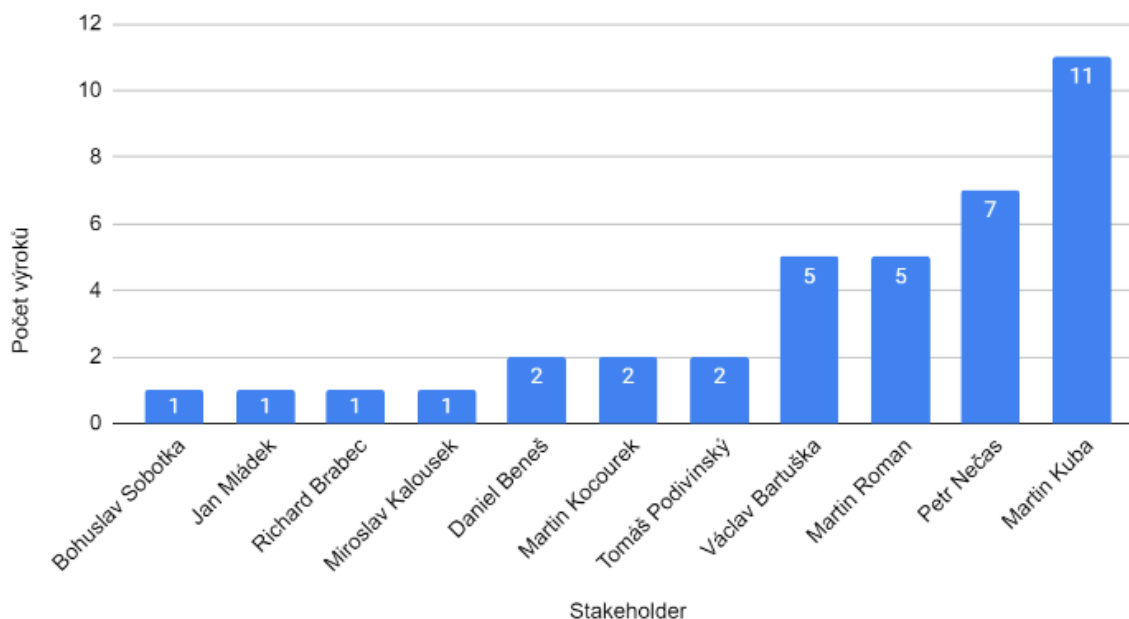

Zdroj: vlastní zpracování

8.2.4.2 Jádru jako čistý bezemisní zdroj/náhrada uhlí

Jedním z nejčastějších argumentů pro jádro v rámci strategické vládní komunikace bylo primování jaderné energetiky jako bezemisního zdroje, případně také jádra jako náhrada energetického zdroje za uhlí. Tato argumentační linka byla zaznamenána celkem 38krát. „Do roku 2020 bude muset dojít k odstavení uhelných elektráren s celkovým výkonem 1 800 megawattů. Je jasné, že v období po roce 2025 budou muset být spuštěny některé další dodatečné kapacity,“ argumentoval například pro dostavbu JE Temelín tehdejší premiér Petr Nečas (ODS) (ČT24 F, 2013). Česko jakožto země s podílem uhelných elektráren v energetickém mixu kolem 50 % přirozeně musí hledat náhradní zdroje energie, pokud chce splnit své klimatické závazky. Proto tento argument vláda ve své strategické komunikaci hojně využívala. Nejčastěji šlo o ministra obchodu a průmyslu Martina Kubu a premiéra Petra Nečase (oba ODS). Argument však využili ve své komunikaci také ministři životního prostředí Richard Brabec (ANO) nebo Tomáš Podivínský (nestr.).

Graf č. 11: KM9 – Jádru jako čistý bezemisní zdroj/náhrada uhlí

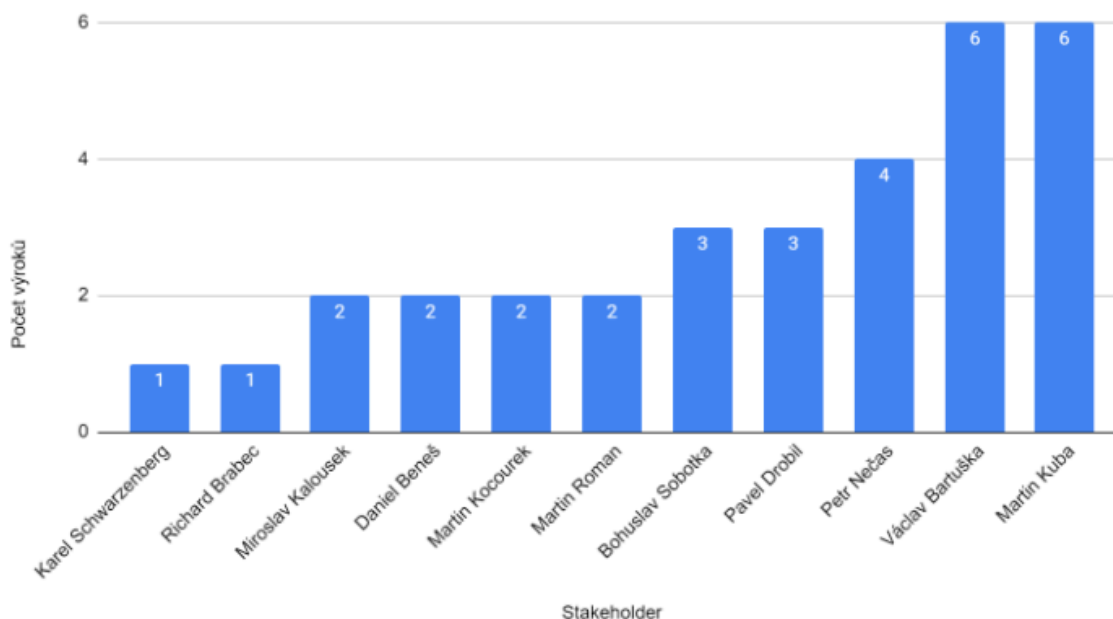
Zdroj: vlastní zpracování

8.2.4.3 Jádru jako zásadní zdroj/budoucnost české energetiky

Jaderná energetika jako taková se těšila a stále těší velké podpoře napříč politickým spektrem. To se projevuje mimo jiné také tím, že její politici označují za budoucnost české energetiky nebo za zásadní zdroj. Takto byl během sledovaného období označen 32krát.

Jako zásadní zdroj označil jádru Martin Kuba (ODS) těsně po svém nástupu do funkce ministra průmyslu a dopravy: „*Pokud bychom měli snížit do roku 2050 emise skleníkových plynů na 20 procent oproti výchozímu stavu a zároveň udržet stabilní energetiku, jádru je logicky základem. Pokud chceme výrazně snížit podíl uhlí v energetice a neohrozit stabilitu, pak se navýšení podílu jádra nevyhneme*” (Lukáč, 2011). Politici těmito vyjádřeními vyzdvihovali důležitost tohoto energetického zdroje a stavěli ho do pozitivního světla.

Graf č. 12: KM10 – Jádro jako zásadní zdroj/budoucnost české energetiky

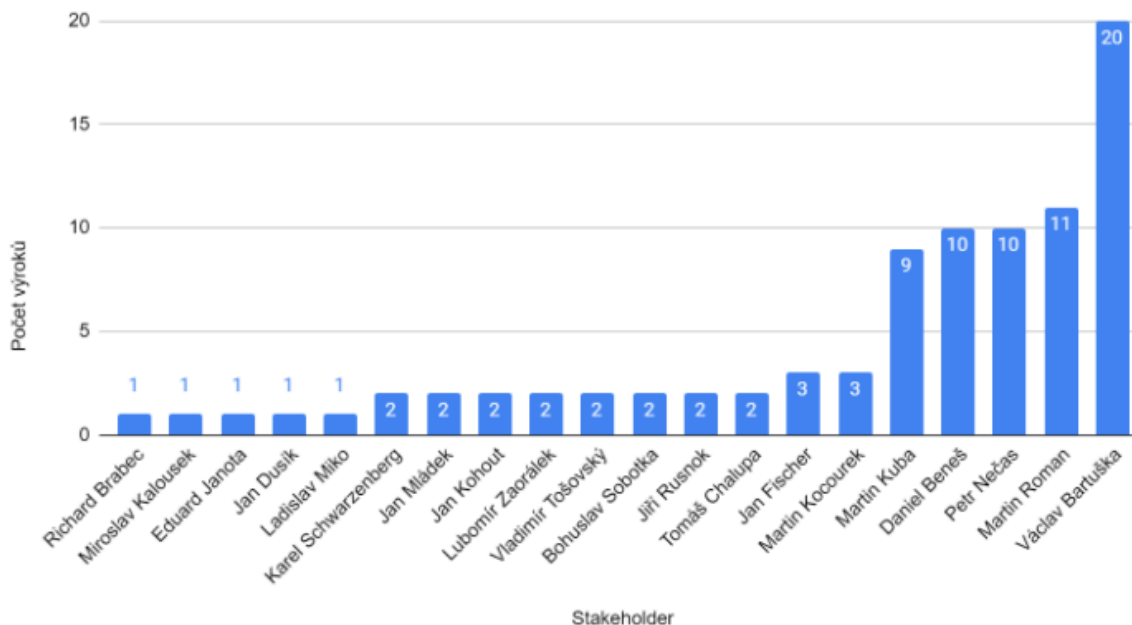
Zdroj: vlastní zpracování

8.2.5 Technikálie tendru

8.2.5.1 Obecná vyjádření

V rámci celého tendru na dostavbu JE Temelín stakeholdeři sdělení, která plnila čistě informativní funkci. Například o tom, že tendr byl spuštěn, uchazeči odevzdali nabídky nebo vyjádření o tom, že tendr proběhne transparentně. Tato vyjádření nijak nerámovala jadernou energetiku ani strategickou vládní komunikaci, nicméně pro úplnost analýzy byly tyto výroky zaznamenány. Těchto key message bylo přirozeně zaznamenáno nejvíce, celkově 87. „Při výběru dodavatele budeme postupovat naprosto transparentně,” řekl Daniel Beneš při převzetí nabídek na stavbu dvou nových bloků v JE Temelín (ČEZ A, 2012). Přesně tento typ výroku byl zařazen pod tuto key message.

Graf č. 13: KM11 – Obecná vyjádření

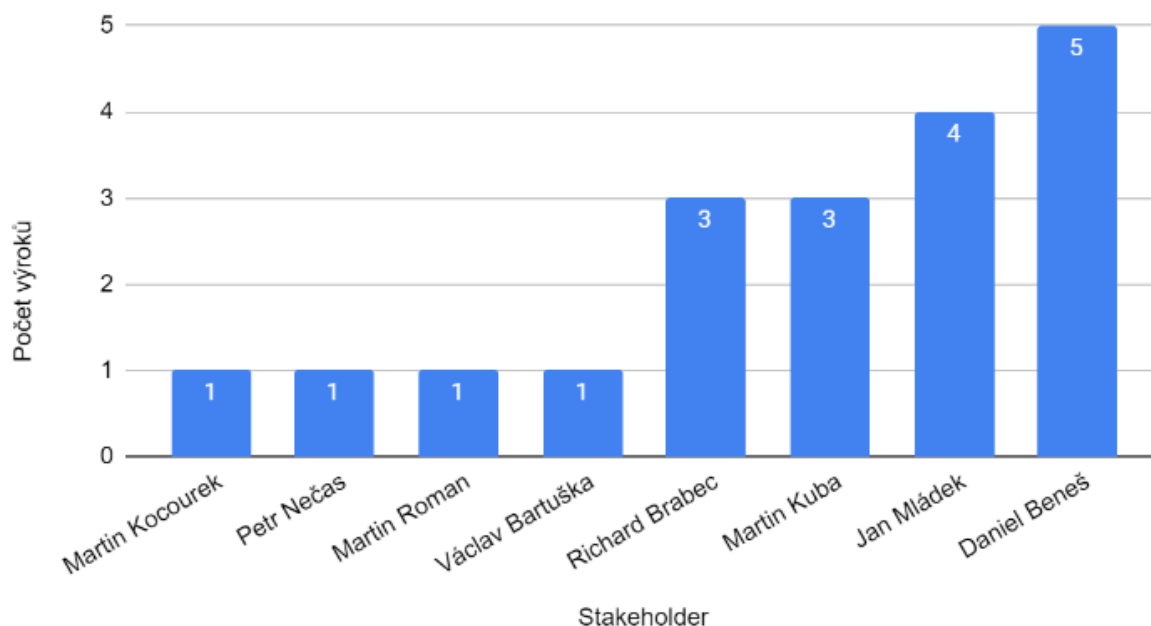

Zdroj: vlastní zpracování

8.2.5.2 Změna parametrů tendru

Parametry tendru byly v průběhu obměněny nebo se o tom alespoň mluvilo. Například při změně plánovaných termínů. Zásadní změnou pak bylo vyřazení jednoho z uchazečů, konkrétně francouzské společnosti Areva na podzim v roce 2012. Šéf společnosti ČEZ vyřazení společnosti odůvodnil: „*Expert, kteří nabídky podrobně posuzují, objevili v případě Arevy řadu zásadních nedostatků. Některé byly dokonce tak významné, že se neshodovaly se zákonným rámcem ani s našimi požadavky, které jsme specifikovali v zadávací dokumentaci*” (Tramba, 2012). Tehdejší premiér Petr Nečas (ODS) argumentaci ČEZu podpořil. Key messages ohledně změny parametrů tendru byly zaznamenány celkem 19krát.

Graf č. 14: KM12 – Změna parametrů tendru

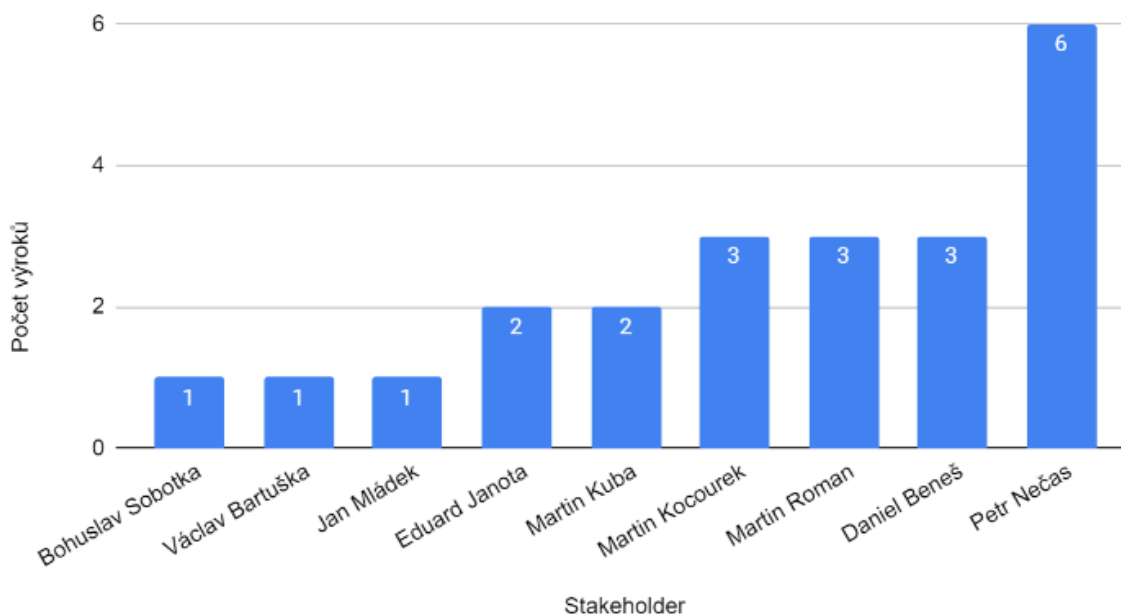

Zdroj: vlastní zpracování

8.2.5.2 Jádru jako prioritou/strategická investice

Investice do jaderné energetiky a tendr jako takový byl označen vládními stakeholdery za prioritu nebo jako za strategickou investici. Alespoň tak jej označili celkem 22krát. Tato vyjádření opět ilustrují velice vstřícný postoj české politické reprezentace vůči této technologii. Jako prioritu jádru označil svého času premiér Petr Nečas a ministr průmyslu a dopravy Martin Kuba, stejně tak jako jeho předchůdce Martin Kocourek (všichni ODS) viz graf č. 15.

Graf č. 15: KM13 – Jádru jako prioritní/strategická investice

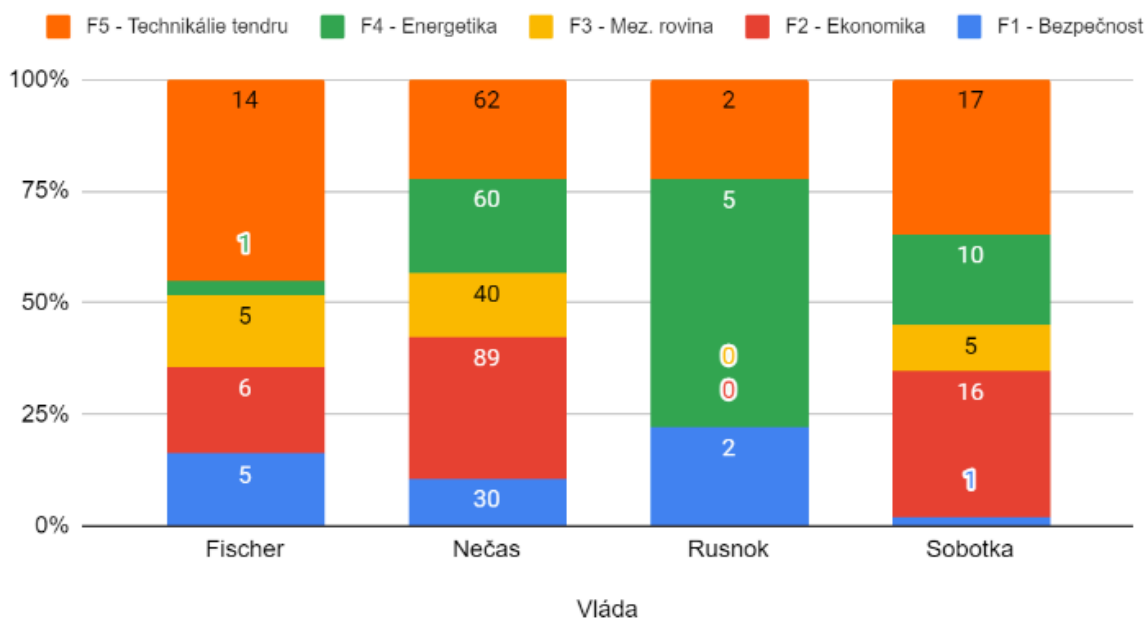

Zdroj: vlastní zpracování

8.3 Komparace vlád

Během tendru na dostavbu Temelína se vystřídaly celkem čtyři vlády. Z toho dvě – vláda Jana Fischera (nestr.) a Jiřího Rusnoka (nestr.) – byly vlády úřednické. Přičemž Bohuslav Sobotka (ČSSD) nastoupil se svojí vládou do funkce 29. ledna 2014 a tendr byl zrušen v dubnu téhož roku. Nejdelší období během tendru tedy byl předsedou vlády Petr Nečas (ODS), a to konkrétně od 13. července 2010 do 10. července 2013 (Vláda, 2024).

Graf č. 16: Rámce jednotlivých vlád

Zdroj: vlastní zpracování

Grafické znázornění ukazuje, jak tyto čtyři různé vlády komunikovaly tendr na stavbu dvou dalších bloků JE Temelín a jejich podíl jednotlivých komunikačních rámců. Každá z těchto vlád - Jana Fischera, Petra Nečase, Jiřího Rusnoka a Bohuslava Sobotky - měla odlišné priority, což se odráží ve složení jejich zaměření na konkrétní faktory. Tyto faktory jsou rozděleny do pěti kategorií: bezpečnost (F1), ekonomické aspekty tendru (F2), mezinárodní rovina (F3), energetické aspekty (F4) a technikálie tendru (F5). Čísla uvedená v jednotlivých sloupcích představují četnosti výskytu každého faktoru.

Vláda Jana Fischera stála při samotném zahájení tendru v říjnu 2009, kdy měli potenciální uchazeči deadline na podání svých přihlášek. Především tím, že se jednalo o vládu úřednickou a vládní stakeholderi si tak byli vědomi svého velmi omezeného mandátu, ve vládní komunikaci převládala obecná vyjádření k tendru jako takovému, a to ze 42,2 %. Z 19,4 % byly v komunikaci vlády Jana Fischera zdůrazňovány ekonomické aspekty, především pak potenciál pro české firmy v připravované zakázce. Shodně po 16,1 % vláda zmiňovala bezpečnostní aspekty a mezinárodní roviny tendru, energetickou stránku věci naopak téměř zcela opomenula. Z pohledu vládní komunikace udělala Fischerova vláda jeden zásadní krok, tím bylo jmenování Václava Bartušky jakožto zmocněnce pro dostavbu Temelína. Roli Václava Bartušky se věnuje práce v další kapitole.

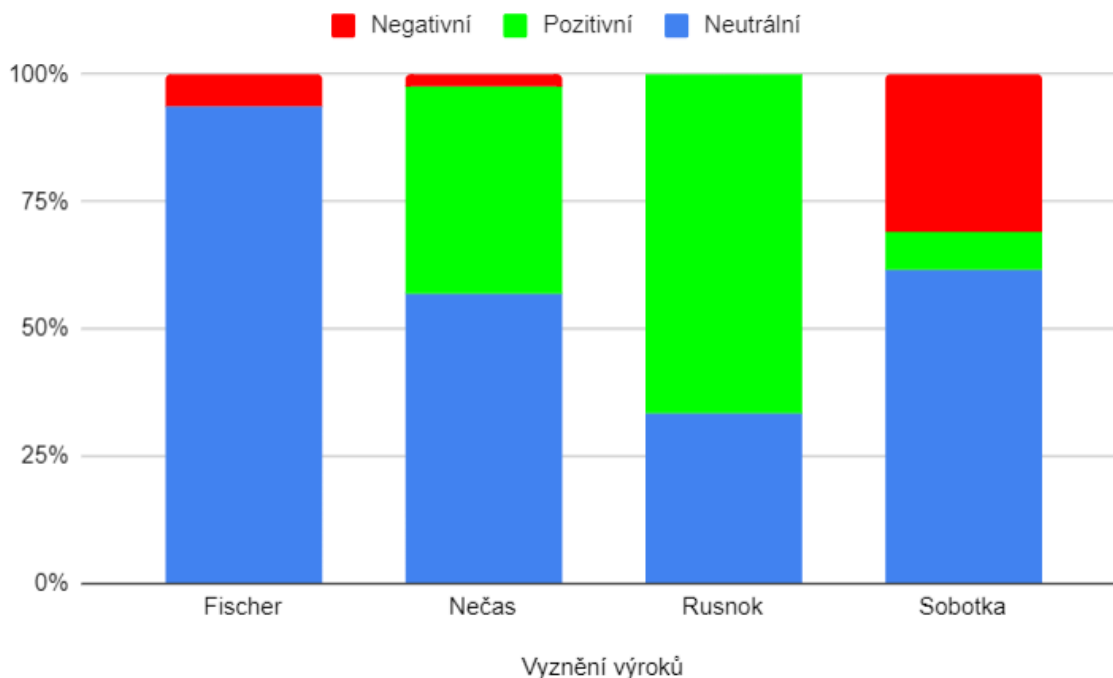
Tendr na dostavbu JE Temelín byl tématem po celou dobu vlády Petra Nečase, proto v porovnání s ostatními vládami má, co se týče celkového počtu sledovaných key messages, dominantní postavení. Prim v komunikaci vlády Petra Nečase hrála ekonomická témata, a to celkem z 31,7 %. Velkou zásluhu na tom má Martin Kuba (ODS), který jakožto ministr průmyslu a obchodu ekonomické aspekty tendru ve své veřejné komunikaci velmi často zmiňoval, především pak příležitosti pro české firmy. Zároveň se během vlády Petra Nečase také spustila intenzivní diskuze o výhodnosti investice. Všechny tyto faktory již byly detailněji popsány v předešlých kapitolách. V porovnání s ostatními vládami vláda Petra Nečase poměrově mnohem více zdůrazňovala energetické aspekty jaderné energie (21,4 %), především pak vyzdvihovala jádro jako čistý bezemisní zdroj energie, který by měl nahradit uhlí. Mezinárodní rovina tvořila celkem 14,2 % výroků vlády Petra Nečase. Během jeho působení přiletěla do České republiky řada zahraničních návštěv z USA, Ruska a Francie, tedy ze zemí, které byly v tendru přímo zainteresované. Zároveň na ni byl vyvíjen tlak ze sousedního Německa a Rakouska, což byly státy, které se stavěly razantně proti výstavbě nových jaderných zdrojů. Především po havárii elektrárny ve Fukušimě, s čímž se pojí také bezpečnostní rovina, pod kterou spadá celkově 10,7 % výroků Nečasovy vlády. Představitelé Nečasovy vlády museli hájit jaderné elektrárny v Česku a vyvracet pochybení o jejich bezpečnosti.

Úřednická vláda Jiřího Rusnoka trvala od 10. července 2013 do 29. ledna 2014 a jako taková neměla příliš silný mandát. Ve sledovaném období a mediálním prostoru se k dostavbě JE Temelín vyjádřili vládní stakeholderi pouze 6krát, z toho jednou poskytl rozhovor Hospodářským novinám samotný Václav Bartuška, který byl jakožto zvláštní zmocněnec vlády částečně mimo strukturu Rusnokova kabinetu. Největší zastánce dostavby byl tehdejší ministr životního prostředí Tomáš Podivínský (nestr.), jehož první pracovní cesta vedla právě do Temelína. „*Pokud bychom převedli výkon těch dvou současných bloků na uhlí, představovalo by to 150 kilometrů dlouhý vlak s vagony uhlí. Pokud bychom zkusili energii z Temelína převést na solární elektrárny, tak jde o 50 tisíc fotbalových hřišť plochy,*“ (ČT24 CH, 2013) zdůrazňoval tehdejší ministr životního prostředí ekologický přínos jaderné energetiky. Z celkem tří mediálních výstupů Podivínského byly všechny pozitivní k otázce výstavby nových jaderných zdrojů. Pro hodnocení komunikace úřednické vlády Jiřího Rusnoka však práce nemá dostatečné

množství dat a je možno konstatovat, že téma jaderného tendru se v rámci vládní komunikace této garnitury dostalo spíše do pozadí.

Vláda Bohuslava Sobotky se podobně jako ta Nečasova zaměřovala na ekonomické aspekty tendru z 32,7 %. Narozdíl od Nečasovy vlády však nebyly vyzdvihovány příležitosti pro české firmy, tato key message nezazněla ze stakeholderů Sobotkovy vlády ani jednou, nicméně nejčastěji stakeholderi řešili návratnost investice. S tím se pojí i nejvyšší poměr negativních výroků k výstavbě JE Temelín (viz graf č. 17) ze strany stakeholderů Sobotkovy vlády. Zde je nicméně důležité zdůraznit, že přestože se vláda stavěla více negativně ke konkrétnímu projektu dvou nových bloků v Temelínu, jadernou energetiku jako takovou nezavrhovala. Key messages týkající se energetiky tvořily 20,4 % všech vyjádření vlády a politici zdůrazňovali její stěžejní vliv do budoucna. Nejlépe to ilustruje vyjádření premiéra Bohuslava Sobotky z dubna 2014 ze dne, kdy ČEZ celý tendr zastavil. *„Chápu jeho ekonomický kontext (rozhodnutí společnosti ČEZ zrušit temelínský tendr, pozn. autor), především v souvislosti s vývojem tržních cen elektrické energie, který nyní v Evropě problematizuje výstavbu všech nových nedotovaných energetických zdrojů. V budoucnu však nelze očekávat, že by se Česká republika obešla bez jaderné energie, zejména pokud má dodržet své závazky ve snižování emisí CO₂”* (ČT24 I, 2014). Mezinárodní rovina tvořila 10,2 % všech výroků, bezpečnost pak vláda Bohuslava Sobotky téměř zcela vynechala ze své strategické komunikace, kdy zazněl pouze jeden výrok.

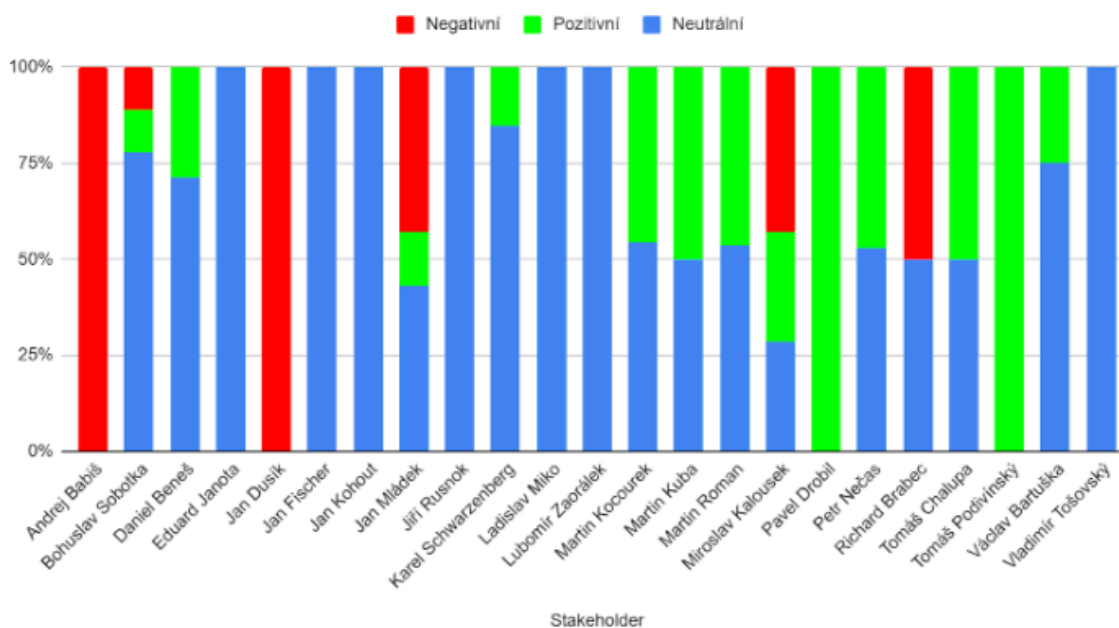
Graf č. 17: Primování jaderné energetiky podle vlád

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 17 znázorňuje, zda jednotlivé vlády primovaly jadernou energetiku pozitivně, neutrálně, nebo negativně. Z výsledků vyplývá, že naprostá většina vládních stakeholderů témata jádra primovala neutrálně, nebo pozitivně. Negativní výroky se týkaly převážně celkové návratnosti investice, viz kap. „8.2.2.3 Výhodnost investice (cena)”. Poměr negativních výroků se výrazně změnil s nástupem vlády Bohuslava Sobotky, během které byl také tendr na stavbu nových bloků JE Temelín zrušen. Sobotkova vláda primovala témata tendru více negativně než předchozí vlády, jelikož musela komunikovat nezdar a ukončení celé zakázky. Tento negativní priming se projevuje také na veřejné podpoře nových jaderných projektů.

Graf č. 18: Primování jaderné energetiky podle jednotlivých stakeholderů

Zdroj: vlastní zpracování

Data veřejné podpory pro jadernou energetiku a stavby nových bloků v Temelíně poskytuje pravidelné šetření Centra pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR (CVVM), které měřilo důvěru Čechů v jádro. Šetření v roce 2013 ukázalo, že nadpoloviční většina 54 % Čechů je pro dostavbu 3. a 4. bloku JE Temelín. Podpora pro projekt měla narůstající tendenci ve srovnání s předešlými roky, oproti roku 2012 o pět procentních bodů a oproti roku 2011 již o procentních bodů deset. Co se týče důvěry občanů v to, zda je vláda schopna správně rozhodnout v oblasti jaderné energetiky, v roce 2013 vyslovilo vládě důvěru 45 % a nedůvěru 41 %, zbytek nedokázal odpovědět. Toto číslo lze srovnat s rokem 2011, kdy vláda měla o 16 procentních bodů vyšší důvěru občanů co se týče jaderné energetiky. V období mezi oběma měřeními byla u moci vláda Petra Nečase, která tak evidentně podporu Čechů ztrácela (CVVM, 2013). Data za rok 2013 se sbírala 6. – 13. 5. 2013, tedy měsíc a několik dní před podáním demise vlády Petra Nečase, za poklesem důvěry v otázkách jaderné energetiky může stát pokles důvěry ve vládu obecně. Přesně opačné pohyby nálad však ukazují čísla z průzkumu z roku 2014. Hned na začátek je však třeba uvést, že sběr dat probíhal 5.–12. 5. 2014, tedy necelý měsíc po ukončení tendru, což může vysvětlit pokles zastánců dostavby pod polovinu 47 %. Propad podpory projektu byl tedy o sedm procentních bodů. Naopak důvěra ve vládu a její rozhodnutí na poli jaderné energetiky oproti roku 2013 vzrostla na 51 %. „Oproti výzkumu z minulého

roku se statisticky významně snížil podíl těch, kteří rozhodně vládě nedůvěřují (o 8 procentních bodů), což se promítlo jednak do posílení názorů „spíše ano“, jednak do nárůstu odpovědí „nevím“. Zdá se, že výkyv v roce 2013 byl způsoben celkovou nedůvěrou k vládě a že letošní výsledek signalizuje tendenci k návratu na hodnoty z dřívějších let” (CVVM, 2014).

8.4 Zmocněnec pro dostavbu Temelína

Vláda Jana Fischera (nestr.) pro temelínský tendr zřídila speciální funkci, tzv. vládního zmocněnce pro dostavbu Jaderné elektrárny Temelín, kterým se 21. 6. 2010 stal diplomat a žurnalista Václava Bartušku. „Jeho úlohou bude především zajišťovat informační tok mezi vládou a investorem. Bude samozřejmě dbát na to, aby byly zajištěny veškeré požadavky státu v oblasti geopolitického pohledu bezpečnosti. Nebude mít rozhodovací pravomoc,“ řekl k jmenování tehdejší premiér Jan Fischer (ČT24, E, 2010). Jeho úlohou bylo tvořit informační most mezi vládou a investorem, tedy společností ČEZ. Zároveň se stal neoficiálním mluvčím vlády v otázce temelínského tendru. Média si ho zvala jako experta na jadernou problematiku a tento zmocněnec tak měl unikátní možnost tvořit mediální agendu celé problematiky.

Vytvoření funkce zmocněnce a jmenování do ní konkrétní osobu lze podle Howlettova rozdělení nástrojů vládní komunikace označit jako substantivní nástroj, viz kap. „2 Strategická vládní komunikace“. Přestože tedy neměl rozhodovací funkci jako takovou, jeho role byla pro celý tendr, a především pak pro vládní komunikaci naprosto zásadní. Za sledované období a ve sledovaných médiích bylo zaznamenáno celkem 28 mediálních výstupů k tématice jaderného tendru. Celkem v těchto výstupech bylo zaznamenáno 73 sledovaných key messages, což v tomto ohledu dělá z Bartušky druhého nejaktivnějšího stakeholdera, co se komunikace tendru týče. Média si Bartušku často zvala jako odborníka na jádro a tvořil tak značnou část vládní komunikace. Funkci zastával až do června 2014, tedy počas celého tendru na dostavbu Temelína (Deník, 2014).

Jak již bylo zmíněno v teoretickém úvodu práce v kapitole „2 Strategická vládní komunikace“, vládní komunikace má být především transparentní, systematická a i přes obměnu politické reprezentace je potřeba se snažit zachovat alespoň částečnou kontinuitu

(Heger, 2012: 435–438). Přesně těmto aspektům funkce vládního zmocněnce odpovídá. Jednalo se o stálý prvek vládní komunikace, který tlumočil veřejnosti aktuální situaci jaderného tendru i vládních postojů. Bartuška celou dobu podporoval jádro a výstavbu nového zdroje, celkem 7 jeho mediálních výstupů bylo vůči jádru pozitivních, zbytek neutrální, ani jeden nebyl negativní.

8.5 Stakeholder - společnost ČEZ

Práce sledovala také stakeholdera, který sice nepatří přímo do vládního kabinetu, ale jeho síla ve veřejném prostoru je, co se energetiky týče, se členy kabinetu srovnatelná. Jedná se o šéfa společnosti ČEZ, konkrétně Martina Romana a posléze Daniela Beneše. ČEZ, který je z téměř 70 % vlastněn Českou republikou, prováděl výběrové řízení stavbu dvou nových bloků v JE Temelín. Martin Roman stál při začátku tendru na dostavbu JE Temelín, posléze jej v září 2011 vystřídal na pozici šéfa ČEZ Daniel Beneš (Maňour, 2011), který byl ve funkci zbylou dobu trvání zakázky.

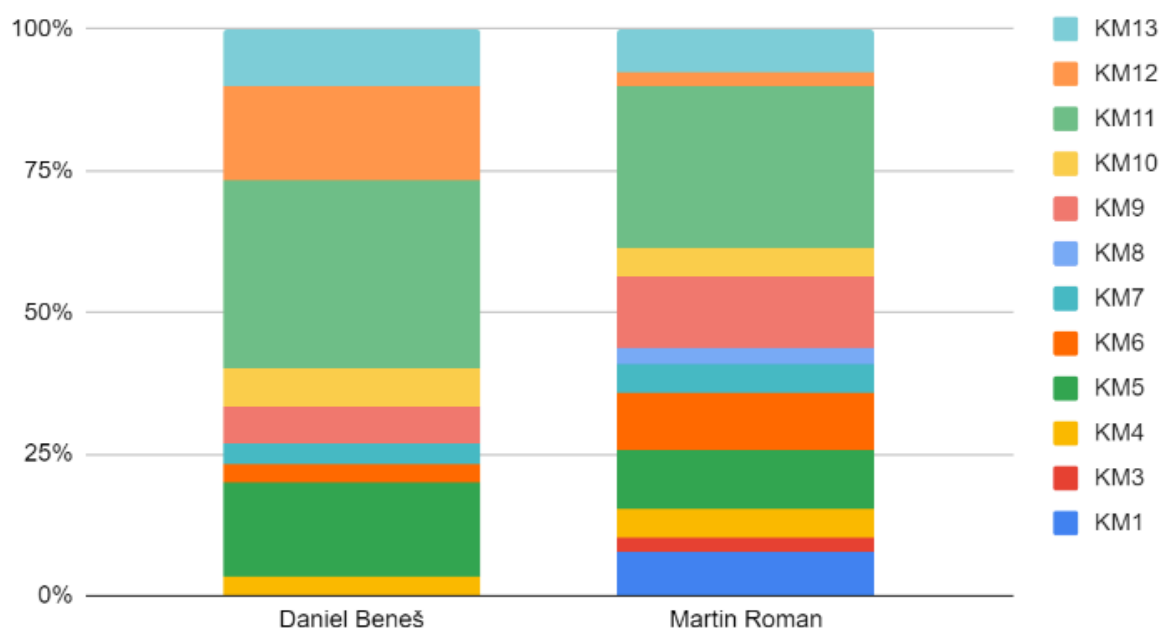
Oba představitelé ze své pozice byli opatrní, co se týče vyznění výroků, u obou převládaly převážně faktické poznámky v médiích ohledně samotného tendru. Oba však mluvili o jádru pouze pozitivně, nebo neutrálně. Ani jeden ve sledovaném období a sledovaných médiích se k tématu nevyjadřoval negativně (viz graf č. 18 - vyznění výroků). Martin Roman ve svých mediálních vystoupeních zdůrazňoval, že je jádro čistý zdroj energie a možná náhrada za uhlí, celkem z jeho strany zazněla tato key message 5krát.

Jak Beneš, tak Roman se snažili nastavit agendu a v médiích hovořili o financování investice. Jak již bylo popsáno detailně v podkapitole „8.2.2.3 *Výhodnost investice (cena)*”, Daniel Beneš se snažil přimět stát, aby garantoval ceny elektřiny. Beneš tuto key message zmínil v médiích 5krát, Roman pak 4krát. Z pozice šéfa společnosti ČEZ je naprosto logické, že se oba dva představitelé snažili zvedat téma financování takového projektu. Oba také shodně 3krát ve veřejném prostoru označili jádro za strategickou investici pro Českou republiku.

Role tohoto stakeholdera je ve vládní komunikaci neukotvená, protože přestože není přímý člen vlády, v této tématice má silné slovo ve veřejném prostoru na které musí ostatní vládní

stakeholderi reagovat. Může se tak dostat svými výroky do rozporu s vládou, jako tomu bylo v případě financování, a vnést do strategické komunikace zmatek. Zároveň jako zadavatel a vyhodnocovatel těchto zakázek může přesněji pojmenovat hrozící problémy a technické parametry a jeho pozice není, narozdíl od vlády, časově omezena. Ostatně během tendru na Temelín se vystřídaly čtyři vlády, ale jen dva šéfové společnosti ČEZ. Tento prvek tak přináší do celé debaty jistou kontinuitu a veřejnost u takto výrazného stakeholdera, který působí ve veřejném prostoru dlouhé roky zhruba ví, co může očekávat.

Graf č. 19: Poměr jednotlivých výroků šéfů společnosti ČEZ

Zdroj: vlastní zpracování, KM1 – Bezpečnost jaderné energie, KM2 – Geopolitická bezpečnost, KM3 – Podpora české ekonomiky, KM4 – Cena elektřiny pro spotřebitele, KM5 – Výhodnost investice (cena), KM6 – Tlak EU/Německa/Rakouska, KM7 – Tlak/vliv zemí zainteresovaných v tendru (USA, Rusko, Francie), KM8 – Energetická bezpečnost, KM9 – Jádru jako čistý bezemisní zdroj/náhrada uhlí, KM10 – Jádru jako zásadní zdroj/budoucnost české energetiky, KM11 – Obecná vyjádření (tendr bude transparentní, přijali jsme nabídky apod.), KM12 – Změna parametrů tendru (termíny, uchazeči apod.), KM13 – Jádru jako prioritní/strategická investice

9 Diskuze

Předmětem této práce je analyzovat a popsat strategii vládní komunikace pro výstavbu nových jaderných zdrojů, konkrétně pak v souvislosti s tendrem na stavbu reaktorů v JE Temelín. Výsledky analýzy poskytují komplexní pohled na vládní komunikační strategii a umožňují hlubší porozumění komunikačních prostředků.

Autor v rámci praktické části práce nejdříve odpověděl na vedlejší výzkumnou otázku 1: Kdo jsou vládní stakeholdery, kteří strategii ovlivňují. Práce jasně definovala stakeholdery, kteří se účastní debaty ve veřejném prostoru a mají vliv na stavbu nových jaderných zdrojů v Česku. Z nich poté prostřednictvím stakeholder analýzy vyseletoval primární vládní stakeholdery, kteří mají přímý vliv na rozhodovací procesy v této otázce. Následně pak autor provedl obsahovou analýzu výroků těchto stakeholderů ve vybraných médiích v období konání tendru na dostavbu JE Temelín od 1. 10. 2009 do 1.5. 2014. Analyzováno bylo celkem 181 mediálních výstupů, na základě jejichž analýzy bylo definováno pět komunikačních rámců, kterými stakeholdery formovali vládní komunikaci pomocí teorie framingu. Tyto rámce podle výzkumníků Schöna a Reina (1994, in Shim et al., 2015: 56) ilustrují argumentaci politických představitelů a formulují jednotlivé argumentační linie, které politici ve své komunikaci volí. Vládní stakeholdery svou strategickou komunikaci rámovali v pěti rámcích – (F1) bezpečnost, kdy stakeholdery komunikovali jak bezpečnost technologie jaderných elektráren, tak také bezpečnostní geopolitický aspekt jaderné energetiky, (F2) ekonomické aspekty tendru, pod které spadaly argumenty ekonomického zapojení českého průmyslu nebo celková finanční stránka investice, (F3) mezinárodní rovina, tedy tlaky sousedních států nebo zemí, které byly přímo zainteresovány v tendru, (F4) energetické argumenty, především pak vyzdvižení jádra jako čistého zdroje energie a náhrady za uhlí a apel na energetickou soběstačnost a (F5) technické tendru, což byl rámeček čistě informačního charakteru. Tak byla zodpovězena část vedlejší výzkumné otázky 2: Jaká jsou hlavní komunikační témata vlády vycházející z komunikační strategie ohledně dostavby a jak tato témata byla rámována.

Jednotlivé rámce byly rozděleny do 13 key messages, jejichž četnost byla sledována a kódována ve zmíněných 181 mediálních výstupech s celkem 200 vyjádřeními jednotlivých stakeholderů, ve kterých se objevilo celkem 439 sledovaných key messages.

Díky těmto datům práce popisuje jak pomocí teorie agenda settingu naplňovali vládní stakeholdeři definované rámce a tvořili tak politický diskurz diskuze o jaderné energetice v České republice. Z výsledků analýzy plyne, že nejčastěji strategická vládní komunikace obsahovala rámec technikálie tendru (celkem 128 key messages), což se vzhledem k informační povaze rámce jeví logicky. Druhým nejčastějším rámcem byly ekonomické aspekty (124 key messages) tendru, kterými se vládní stakeholdeři zabývali ve své strategické komunikaci. Při porovnání s výzkumem Shima, Parka a Wildinga (2015: 64) lze říci, že se politický diskurz v České republice v daném období nejvíce podobal diskurzu ve Spojeném království. Naopak nejméně se strategická vládní komunikace zabývala bezpečností jaderné energetiky, kdy key messages padající do tohoto rámce byly naměřeny celkem 41krát. Díky této analýze byla zodpovězena vedlejší výzkumná otázka 3: Jak danou strategii stakeholdeři v rámci teorie agenda settingu naplňovali.

V rámci analýzy byly jednotlivé výroky analyzovány také z hlediska vyznění, zda se stakeholdeři vyjadřovali k jaderné energetice pozitivně, negativně, nebo neutrálně v rámci teorie primingu. Tímto efektem politici totiž přímo ovlivňují, jak jejich voliči nahlíží na daná témata (Iyengar a Kinder, 1987: 63), a proto se druhá část vedlejší výzkumné otázky 2 ptala na to, jak byla témata ohledně dostavby primována. Analýza ukazuje, že většina stakeholderů primovala téma nových jaderných zdrojů buď neutrálně, nebo pozitivně. Výraznější poměr negativních výroků se objevil až s vládou Bohuslava Sobotky (ČSSD) v období od 29.01.2014 (Vláda, 2024), kdy došlo i k samotnému zrušení tendru na stavbu nových jaderných bloků v JE Temelín a vládní stakeholdeři tak tuto skutečnost ve své strategické komunikaci obhajovali. Negativní výroky se pak týkaly především nerentability investice do nových jaderných bloků, kdy na tento aspekt upozorňovali zejména ministři financí Andrej Babiš (ANO, vláda Bohuslava Sobotky) a předtím Miroslav Kalousek (TOP 09, vláda Petra Nečase).

Tím se práce dostává také k zodpovězení vedlejší výzkumné otázky 4: Jak se měnila témata komunikace v průběhu jednotlivých vlád. To bylo možné popsat díky analýze celého období tendru, kdy se vystřídaly vlády Jana Fischera (úřednická), Petra Nečase (ODS), Jiřího Rusnoka (úřednická) a nakonec také vláda Bohuslava Sobotky (ČSSD). Kromě již zmíněné změny primingu vlády Bohuslava Sobotky se měnila také četnost rámců, které jednotlivé vlády komunikovaly. Například vláda Jana Fischera, která byla

u moci během samotného vypsání zakázky, téměř zcela pominula energetický rámeček nových jaderných bloků, a naopak stakeholdeři další úřednické vlády Jiřího Rusnoka zmiňovali energetické argumenty nejvíce. Obě úřednické vlády však vzhledem k omezenému mandátu, který s sebou úřednická vláda nese, komunikovaly více zdrženlivě. V rámci sledovaného období byla nejdéle u moci vláda Petra Nečase, pro kterou byla hlavní ekonomická témata. Ta byla často zmiňována také ve strategické komunikaci vlády Bohuslava Sobotky, naopak témata bezpečnosti a mezinárodní aspekty tendru hrála pro vládu premiéra za ČSSD minoritní roli. Významným pojítkem všech vlád byl vládní zmocněnec pro dostavbu Temelína Václav Bartuška, který byl jmenován vládou Jana Fischera a stal se neoficiálním mluvčím celého tendru, díky čemuž dostával značný prostor v médiích, spoluutvářel strategickou komunikaci vlády, a především to byl stabilizační prvek při střídání vlád. Pro vládní komunikaci je důležité, aby byla transparentní, systematická a byla zachována co možná největší kontinuita (Heger, 2012: 435–438), což prvek vládního zmocněnce do strategické komunikace dodával.

Pomocí zodpovězení vedlejších výzkumných otázek práce popisuje celkovou strategickou komunikaci vlády nových jaderných zdrojů a odpovídá tak na hlavní výzkumnou otázku. Strategická vládní komunikace téma nových jaderných zdrojů rámovala do pěti popsáných rámců, které ve své komunikaci ve veřejném prostoru vládní stakeholdeři více či méně naplňovali. Naprostá většina stakeholderů primovala jadernou energetiku a tendr na stavbu nových bloků v JE Temelín pozitivně, výraznější změna přišla až s vládou Bohuslava Sobotky a samotným zrušením výběrového řízení. Spojující prvek strategické komunikace všech sledovaných vlád pak byla funkce vládního zmocněnce pro dostavbu JE Temelín a jeho veřejné vystupování. Co se týče samotné efektivity strategické vládní komunikace, jako podklad pro její hodnocení lze uvést šetření Centra pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR (CVVM), které pravidelně měřilo důvěru Čechů v jadernou energetiku. Průzkum z roku 2013 na datech ilustruje, že pro dostavbu 3. a 4. bloku JE Temelín bylo celkem 54 % Čechů, přičemž samotná podpora pro projekt měla narůstající tendenci. Oproti roku 2012 vzrostla podpora o pět procentních bodů a oproti roku 2011 o deset procentních bodů (CVVM, 2013). Vzhledem k narůstající veřejné podpoře lze hodnotit strategickou vládní komunikaci a vliv argumentů vládních stakeholderů za úspěšný, jelikož data ukazují trend stoupající podpory pro nové jaderné zdroje. Zároveň je třeba uvést, že s vládou Bohuslava Sobotky a negativním primováním poklesla také

podpora veřejnosti. Průzkum společnosti CVVM z roku 2014, který sbíral data až po ukončení tendru, naměřil propad podpory dostavby JE Temelín na 47 %, tedy o sedm procentních bodů méně než rok předtím (CVVM, 2014). Změny ve strategické komunikaci vlády se tak výrazně projeví také na postojích veřejnosti, stejně tak jako samotné zrušení projektu, kvůli němuž však samotný projekt dostavby JE Temelín z politického hlediska za úspěšný považovat není možné.

Práce tak zanalyzovala strategickou vládní komunikaci nových jaderných zdrojů v Česku, konkrétně pak tendr na stavbu 3. a 4. bloku JE Temelín. Odpověděla na všechny stanovené výzkumné otázky a popsala podobu veřejné diskuze na toto téma, které v akademickém prostředí není příliš zmapované. V rámci dalšího výzkumu se nabízí podobně analyzovat tendr na dostavbu jaderné elektrárny Dukovany, který měl být původně také předmětem práce, nicméně kvůli časovým odsunům a důvodům uvedených v úvodu práce do analýzy nakonec zahrnut nebyl. Výsledky těchto výzkumů pak lze komparovat a ilustrovat jak se vládní strategická komunikace obou tendrů liší, nebo v čem je naopak podobná. Práce také sledovala určitý výsek mediálního prostoru a nezkoumá komunikaci na sociálních sítích. Jak upozorňuje Gilardi et al. (2022 in Duche-Pérez 2023: 56), vytváření agendy se s rozvojem sociálních sítí stalo komplexnějším a složitějším procesem, a jelikož hrají sociální sítě ve vládní komunikaci stále větší roli a postupně nahrazují tradiční roli médií (Fletcher a Nielsen, 2019: 28-29), je třeba zkoumat i tento aspekt komunikace. Jak práce popisuje v praktické části, do veřejné debaty o jaderné energetice nezasahují pouze primární vládní stakeholderi, ale také celá řada neziskových organizací nebo lokálních politických reprezentantů, jejichž komunikaci tato práce nezkoumá. I zapojení těchto stakeholderů a jejich strategická komunikace může být předmětem dalšího výzkumu.

9.1 Limity výzkumu

Práce a zvolené metody výzkumu s sebou přináší hned několik limitů, které je třeba brát v úvahu při interpretaci výsledků a zároveň otevírají možnosti dalšího výzkumu. Limitace samotného stakeholder mappingu spočívá především v proměnlivosti priorit a vlivu jednotlivých stakeholderů v čase. Stakeholderi mohou nabývat, nebo naopak pozbývat významu své pozice, které nelze s naprostou přesností zachytit. Jedná se o dynamický proces, který je třeba si uvědomit při interpretaci výsledků průzkumu a v případném

navazování na něj v budoucnu. Proces by měl být průběžně upravován na základě nových dat a změn v daném prostředí. Zároveň se podrobný výzkum zaměřuje pouze na primární vládní stakeholdery, ale jak je při stakeholder mappingu v práci popsáno, veřejnou diskusi ohledně dostavby nových jaderných zdrojů tvoří mnohem více aktérů. Jsou jimi například neziskové organizace, které práce z kapacitních důvodů nesleduje.

Následná obsahová analýza sice umožňuje zpracovat a zakódovat velké množství materiálů a mediálních výstupů, nicméně tato metoda není schopna vždy zachytit subtilní význam, emocionální nuance nebo jemné podtexty obsažené v textech. Jedná se o subjektivní měření, proto je v rámci transparentnosti v příloze práce kódovací tabulka. Na výsledky však musí být pohlíženo jako na určité trendy strategické komunikace, ne na výpověď absolutních čísel o četnosti výroků. S tím je také spojen omezený počet médií, které jsou součástí analýzy, práce neměří kolikrát určitý výrok napříč mediálním trhem zazněl, ale zkoumá a popisuje podobu vládní debaty. Práce se nezabývá například komunikací vlády na sociálních sítích, případně další kampaně vlády na téma nových jaderných zdrojů v České republice. Práce se zaměřuje na dlouhodobou strategickou komunikaci během temelínského tendru, nicméně na toto téma se otevírá spousta možných témat pro další zkoumání.

Posledním limitem je také vnější geopolitický vliv na vládní komunikaci nových jaderných zdrojů, který bude v práci pro kontext popsán, nicméně jeho vliv přímo neměří. Ať už se jedná o Temelínský tendr a havárii v jaderné elektrárně Fukušima (viz kap. „8.2.1.1 *Bezpečnost jaderné energie*”) nebo ruská anexe ukrajinského Krymu (viz kap. „8.2.3.2 *Tlak/vliv zemí zainteresovaných v tendru*”). Tyto události ovlivnily vnímání jaderné energetiky nebo samotného tendru na stavbu nových bloků v JE Temelín z pohledu veřejnosti a ovlivnily politický diskurz v zemi. V rámci této otázky je určitě velký prostor pro navazující výzkumy, jelikož tohle téma není v českém akademickém prostředí příliš popsáno a vliv nejrůznějších geopolitických událostí na jaderný průmysl v České republice se dá předpokládat i do budoucna.

Závěr

Strategická vládní komunikace tak komplexních a rozsáhlých projektů jakou je výstavba nových jaderných zdrojů je extrémně složitá. Do celého procesu vstupuje celá řada faktorů a stakeholderů, jejichž alespoň část tato práce popsala a analyzovala. Jedním z výrazných problémů u těchto projektů je právě jejich délka a s tím spojené střídání vládních představitelů, což je pro demokratická zřízení typické. Je tedy výzvou zachovat kontinuitu, která je pro veřejnost tak důležitá.

Tendru na dostavbu JE Temelín skončil nezdarem a celá zakázka byla zrušena. Jak bylo v práci podrobněji popsáno, stát odmítl garantovat ceny elektřiny a stakeholdeři vyhodnotili situaci tak, že se investice nevyplatí. Cena elektřiny byla opravdu nízká, zatímco při vypsání tendru se její cena na burze pohybovala kolem 80 eur/MWh, v době jeho zrušení v roce 2014 klesla ke 32 eurům, přičemž se cena elektřiny, za kterou by se vyplatilo stavět dva bloky JE Temelín pohybovala kolem 70 eur/MWh (ČT24 C, 2014). V roce 2024 se cena elektřiny pohybuje v rozmezí 90 až 100 eur/MWh. Zdražení bylo zapříčiněno energetickou krizí a ruskou agresí na Ukrajině. Ostatně v srpnu 2022 se dokonce cena vyšplhala na 1000 euro/MWh (Kurzy.cz, 2024), nicméně to byl krátkodobý extrém způsobený šokem na trhu. Stavba třetího a čtvrtého bloku JE Temelín měla podle původních plánů být hotova nejpozději v roce 2025 (ČT24 D, 2012). V roce 2014 pravděpodobně nikdo nepredikoval takové otřesy na energetickém trhu, nicméně tento příklad ilustruje komplexnost a složitou kalkulaci takových investic. Zároveň je zde třeba také dodat, že tendr mohl vyhrát ruský Rosatom a vzhledem ke geopolitické situaci by samotná stavba mohla skončit nezdarem. Cílem této práce však není hodnotit, zda rozhodnutí politiků bylo správné, nebo špatné, pouze je třeba předložit kontext a argumenty, které poukazují na složitost a komplexnost strategické komunikace, se kterou se vláda, která rozhoduje o nových jaderných zdrojích musí potýkat.

Práce v teoretické části popsala politický kontext tendru na stavbu nových bloků v JE Temelín, strategickou vládní komunikaci a teoretické koncepty, se kterými později v praktické části pracovala, konkrétně stakeholder mapping, agenda setting, framing a priming. V metodologické části jsou pak zdůvodněny a popsány postupy výzkumu, včetně výzkumných otázek. Výzkumná část pak pomocí stakeholder mappingu definuje

vládní stakeholdery, kteří tvoří strategickou komunikaci nových jaderných zdrojů v Česku a následně prostřednictvím obsahové analýzy mediálních výstupů popisuje jednotlivé komunikační postupy na základě popsané teorie.

Obecně se dá říci, že postoj naprosté většiny primárních stakeholderů k jaderné energetice jako takové byl velice pozitivní a jádro se těšilo podpoře napříč politickým spektrem. I samotná stavba nových bloků v Temelíně měla podporu, nicméně problém financování byl hlavním sporem mezi vládními stakeholdery a také rozhodujícím faktorem v nezdaru tendru. Práce popsala komplexitu a složitost strategické vládní komunikace takto velkých projektů, jakými výstavba nových jaderných zdrojů nepochybně je. Popisuje komunikační trendy i témata a poskytuje tak podklady pro případné další studie na podobné téma nebo tvorbu komunikačních strategií pro budoucí projekty.

Summary

Strategic government communication of such complex projects as the construction of new nuclear power plants is extremely complicated. Many factors and stakeholders enter into the whole process, at least some of which have been described and analyzed in this paper. Typical of democratic institutions, these projects are particularly problematic because of their length and frequent turnover of government officials. It is therefore a challenge to maintain the continuity that is so important to the public.

The tender for the completion of the Temelín NPP ended in failure and the whole contract was cancelled. As described in more detail in the paper, the state refused to guarantee electricity prices and the stakeholders decided the situation as not worth the investment. The price of electricity was really low at that time, while when the tender was announced its price on the stock exchange was around 80 euros/MWh, by the time it was cancelled in 2014 it had dropped to 32 euros, while the price of electricity for which it would have been worthwhile to build two units of the Temelín NPP was around 70 euros/MWh (ČT24 C, 2014). In 2024 the price of electricity is between 90 and 100 euros/MWh. The increase in price was caused by the energy crisis and Russian aggression in Ukraine. In August 2022 the price even climbed to 1000 euro/MWh (Kurzy.cz, 2024), but this was a short-term extreme caused by a shock on the market. According to the original plans, the construction of the third and fourth units of the Temelín NPP was to be completed by 2025 at the latest (ČT24 D, 2012). This example illustrates the complexity and difficulty of calculating such investments in 2014, when no one probably predicted such shocks on the energy market. At the same time, it should also be added here that the tender could have been won by Russia's Rosatom and, given the geopolitical situation, the construction itself could have ended in failure. It is not the aim of this paper, however, to determine whether the politicians made the right or wrong decision, but instead to provide a context and arguments that illustrate how complex and complicated the strategic communication process is for a government deciding on new nuclear sources.

The theoretical part of the thesis described the political context of the tender for the construction of new units at the Temelín NPP, strategic government communication and the theoretical concepts that were later used in the practical part, namely stakeholder mapping, agenda setting, framing and priming. The methodology section then justifies and

describes the research procedures, including the research questions. A stakeholder mapping approach is then used to identify the government stakeholders that participate in strategic communication about new nuclear power sources in the Czech Republic, and a content analysis of media outputs is then used to describe the communication practices based on the theory described.

In general, the attitude of the vast majority of primary stakeholders towards nuclear energy as such was very positive and nuclear enjoyed support across the political spectrum. Even the construction of the new units at Temelin itself was supported, but the issue of financing was a major dispute among government stakeholders and a decisive factor in the failure of the tender. The thesis described the complexity and intricacy of strategic governmental communication of such large projects as the construction of new nuclear power plants undoubtedly is. It describes communication trends and themes, thus providing a basis for any further studies on similar topics or the development of communication strategies for future projects.

Použitá literatura

BEMELMANS-VIDEC, M.L., RIST, R.C., VEDUNG, E., Evert, V. and VAN DER DOELEN FRANS, C.J., 2017. The sermon: information programs in the public policy process—choice, effects, and evaluation. In *Carrots, sticks and sermons* (pp. 103-128). Routledge.

BERELSON, B. 1952. *Content Analysis in Communication Research*. Michigan: Free Press.

BISCONTI, A.S., 2018. Changing public attitudes toward nuclear energy. *Progress in Nuclear Energy*, 102, pp.103-113.

BRUGHA, R. and VARVASOVSKY, Z., 2000. Stakeholder analysis: a review. *Health policy and planning*, 15(3), pp.239-246.

BRYSON, J.M., 2003. What to do when stakeholders matter: A guide to stakeholder identification and analysis techniques. A paper presented at the London School of Economics and Political Science, 10, p.2003.

BURTON, Graeme a JIRÁK Jan. *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister & Principal, 2001. Studium (Barrister & Principal). ISBN 80-85947-67-6.

CAMERON, C.D., BROWN-LANNUZZI, J.L. and PAYNE, B.K., 2012. Sequential priming measures of implicit social cognition: A meta-analysis of associations with behavior and explicit attitudes. *Personality and Social Psychology Review*, 16(4), pp.330-350.

CLARKE, T., 1998. The stakeholder corporation: A business philosophy for the information age. *Long range planning*, 31(2), pp.182-194.

CLARKSON, M.E., 1995. A stakeholder framework for analyzing and evaluating corporate social performance. *Academy of management review*, 20(1), pp.92-117.

COHEN, B.C., 2015. *Press and foreign policy* (Vol. 2321). Princeton university press.

COLEMAN, R., MCCOMBS, M., SHAW, D. and WEAVER, D., 2009. Agenda setting. In *The handbook of journalism studies* (pp. 167-180). Routledge.

DEPAULA, N., DINCCELLI, E. and HARRISON, T.M., 2018. Toward a typology of government social media communication: Democratic goals, symbolic acts and self-presentation. *Government information quarterly*, 35(1), pp.98-108.

DONALDSON, T. and PRESTON, L.E., 1995. The stakeholder theory of the corporation: Concepts, evidence, and implications. *Academy of management Review*, 20(1), pp.65-91.

DUCHE-PÉREZ, A.B., VERA-REVILLA, C.Y., PLATA, A.R.M.R., Gutiérrez-Aguilar, O.A., Hillpa-Zuñiga, M.E. and Juárez, A.M.E., 2023. Agenda Setting in Social Networks and the Media during Presidential Elections. *HUMAN REVIEW. International Humanities Review/Revista Internacional de Humanidades*, 21(1), pp.55-70.

EDEN, C. and ACKERMANN, F., 2013. *Making strategy: The journey of strategic management*. Sage.

ENTMAN, R.M., 1993. Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of communication*, 43(4), pp.51-58.

FAHLQUIST, J.N. and ROESER, S., 2015. Nuclear energy, responsible risk communication and moral emotions: a three level framework. *Journal of Risk Research*, 18(3), pp.333-346.

FERREE, M.M., GAMSON, W.A., GERHARDS, J. and RUCHT, D., 2002. Four models of the public sphere in modern democracies. *Theory and society*, 31(3), pp.289-324.

FLETCHER, R. and NIELSEN, R.K., 2019. Generalised scepticism: How people navigate news on social media. *Information, communication & society*, 22(12), pp.1751-1769.

FREEMAN, R. E., 1984. *Strategic Management: A Stakeholder Approach*. Boston, Massachusetts, Pitman.

GENYS, D. and KRIKŠTOLAITIS, R., 2020. Clusterization of public perception of nuclear energy in relation to changing political priorities. *Insights into Regional Development*, 2(4), pp.750-764.

GILMOUR, J. and BEILIN, R., 2007. Stakeholder mapping for effective risk assessment and communication. Australian Centre for Excellence in Risk Analysis (ACERA) Project,

609.

GREER, S., . John W. KINGDON, 2015. Agendas, alternatives, and public policies.

GRIMBLE, R. and WELLARD, K., 1997. Stakeholder methodologies in natural resource management: a review of principles, contexts, experiences and opportunities. *Agricultural systems*, 55(2), pp.173-193.

HALADA, Jan, 2015. *Marketingová komunikace a public relations: výklad pojmů a teorie oboru*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-3075-5

HEGER, Vladimír, 2012. *Komunikace ve veřejné správě*. 1. vyd. Praha. Grada. ISBN 978-80-247-3779-9

HOWLETT, M., 2009. Government communication as a policy tool: A framework for analysis. *Canadian Political Science Review*, 3(2), pp.23-37.

IYENGAR, S. and KINDER, D.R., 2010. *News that matters: Television and American opinion*. University of Chicago Press. ISBN-10: 0-226-38858-1

JANISZEWSKI, C. and WYER Jr, R.S., 2014. Content and process priming: A review. *Journal of consumer psychology*, 24(1), pp.96-118.

JENEI, Á., 2012. *Communication with the Public from the Local Government Perspective*.

KRIPPENDORFF, K., 2018. *Content analysis: An introduction to its methodology*. Sage publications.

LIPPMANN, Walter. *Veřejné mínění*. Přeložil Ladislav KÖPPL. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0939-3.

MALÍNEK, M., 2013 *Pozice jaderné energetiky v rámci vybraných zemí středoevropského prostoru*.

MATTHES, J. and KOHRING, M., 2008. The content analysis of media frames: Toward improving reliability and validity. *Journal of communication*, 58(2), pp.258-279.

MCCOMBS, M., 2005. A look at agenda-setting: Past, present and future. *Journalism*

studies, 6(4), pp.543-557.

MCCOMBS, Maxwell E. 2009. Agenda setting: nastolování agendy: masová média a veřejné mínění. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-591-2.

MCGLASHAN, D.J. and WILLIAMS, E., 2003. Stakeholder involvement in coastal decision-making processes. *Local Environment*, 8(1), pp.85-94.

MITCHELL, R.K., AGLE, B.R. and WOOD, D.J., 1997. Toward a theory of stakeholder identification and salience: Defining the principle of who and what really counts. *Academy of management review*, 22(4), pp.853-886.

MORGAN, P. and TASCHEREAU, S., 1996. Capacity and institutional assessment: frameworks, methods and tools for analysis. prepared for CIDA Policy Branch

NEUMAN, W.R., JUST, M.R. and CRIGLER, A.N., 1992. Common knowledge: News and the construction of political meaning. University of Chicago Press. ISBN 0-226-57440-7

PALMGREEN, P., F. G. KLINE, and P. CLARKE, 1974. Message discrimination and information holding about political affairs: a comparison of local and national issues. Paper delivered to The International Communication Association, New Orleans, Louisiana.

PEDERSEN, H.H. and RAHAT, G., 2021. Political personalization and personalized politics within and beyond the behavioural arena. *Party Politics*, 27(2), pp.211-219.

QI, W.H., QI, M.L. and JI, Y.M., 2020. The effect path of public communication on public acceptance of nuclear energy. *Energy Policy*, 144, p.111655.

ROGERS, E. M., & STOREY, J. D., 1987. Communication campaigns. In C. Berger & S. Chaffee (Eds.), *Handbook of communication science* (pp. 817–846). Newbury Park, CA: Sage.

SANDERS, Karen a María CANEL, 2013A. *Government Communication: Cases and Challenges*. ISBN 978-1-84966-612-1

SANDERS, Karen a María CANEL, 2013B. Introduction: Mapping the field of

government communication. In K. Sanders & M. JosÉCanel (Ed.). *Government Communication: Cases and challenges* (pp. 1–26). New York: Bloomsbury Academic. Retrieved March 5, 2024, from <http://dx.doi.org/10.5040/9781472544629.ch-001>

SHEHATA, A. and FALASCA, K., 2014. Priming effects during the financial crisis: Accessibility and applicability mechanisms behind government approval. *European Political Science Review*, 6(4), pp.597-620.

SHIM, J., PARK, C. and WILDING, M., 2015. Identifying policy frames through semantic network analysis: an examination of nuclear energy policy across six countries. *Policy Sciences*, 48, pp.51-83.

SCHEUFELE, D.A., 1999. Framing as a theory of media effects. *Journal of communication*, 49(1), pp.103-122.

STARIK, M., 1995. Should trees have managerial standing? Toward stakeholder status for non-human nature. *Journal of business ethics*, 14, pp.207-217.

TANFORD, S., KIM, M. and KIM, E.J., 2020. Priming social media and framing cause-related marketing to promote sustainable hotel choice. *Journal of Sustainable Tourism*, 28(11), pp.1762-1781.

VAN DIJK, T.A., 1997. What is political discourse analysis. *Belgian journal of linguistics*, 11(1), pp.11-52.

VEDUNG EVERT, VAN DER DOELEN, FRANS C J, 1998, "The Sermon: Information Programs in the Public Policy Process—Choice, Effects and Evaluation," *Policy Instruments and Their Evaluation*, 103-128, New Brunswick, New Jersey and London: Transaction.

VOŽENÍLKOVÁ, M., 2018. *Personalizace politiky v České republice*. Masarykova univerzita.

W. DEARING, James a Everett M. ROGERS. *Communication Concepts 6: Agenda-Setting*. Thousand Oaks: Sage, 1996. ISBN 0-7619-0562-6 (c).

WAGNER, A., GROBELSKI, T. and HAREMBSKI, M., 2016. Is energy policy a public

issue? Nuclear power in Poland and implications for energy transitions in Central and East Europe. *Energy Research & Social Science*, 13, pp.158-169.

WEBER, R.P., 1990. *Basic content analysis* (Vol. 49). Sage.

WINTER, G., 2013. The rise and fall of nuclear energy use in Germany: Processes, explanations and the role of law. *Journal of environmental law*, 25(1), pp.95-124.

WOLFE, M., JONES, B.D. and BAUMGARTNER, F.R., 2013. A failure to communicate: Agenda setting in media and policy studies. *Political Communication*, 30(2), pp.175-192.

ZAHARIADIS, N. ed., 2016. *Handbook of public policy agenda setting*. Edward Elgar Publishing.

Zpravodajské články

CVVM. Veřejnost o energetice – květen 2013. [online] 2013. [cit. 2024-07-04] Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a1372/f9/oe130617a.pdf

CVVM. Veřejnost o energetice – květen 2014. [online] 2014. [cit. 2024-07-04] Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a1767/f9/oe140609.pdf

ČEZ, A. ČEZ dnes otevřel nabídky tří kvalifikovaných zájemců o dostavbu Temelína a zahájil tak proces jejich posuzování [online]. 3. 7. 2012 [cit. 2023-07-21]. Dostupné z: <https://www.cez.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/cez-dnes-otevrel-nabidky-tri-kvalifikovanych-zajemcu-o-dostavbu-temelina-a-zahajil-tak-proces-jejich-posuzovani-48924>

ČEZ. Struktura akcionářů [online]. 2023, 19. 6. 2023 [cit. 2024-03-24]. Dostupné z: <https://www.cez.cz/cs/o-cez/cez/akcionari>

ČT24, A. Vláda spustila tendr na stavbu nového jaderného bloku v Dukovanech [online]. 17. 3. 2022 [cit. 2023-07-21]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3456182-zive-brifink-premiera-fialy-po-navsteve-jade-me-elektrarny-dukovany>

ČT24, B. Areva vyřazena z tendru na dostavbu Temelína, společnost se odvolá [online]. 5. 10. 2012 [cit. 2023-07-21]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/1142405-areva-vyrazena-z-tendru-na-dostavbu-te>

[melina-spolecnost-se-odvola](#)

ČT24, C. ČEZ zrušil tendr na dostavbu dvou bloků Temelína [online]. 10. 4. 2014 [cit. 2023-07-21]. Dostupné z:

<https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/1039254-cez-zrusil-tendr-na-dostavbu-dvou-bloku-temelina>

ČT24, D. Americký ministr energetiky se v Praze ucházel o Temelín [online]. 27. 4. 2012. [cit. 2024-06-07]. Dostupné z:

<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/ekonomika/americky-ministr-energetiky-se-v-praze-uchazel-o-temelin-270943>.

ČT24, E. Na dostavbu Temelína dohlédne diplomat Bartuška [online]. 21. 6. 2010. [cit. 2024-06-07]. Dostupné z:

<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/ekonomika/na-dostavbu-temelina-dohledne-diplomat-bartuska-206162>.

ČT24, F. Nečas: Jaderné zdroje jsou pro Česko zásadní, bez ohledu na Kalouska [online]. 24. 5. 2013 [cit. 2024-06-07]. Dostupné z:

<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/ekonomika/necas-jaderne-zdroje-jsou-pro-cesko-zasadni-bez-ohledu-na-kalouska-307070>.

ČT24, G. Kdo dostaví Temelín? Jasno bude v roce 2013 [online]. 19. 10. 2010 [cit. 2024-06-07]. Dostupné z:

<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/ekonomika/kdo-dostavi-temelin-jasno-bude-v-roce-2013-216183>.

ČT24, H. Prioritou je podpora exportu mimo EU, shodl se Nečas s průmyslníky. [online]. 2. 5. 2013. [cit. 2024-06-14] Dostupné z:

<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/ekonomika/prioritou-je-podpora-exportu-mimo-eu-shodl-se-necas-s-prumyslcniky-305537> ..

ČT24, CH. Ministr životního prostředí apeluje na dostavbu Temelína. [online]. 12. 7. 2013. [cit. 2024-06-15] Dostupné z:

<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/ekonomika/ministr-zivotniho-prostredi-apeluje-na-dostavbu-temelina-310752>.

ČT24, I. Politici k Temelínu: Logické rozhodnutí, nebo fatální chyba? [online]. 10. 4. 2014. [cit. 2024-06-15] Dostupné z:

<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/ekonomika/politici-k-temelinu-logicke-rozhodnuti-neb-o-fatalni-chyba-329731>.

ČT24, J. Americký ministr energetiky se v Praze ucházel o Temelín [online]. 27. 4. 2012. [cit. 2024-06-16] Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/ekonomika/americky-ministr-energetiky-se-v-praze-uc-hazel-o-temelin-270943>.

ČT24, K. Havárie elektrárny Fukušima I změnila pohled na jadernou energii [online]. 11. 3. 2021. [cit. 2024-07-15] Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/havarie-elektrarny-fukusima-i-zmenila-pohled-na-jadernou-energii-36874>

ČT24, L. Šéf ČEZu: Útlum jádra zdraží elektřinu [online]. 30. 3. 2011 [cit. 2024-07-19] Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/ekonomika/sef-cezu-utlum-jadra-zdrazi-elektrinu-227501>

ČTK. IBRS: Podpora jaderné energie v České republice je na vzestupu [online]. 29.7. 2023n. 1. [cit. 2024-03-23]. Dostupné z: <https://www.protext.cz/english/press-release.php?id=19194>

ČTK. Jaderné bloky v ČR postaví KHNP, analytici varují před prodražením projektu [online]. 17. 7. 2024 [cit. 2024-07-22] Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/jaderne-bloky-v-dukovanech-postavi-korejska-khnp/2544242>

DENÍK. Vládní zmocněnec pro dostavbu Temelína Václav Bartuška skončil [online]. 31. 7. 2014. [cit. 2024-06-07]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/ekonomika/vladni-zmocnenec-pro-dostavbu-temelina-vaclav-bartuska-skoncil-20140731.html>.

HN, A. Vítěze tendru o Temelín oznámíme, až bude na stole slušná cena. Dříve ne. Hospodářské noviny. 31. 5. 2013.

HN, B. Stát by měl ručit za pevnou cenu elektřiny z Temelína, žádá šéf ČEZ Beneš. Politici jsou proti. [online]. 17. 3. 2012. [cit. 2024-06-14]. Dostupné z: <https://byznys.hn.cz/c1-55073640-stat-by-mel-rucit-za-pevnou-cenu-elektriny-z-temelina-z-ada-sef-cez-benes-politici-jsou-proti>.

HN, C. Schwarzenberg: Tlak Německa na Česko kvůli Temelínu nemá obdoby. Elektrárna je naše věc [online]. 12. 6. 2012. [cit. 2024-06-16] Dostupné z: <https://zahranicni.hn.cz/c1-56113000-schwarzenberg-tlak-nemecka-na-cesko-kvuli-temelinu-nema-obdoby-elektrarna-je-nase-vec>.

iRozhlas, A. ČEZ obdržel tři nabídky na dostavbu Dukovan, zájem mají společnosti z Francie, USA a Jižní Koreje [online]. 30. 11. 2022 [cit. 2023-07-21]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/cez-nabidky-na-dostavbu-dukovan_2211301110_ara

KOS, Jan. VELKÁ JADERNÁ RENESANCE? ZÁPAD BERE JÁDRO NA MILOST, CENA URANU ROSTE. [online]. 16. 3. 2024 [cit. 2024-07-22] Dostupné z: <https://www.hrot24.cz/clanek/velka-jaderna-renesance-zapad-bere-jadro-na-milost-cena-uranu-roste>.

KUBÁTOVÁ, Zuzana. Uhlí v Česku skončí mnohem dřív, než se čekalo. Energii budeme dovážet. [online]. 2. 6. 2023 [cit. 2024-07-09]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ekonomika-politici-jsou-mimo-uhli-v-cesku-skonci-v-yrasne-driv-spasit-nas-maji-nemci-231918>.

KURZY.cz. Elektřina - ceny a grafy elektřiny, vývoj ceny elektřiny 1 MWh - 17 let - měna EUR [online]. [cit. 2024-07-04]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/cena-elektřiny-graf-vyvoje-ceny/1MWh-eur-30-let>.

LN. ČEZ zrušil tendr na dostavbu Temelína. Arbitráže prý nehrozí [online]. 10.4. 2014 [cit. 2024-06-15]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/cez-zrusil-tendr-na-dostavbu-temelina-arbitraze-pry-nehrozi_i.A140410_115008_energetika_mev.

LUKÁČ, Petr. Navýšení podílu jádra se nevyhneme, říká Kocourkův nástupce Kuba. 8. 12. 2011. Hospodářské noviny.

MAŇOUR, Igor. Šéf ČEZu Martin Roman končí, vystřídá ho Daniel Beneš. 15.9. 2011. iRozhlas [online] [cit. 2024-07-04]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/sef-cezu-martin-roman-konci-vystrida-ho-daniel-benes_201109151025_imanour.

MF DNES. Má Česko měnit své jaderné plány? str. 8. 17. 3. 2011.

MPO A. Aktualizace státní energetické koncepce. [online] 2004 [cit. 2024-07-15].

Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument5903.html>

MPO B. Aktualizace státní energetické koncepce. [online] 10.5.2010 [cit. 2024-07-15].
Dostupné z:

<https://www.mpo.gov.cz/assets/dokumenty/26650/46323/556505/priloha001.pdf>

MPO C. Sekci pro jadernou energetiku MPO bude řídit Tomáš Ehler [online]. 1. 6. 2021
[cit. 2024-03-23]. Dostupné z:

<https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/-sekci-pro-jadernou-energetiku-u-mpo-bude-ridit-tomas-ehler>

MPO D. Vládním zmocněncem pro jadernou energetiku byl jmenován Ján Štuller [online].
2016, 15.6.2016 [cit. 2024-03-23]. Dostupné z:

<https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/vladnim-zmocnencem-pro-jadernou-energetiku-byl-jmenovan-jan-stuller--176600/>

NOVINKY. Sobotka: Obchodování s Ruskem zastavit nemůžeme [online]. 3. 3. 2014. [cit.
2024-06-16]. Dostupné z:

<https://www.novinky.cz/clanek/domaci-sobotka-obchodovani-s-ruskem-zastavit-nemuzeme-220763>.

OENERGETICE. Průzkum: Většina Čechů podporuje energetický mix postavený na
jaderné energetice [online]. 24.5. 2023n. 1. [cit. 2024-03-24]. Dostupné z:
<https://oenergetice.cz/jaderne-elektrarny/pruzkum-vetsina-cechu-podporuje-energeticky-mix-postaveny-na-jaderne-energetice>

SEZNAMZPRÁVY. Dukovany mění dodavatele jaderného paliva. Rusy nahradí americký
Westinghouse [online]. 2023, 29. 3. 2023 [cit. 2024-03-24]. Dostupné z:
<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ekonomika-dukovany-meni-dodavatele-jaderneho-paliva-rusy-nahradi-americky-westinghouse-228600>

TRAMBA, David. Česko má čtvrtou nejspínavější energetiku v EU. Pouze my a Poláci
stále vyrábíme nejvíc elektřiny z uhlí [online]. Ekonomický deník. 7. 1. 2024. [cit.
2024-07-19]. Dostupné z:

<https://ekonomickydenik.cz/cesko-ma-ctvrtou-nejspinavejsi-energetiku-v-eu-pouze-my-a-polaci-stale-vyrabime-nejvic-elektriny-z-uhli/>.

TRAMBA, David. Nabídka Arevy měla zásadní nedostatky, vysvětluje Beneš [online].
Lidové noviny. 6. 10. 2012. [cit. 2024-06-16]. Dostupné z:

https://www.lidovky.cz/byznys/benes-nabidka-arevy-mela-radu-nedostatku.A121006_153547_firmy-trhy_mc

UNIE VYDAVATELŮ. VÝZKUM ČTENOSTI TISKU - MEDIA PROJEKT [online]. 18. 5. 2023 [cit. 2023-07-21]. Dostupné z: http://www.unievydavatelu.cz/cs/unie_vydavatelu/medialni_data/vyzkum_ctenosti

United Nations Development Programme. World Energy Assessment Overview: 2004 Update [online]. [cit. 2024-06-16]. S. 42. Dostupné z: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/publications/World%20Energy%20Assessment%20Overview-2004%20Update.pdf>

VLÁDA. Přehled vlád ČR [online]. [cit. 2024-06-15] Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2007-cr/>.

VLÁDA. Vládní zmocněnec pro jadernou energetiku [online]. 2023, 11. 5. 2023 [cit. 2024-03-23]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/cz/ppov/zmocnenci_vlady/vladni-zmocnenec-pro-jadernou-energetiku-173520/

SCHVÁLENO

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce									
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:									
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Jiří Komárek	Razítko podatelny: <table border="1"><tr><td colspan="2">Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd</td></tr><tr><td>Došlo dne:</td><td>12 -09- 2023 -1-</td></tr><tr><td>Čj:</td><td>LS8 Příloh:</td></tr><tr><td>Přidělena:</td><td></td></tr></table>	Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd		Došlo dne:	12 -09- 2023 -1-	Čj:	LS8 Příloh:	Přidělena:	
Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd									
Došlo dne:		12 -09- 2023 -1-							
Čj:		LS8 Příloh:							
Přidělena:									
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2021/2022									
Fakultní e-mail diplomantky/diplomanta: 71482625@fsv.cuni.cz									
Studijní program/forma studia: Strategická komunikace, prezenční									
Název práce v češtině: Vládní komunikace v ČR – případová studie dostavby nových jaderných zdrojů									
Název práce v angličtině: Government communication in the Czech Republic – a case study of the completion of new nuclear power plants									
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2022/2023) (diplomovou práci je možné obhajovat nejdříve šest měsíců od schválení tezí) LS 2023/2024									
Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků): Diplomová práce se bude zabývat českou vládní komunikací během tendrů na stavbu třetího a čtvrtého bloku v jaderné elektrárně Temelín a na stavbu pátého bloku jaderné elektrárny Dukovany. Evropa i celý svět zažívá „renesanci jádra“, kdy řada států buduje jadernou infrastrukturu nebo se k ní vrací. Vzhledem ke geopolitickým a klimatickým výzvám je toto téma stále více populární a jinak tomu není ani v České republice. Budování nových jaderných projektů je však počátečně velice nákladnou investicí, tendr na Dukovany je historicky největší zakázkou ČR. Proto je důležité sledovat, jak vláda komunikuje veřejnosti potřebu a přínos těchto projektů a jak jadernou energetiku a s ní spojenou dostavbu nových jaderných zdrojů sama veřejnost vnímá. Co se týče dosavadního zpracování, z pohledu vládní komunikace podobné studie chybí. K temelínskému tendru jich je pouze několik jednotek, v rámci Dukovan pak prakticky neexistují. Jedná se o nové téma, v rámci kterého je velký potenciál pro výzkum. Ohledně vládní komunikace k jaderné energetice pak existuje několik zahraničních studií, řada z nich se pak zabývá havárií jaderné elektrárny Fukušima.									
Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků): Cílem diplomové práce je analyzovat vládní komunikaci jaderné energetiky ve vztahu k tendrům na dostavbu Temelína a Dukovan. Práce si nejdříve pomocí stakeholder mappingu vytvoří ucelený kontext českého prostředí a definuje stakeholdery, které bude práce následně sledovat. Obsahovou analýzou vládních dokumentů práce určí jednotlivé cíle vládní komunikace a pomocí kvantitativní obsahové mediální analýzy na základě teorie agenda-settingu pak bude sledovat jednotlivá vyjádření definovaných stakeholderů pro podporu těchto cílů. Práce se zaměří také na postoj české veřejnosti k jaderné energetice a jaké vnější události tyto postoje ovlivňují. To však bude sledováno s pomocí již existujících veřejných průzkumů, jelikož provést měření takového rozsahu není kapacitně pro autora práce možné. Na konci pak bude možné komparovat přístup jednotlivých stakeholderů v rámci obou tendrů. Jelikož se jedná o poměrně rozsáhlé časové období, zkoumání jednotlivých mediálních výstupů bude vždy časově ohraničeno důležitými milníky jednotlivých tendrů, které budou v práci definovány. Hlavní výzkumnou otázkou je, jaká jsou hlavní témata vládní komunikace v souvislosti s tendry na dostavbu Temelína a Dukovan a jejich strategická komunikace? A na tuto otázku se váže také několik vedlejších výzkumných otázek.									

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

Úvod

1 Teoretická část

1.1 Vymezení pojmu vládní komunikace

1.2 Stakeholder mapping – vysvětlení pojmu, jeho užití a definice

1.2.1 Definice stakeholderů

1.2.2 Rozdělení stakeholderů

1.3 Agenda setting – vysvětlení pojmu, jeho užití a definice

1.3.1 Priming – vysvětlení a definice pojmu jako nástroje agenda settingu

1.3.2 Framing – vysvětlení a definice pojmu jako nástroje agenda settingu

1.4 Tendr na 3. a 4. blok v Temelíně – popis historického kontextu, okolností a zásadních milníků

1.5 Tendr na 5. blok v Dukovanech – popis historického kontextu, okolností a zásadních milníků

2. Praktická část

2.1 Metodologie – cíl práce, výzkumné otázky, metody, data a vymezení sledovaného časového období

2.2 Stakeholder mapping – definice jednotlivých stakeholderů relevantních pro téma

2.3 Rozřazení definovaných stakeholderů

2.4 Definování cílů vládní komunikace – určení jednotlivých cílů pomocí obsahové analýzy

2.4.1 Cíle vládní komunikace k tendru na 3. a 4. blok v Temelíně

2.4.2 Cíle vládní komunikace k tendru na 5. blok v Dukovanech

2.4.3 Postoj veřejnosti k jaderné energetice a vnější vlivy - Na základě již existujících výzkumů bude prezentován postoj veřejnosti k tématu v čase a vnější vlivy, které postoj ovlivňují.

2.5 Agenda setting – V návaznosti na stakeholder mapping a cíle komunikace v této části bude uvedeno koho, kde a co bude analýza sledovat.

2.7. Výhodnocení výzkumu a splnění cílů vládní komunikace, komparace vládní komunikace během obou tendrů

3. Diskuze a limity výzkumu

Závěr

Je třeba upozornit, že struktura práce, především pak v praktické části, se může lehce pozměnit v závislosti na jednotlivých výzkumných zjištěních. V takovém případě bude tento fakt zmíněn i v samotné práci.

Výběr podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

Budou analyzovány vládní výstupy, jako jsou prohlášení, dokumenty a tiskové zprávy, pro určení strategie a cílů komunikace. Také budou analyzovány mediální výstupy za účelem identifikace stakeholderů a následná analýza agenda settingu, a to v klíčových obdobích tendru na Temelín a Dukovany.

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Práce nejprve bude pracovat se stakeholder mappingem, ke zmapování jednotlivých relevantních aktérů pro další výzkum. Následně bude použita kvantitativní obsahová analýza vládních výstupů, pomocí které budou určeny jednotlivé cíle vládní komunikace (key messages). Ty pak budou sledovány kvantitativní analýzou mediálních výstupů jednotlivých stakeholderů.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2–5 řádků):

Eden, Colin, and Fran Ackermann. Making strategy: The journey of strategic management. Sage, 1998.

Publikace o managementu, ve které je detailně popsána teorie stakeholder mappingu, její základní teorie, přístupy a také praktické využití.

Eibl, O., Chytilík, R., Matušková, A., Petrová, B., Brtník, R., Gregor, M., Hrbková, L., Hudáčková, S., Kóňa, O., Králíková, M. and Macková, A., 2012. Teorie a metody politického marketingu.

Rozsáhlá publikace poskytující přehled o nejrelevantnějších teoriích politického marketingu a komunikace. Kniha popisuje základní teoretické a metodologické disciplíny oboru.

McCombs, Maxwell E. 2009. Agenda setting: nastolování agendy: masová média a veřejné mínění. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-591-2.

Účebnice teorií komunikace a masových médií, která poskytne práci teoretický základ pro teorie agenda settingu, primingu a framingu. Autoři této publikace dají dohromady detailní vzhled do tématu komunikačních teorií a jejich vlivu na média.

Tichý, L., 2013. Otázka dostavby jaderné elektrárny Temelín v českém politickém a veřejném diskurzu. Politologický časopis-Czech Journal of Political Science, 20(3), pp.319-345.

Studie zkoumala témata, která se objevovala v českém politickém diskurzu v souvislosti s dostavbou jaderné elektrárny Temelín pomocí tématické obsahové analýzy.

Tomandl, J., 2011. Jak účinně oslovit média: media relations v podnikání, správě, kultuře i neziskovém sektoru. Computer Press.

Autor knihy je bývalý novinář, který ve své knize spojuje teorii s praxí a komunikaci s novináři ke vzájemně výhodné spolupráci.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

Doskočil, Ondřej. Strategická komunikace státu a dezinformace - komparativní studie České republiky a Estonské republiky. Praha, 2022. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra marketingové komunikace a public relations. Vedoucí práce Hejlová, Denisa.

Dytrych, Simon. Securitising Nuclear Energy: Analysis of speech acts related to the possible construction of a new reactor at the existing Dukovany Nuclear Power Station. Praha, 2021. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra mezinárodních vztahů. Vedoucí práce Holubcová, Jitka.

Koubek, Michal. Dopad havárie v Černobylu na Závodu míru a jeho zobrazení v dobovém tisku. Praha, 2020. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra žurnalistiky. Vedoucí práce Trunečka, Ondřej.

Kovalčík, Petr. Vládní krizová komunikace během pandemie COVID-19. Praha, 2022. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra marketingové komunikace a public relations. Vedoucí práce Shavit, Anna.

Pelčák, Jakub. Soudobé diskuse o novém bloku Jaderné elektrárny Dukovany v ČR [online]. Brno, 2021. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce Miroslav MAREŠ.

Želízko, Jaroslav. Vývoj názoru veřejnosti na jadernou energetiku v České republice po roce 1985. 2019. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra marketingové komunikace a public relations. Vedoucí práce Koudelková, Petra.

Datum / Podpis studenta/ky

12. 9. 2023

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

Marcela Konrádová

25. 9. 2023

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO VE VYHLÁŠCE ŘEDITELE INSTITUTU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO VÝTISKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE GARANT PŘÍSLUŠNÉHO STUDIJNÍHO PROGRAMU.

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dataset obsahové analýzy